

ЕНЕРГЕТИКА

Готови ли сме
за нова газова
криза

на стр. 5

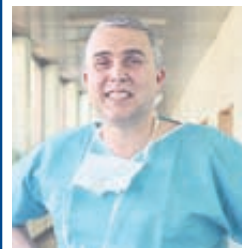
ВРЕМЕ

Пролетта
ще е топла
и дъждовна

на стр. 7

ПРИЗВАНИЕ

Проф. Никола
Владов иска
България да влезе
в Евротрансплант

на стр. 11 и 17

Наг **700 000** читатели всяка седмица

Брой 10 (91), 11 - 17 март 2014 г. (год. II)

ЖИВОТЪТ ДНЕС

Разпространява се
безплатно

Actavis

Снимка Росен ВЕРГИЛОВ

**Между-
фирмената
задлъжнялост
остава много
висока**

на стр. 4

**Според
„Форбс“
през 2014 г.
в света
има 1645
милиардери**

на стр. 6

**Кантора:
Кога и как се
прави оценка
на имот**

на стр. 23

**История:
Българската
екзархия
е успех на
целия народ**

на стр. 26

**Васил Станилов,
писател:
24 години
гледаме
буфонада**

Интервю на Румен ЛЕОНИДОВ на стр. 9

**Абитуриенти оставиха суетата
и станаха благодетели**

на стр. 4

Т MARKET Добрият Съсед наблизо!
ЦЕНИТЕ СА ВАЛИДНИ ОТ 11 ДО 17 МАРТ

5.99 5.99 лв/кг	7.99 7.99 лв/кг
Краве сирене "Давидово" кг	Охладено пилешко филе кг, тарелка
8.99 8.99 лв/кг	0.22 цена за брой
Охладена пъстърва кг, чистена	Разтворимо кафе "Nescafe" 3в1, 17.5 гр
10.99 цена за брой	24.99 цена за опаковка
Перилен препарат "Perwoll" 3л, различни видове	Бебешки пелени "Pampers" Premium Липос: 44 бр, Maxi: 52 бр, Midi: 60 бр, Mini: 72 бр

Всички цени са в български лев, с включен ДДС. Предлаганите цени могат да се различават от настоящите количества.

Ен-Ту-Тус
100 ml

Ен-Ту-Тус
100 ml

**Вече
в нова
опаковка!**

Хранителна добавка

N-Ti-Tuss

Билков сироп при кашлица

**Подпомага отхрачването.
Действа благоприятно върху лигавицата
на гърлото и дихателните пътища.**

ЕКОФАРМ Екофарм ЕООД, бул. "Черни Врх" №14, бл. 3, 1421 София, България
Тел. 02/ 963 15 96, 963 15 97, Факс: 02/ 963 15 61

Стандартите на GS1 ще влязат и в здравеопазването

Съвет GS1 България към БТПП на редовното си общо събрание очерта акцентите в програмата за дейността си през следващите две години. Организацията, в която участват 94 страни от целия свят, ще насочи усилията си към технологично обновяване на информационната система и предоставяне на нови услуги на фирмите членове, към организиране на семинари и участие в мероприятия по ключови

теми, свързани с приложението на стандартите GS1, към информационно осигуряване както за новостите и тенденциите от приложение на стандартите, така и за добри практики в цял свят, към подобряване качеството на баркодовете и приложение на стандартите GS1 в сектор здравеопазване. За осъществяване на своята дейност организацията ще търси сътрудничество с държавни структури,

браншови организации, фирми, разработващи информационни системи за управление на материалните потоци и логистиката, и висшите учебни заведения. На общото събрание за членове на Бюрото на Съвет GS1 България бяха избрани Борис Ташев, Веселин Стоянов, Елиза Маркова, Надежда Панчева, Николай Илиев, Петър Велев, Хараламби Хараламбиев, Цветан Симеонов, Чавдар Селвиев.

Българите в Македония вече имат свой вестник

Асоциацията на българите в Македония (член на Асоциацията на българите по света) започна да издава вестник "Глас на българите от Македония" (www.glasbgmk.eu). Първият брой на електронното

издание излезе на 26 февруари 2014 г.

Читателите могат да се запознаят с актуални новини от България и Македония, събития и коментари за Балканите днес, интервюта от водещи

автори, анализи, дискусии, история, културни събития и др.

Вестникът отбелязва и годишнини на бележити събития и личности - битката при Беласица (1014 г.) и смъртта на цар Саму-

ил, 1145 г. от смъртта на свети Кирил-Константин Философ.

Първото публикувано интервю е на Иван Николов с Панде Ефтимов - поет, публицист и общественик от Скопие.

Фотографът на „Животът днес“ акушира на рогилка

Нашият фоторепортер Росен Вергилов влезе през изминалата седмица в новините, и то в раздела "най-добри". Той се справи успешно в извънредна ситуация и, запазвайки пълно самообладание, акушира съвсем сам на самотна, социално слаба майка. Действието се развива в Горна Липница, Великотърновско, където Росен гостува на тъста си, кмет на селото. Потърсен от рогилката за помощ, кметът звънна на 112, но докато пристигне линейката от Павликени, Росен успял умело да помогне за появата на бебето на бял свят живо и здраво. И за да е щастие то пълно, в същото време идва и вестта от Канада - брат му има гъщеричка!

Ще глобяват за оцет мените

Етикет "Оцет" вече ще може да бъде слаган само върху продукт, получен чрез провеждане на оцетнокисела ферментация на продукти от грозде, вино, плодови вина и водоалкохолни смеси. Това решиха депутатите, като приеха окончателно промените в закона за виното и спиртните напитки. Така парламентът реши да не се допуска означаване с наименованието "оцет" на продукти, съдържащи синтетична оцетна киселина.

През последните години на българския пазар се уве-

личиха продажбите на оцет, получен чрез химичен синтез, т.е. за производството му не се използват вино или етанол, а производни и деривати от разграждането на петрола. Глоба от 1000 до 5000 лв. за физическите лица и от 5000 до 10 000 лв. за юридическите лица и едноличните търговци заплашва всеки, който продава оцет мените.

Видовете оцет се определят и означават според вида на изходната суровина и могат да бъдат винен, плодов, ябълков и алкохол.

CredoWeb
МРЕЖА ЗА ЛЕКАРИ,
СТОМАТОЛОЗИ
И ПАЦИЕНТИ

- Безплатна консултация със специалист във форума
- Електронен график за записване на прегледи
- Подробна информация за лекари по болници, клиники, медицински центрове
- Възможност за коментари и оценяване на специалисти
- Новини, статии, интервюта с водещи медици

Не губете време!
Регистрирайте се сега на credoweb.bg!

В епицентъра на медиите

„Ако Крим беше част от Русия, сега нямаше изобщо да се занимаваме с тези проблеми. Подаръкът на Хрущов също е нарушение на международното право, защото по споразумението от 1783 г. Русия няма право да отстъпва Крим на трета страна. Ако се откаже от владение, трябва да бъде прехвърлена обратно на турския султан. Изведнъж заживяхме в дневния ред на 18 век - геополитиката, топли морета, стратегически достъп.

Ясно е, че трябва мир. Ясно е, че Украйна има право на европейска перспектива и свободен избор. Ясно е, че да се стреля по протестиращи е тежко престъпление срещу човечеството. Ясно е, че украинците ненавиждат руснаците заради голодомора от 30-те години. Ясно е, че Крим и Одеса са населени с руснаци, които имат право да говорят руски език. Ясно е, че военните бази на Москва на Крим са важни за режима по финансови, исторически и емоционални причини и те няма да бъдат отстъпени.

Това са нормални неща, толкова ли е трудно да се намери мирно решение?”

Борислав Зюмбюлев, „24 часа“

„Национализмите се преобразяват с религиозни, етически, политдоктринални и какви ли още не забравки, но като чопнеш по-навътре, са си все това - моето племе срещу твоето за една гора, една крава или една нива повече. Или за един Крим. Крим - където е служил и прочутият с паметници у нас генерал Гурко. Крим, който е бил гръцки, татарски, турски, руски, съветски, украински - до

Кризата в Крим

който дори са си дали труда да стигнат Англия и Франция, за да воюват с Руската империя, помагачки на Отоманската. Като младеж на твоята възраст съм се почудвал защо са подминали тези храбри френски и британски драгуни братята си християни на Балканите в мрака на изгнание, а са се занесли чак до Крим, за да помагат на агарянския супостат, ама вече не се чужда. Файда ще да са имали някаква вождовете им.”

Бойко Ламбовски, „Сега“

„Не вярвам, че... Русия иска война“, казва Чърчил в знаменитата си реч във Фултън, Мисури, през 1947 година. „Онова, което те искат, е да получат плодотворите на войната и безкрайна експанзия на тяхната власт и доктрини.“ То

ва за доктрините вече не важи, защото Путин няма такива. Останалото обаче е факт. Путинова Русия, както Сталиновата, предпочита да прави така, че без да воюва, да получи плодотворите на войната. Този път обаче се задава точно обратната ситуация: дори и без да е във война, Русия ще плати цената на войната, ще познае лишенията на войната.”

Евгений Дайнов, „Дневник“

„Военен конфликт между тях едва ли ще се случи, но намеса пак с някаква вероятност на руски части или сили за самоотбрана, за защита на руското население е вероятна в някаква степен, особено ако ситуацията в Крим се усложни. Тъй като и Русия всъщност е изправена пред нелек из-

бор, тъй като там се иска присъединяване към Русия или голяма автономия, има рускоезично население и затова си мисля, че в рамките на международната политика е добре да се даде изход на Русия, тъй като чисто принципно тя би била губещ от цялата ситуация, ако всичко ѝ бъде отнето - и Украйна, и Крим, и не може да защити рускоезичното население, с което доскоро са били в една държава.”

Проф. Димитър Димитров, „Фокус“

„Какъв е планът в Крим? От двете опции - да се отцепи полуостровът и да се върне към Русия, или да остане в Украйна, но под силно руско влияние, втората изглежда далеч по-добра за Кремъл. Това значи де факто създаване на нов замразен конфликт в съседна държава, а това са инструменти за контрол, които Русия умее да ползва добре. Поясът от държави между нея и НАТО - Беларус, Украйна, Молдова, Грузия, Армения - бива контролиран по различни начини, но предимно с помощта на такива замразени конфликти

(Приднестровието, Нагорни Карабах, Южна Осетия и Абхазия).“

Огнян Георгиев, „Капитал“

„Както видяхме, чрез своя Янукович руският освободител Путин успя да освободи доста украинци от илюзиите за добросъседски отношения с шовинистичния режим в Москва. След този наистина епохален успех по отношение на перлата в съветската кочина, отронила се от короната на Кремъл, Путин вече наистина е на път да покори света с освободителната си глобална мисия: освобождава милиони хора в различни краища на планетата от остатъчните симпатии към един въоръжен до зъби режим, готов на всичко в името на налудната мания на един диктатор, спекулиращ с националните чувства на своите сънародници по стъпките на онзи, нисичкия с мустачките, който обичаше да освобождава германското малцинство в Чехия и Австрия и получаваше фанатични овации от креслото мнозинство в своята милитаризирана страна.”

Иво Инджев, e-vestnik.bg

„Санкциите работят. Заплахата с тях накара руския президент Владимир Путин да прекрати военните маневри по украинската граница. За Запада и специално за ЕС обаче е рано да викат „Победа!“. Руската военна блокада на Крим остава. И след като предизвика най-голямата международна паника от Никита Хрущов насам, Путин може би е готов за пазарлък с Европа и САЩ за Украйна. По всичко личи, че такъв пазарлък е целта на цялото упражнение.”

Веселин Желев, clubz.bg

ПОСОКИ

Бумеранг

Петър ГАЛОВ

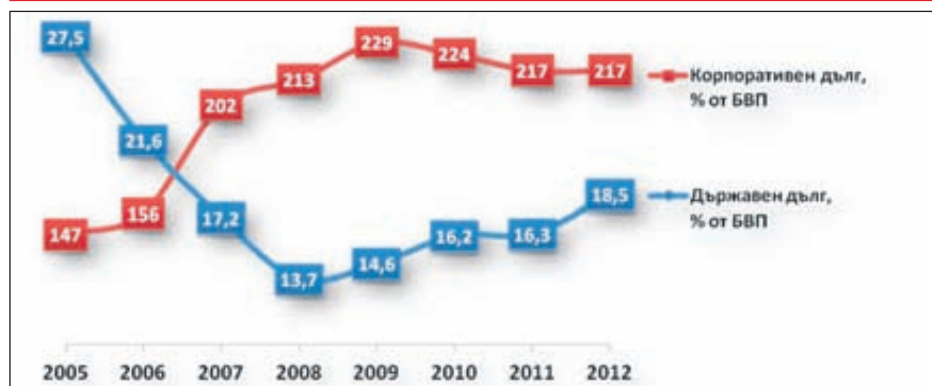
Забелязвате ли как напоследък сякаш историята започна да се движи на бързи обороти? До вчера обсъждахме надълго и нашироко страховете си от сирийските бежанци, а днес сме изправени пред възможността към нас да се обърнат за помощ българи, а и представители на други националности от размирните украински територии. И тях ли ще посрещнем с уплах и нежелание? На какво отгоре - че са ни пълни и препълни селата и че нито педя земя не стои запустяла ли? Не е ли по-добре, вместо да ни сграбчват суеверни страхове, да изработим стратегия за привличане на хора в България, които имат желание да работят и да отглеждат и възпитават децата си у нас? Засега не можем да им предложим особени екстри, но имаме мир, финансова стабилност и природни дадености в изобилие. И точно както е в Англия например, сред кореняците няма особени ентузиаста да развиват малки земеделски и животновъдни стопанства, нито да работят на полето и във фермата. Така че при добре изпипано законодателство спокойно можем да приемем няколкостотин хиляди души, с които ни свързват много нишки в историята, религията и езика. Това би оживило стотици малки селища, ще се отрази положително на страната ни, както кръвопреливането помага на изнемогнал болен. Е, няма терапия без странични ефекти, но те могат да бъдат минимизирани, ако държавата функционира адекватно и се занимава със сериозни проблеми вместо с махленски свади. Крайно време е да гледаме на потенциалната имиграция като на нещо нормално. А когато има вероятност тук да се заселят сродни като култура и бит хора, този процес трябва да бъде подпомоган.

СТОП КАДЪР

Именитият наш режисьор Георги Дюлгеров получи Наградата на София за цялостното си творчество на 18-ия София филм фест. Фестивалът бе открит с филма на Стефан Командарев „Съдилището“ и песента „Сняг над Сахара“ на Стефан Вълдобрев

Във фирмите: на 1 лв. печалба - 1,26 лв. дълг

● Просрочените плащания са най-много в търговията и енергетиката

Несигурност в икономиката, нарастване на задълженията на бизнеса, декапитализирани фирми и замръзнала инвестиционна активност. Това са заключенията от последния анализ за корпоративната задължнялост на фирмите, направен от Българската стопанска камара (БСК). На 1 лв. печалба се падат 1,26 лв. задължения.

Фирмените борчове възлизат на близо 169 млрд. лв. през 2012 г., което е с 5,6 млрд. лв. (3,4%) повече спрямо 2011 г. и 2,5 пъти повече в сравнение с 2005 г., обяви Камен Колев, зам.-шеф на камарата. По думите му свиването на инвестициите с над 4,7 млрд. лв. за периода 2009-2012 г. е съществен индикатор за лошото състояние на икономиката.

Тенденцията на нарастване на задълженията и сравнително малкият ръст на БВП през 2012 г. показват, че икономическата среда продължава да бъде рискова. Повечето от предприятията са декапитализирани -

дълговете им са с 61% по-големи от собствения им капитал

и с 50% по-големи от дълготрайните им материални активи.

Особено тревожно е положението във фирмите, търгувани на фондовата борса, става ясно от анализа. Сериозното обезценяване на акциите им през 2008-2009 г. оказва допълнително негативно въздействие и намалява потенциала им за развитие.

Запазва се негативното съотношение между размера на задълженията на фирмите и приходите им от продажби, намалени с балансовата стойност на продадените активи. Спрямо началото на икономическата криза обаче се забелязва леко подобряване - през 2009 г. на 1 лв. приходи от продажби са се падали 1,58 лв. задължения, а през 2012 г. - 1,26 лв. Според авторите на анализа съществува опасност от възпроизвеждане на тези задължения в следващите години при слаб рас-

теж на икономиката. Основната дилема е дали дълговете ще блокират дългосрочно растежа, или растежът ще намали риска от свръхзадължнялост.

Влошените финансови резултати на предприятията и обезценяването на обезпеченията доведе до затягането на банковите условия за дългосрочно финансиране, а оттам - до спад в инвестициите, обясни Колев.

Успоредно с това е налице и голям дял на проблемните кредити (25% към началото на 2013 г.), който поставя сериозни въпроси относно увеличението на риска в икономиката. Индикатор за това е незначителното намаление на лихвените проценти по кредитите в последните месеци.

Данните за фирмената задължнялост през 2012 г. потвърждават, че на практика

инвестиционната активност е замръзнала на нивото от 2011 г.

През 2012 г. отново най-

голямо е увеличението на междувирмените задължения, които нарастват до 113,3 млрд. лв. и са с 5,6 млрд. лв. повече спрямо 2011 г. 40% от тях, или близо 50 млрд. лв., са просрочени. Междувирмената задължнялост е причината за над 90% от увеличената задължнялост на бизнеса.

Основната част от задълженията (95,4%) са на предприятията от частния сектор, но тези в обществен сектор нарастват с по-високи темпове. Задълженията на предприятията от обществен сектор в началото на 2013 г. са 7,8 млрд. лв. Те са 4,6% от всички дългове на бизнеса.

Най-тежко е положението в търговията и енергетиката.

Държавата и общините дължат най-много на строителните фирми и на доставчиците на лекарства

и консумативи (съответно 173 млн. и 111 млн. лв.).

910 лв. е средно неизплатената сума на фирмите към един нает

на трудов договор или служебни правоотношения, показва още анализът. 10% от тях са за период над 1 година.

Очакванията на експертите на БСК са за 2013 г. и 2014 г. да бъде регистриран спад на задълженията, най-вече на просрочените. Причината е постепенно излизане от кризата на страните от Европейския съюз. Освен това износът за 2013 г. се е увеличил с близо 7% и ръстът му е 2 пъти по-голям от увеличението на вноса, подчерта Колев. Повод за оптимизъм дават и последните очаквания, че БВП ще е по-висок от очаквания - при 0,6% стартово сега прег-

вижданията са той да стигне 0,7-0,8%, изтъкна още зам.-шефът на БСК.

Успоредно с това, негативно влияние върху задължнялостта ще продължат да оказват бавните процедури по несъстоятелност, високият брой на фалитите и на случаите на фактическа неплатежеспособност, както и трайно високото ниво на необслужваните кредити.

Като мерки от БСК настояват за улесняване на достъпа до правосъдие, ускоряване на процедурите по несъстоятелност и изграждане на клирингова къща за изчистване на междувирмени задължения с капитал, предоставен от държавния бюджет, от банките или чрез публично-частно партньорство. Камарата поднови и старата идея за данъчна ваканция за фирмите, на които държавата дължи пари.

Всеки четвърти татко взема отпуск по майчинство

За 2 седмици обезщетението е 940 лв.

Всеки четвърти татко в държавата е ползвал отпуск по майчинство. Това показват данните на Националния осигурителен институт за миналата година. Общо 15 877 българи са се възползвали от възможността, дадена от Кодекса на труда преди няколко години. Това е с 894-ма повече в сравнение с 2012 г.

По принцип опцията е мъжете да вземат 15 дни след раждането на бебето, за да помогнат за адаптирането на семейството към новия член, и отпуск по бащинство вместо майката, след като детето навърши шест месеца. По-желан е първият вариант. От него миналата година са се възползвали 15 488 представители на силния пол. Вторият с по-пълно заместване на майката минава все още за

бутиков - упражнен е от 389-има.

За сравнение през 2012 г. двете платени седмици след раждане са използвали 14 631 млади бащи, 352-ма са заместили половинките си след 6-ия месец на бебето.

По време на отпуска по бащинство таткото получава обезщетение, каквото би вземала и майката - 90% от заплатата, върху която се е осигурявал 18 месеца преди раждането. Ако родител се е осигурявал върху максималния доход, който за 2013 г. беше 2200 лв., сумата е 1980 лв. на месец или близо 940 лв. за две седмици. Анализът на НОИ показва, че мъжете, които остават вкъщи да гледат бебето, са с по-ниски заплати от тези на жените си, така че за семейството е по-изгодно майката да се върне на работа.

За историята на младия татко Ивайло Иванов от София четете на стр. 28.

1554 безработни над 50 г. стават болногледачи

Схемата се реализира за трета поредна година и се радва на изключителен успех и сред работодателите, и сред безработните, коментират от синдиката. Първите два пъти на постоянен трудов договор остават 50% от стажантите, а част от останалите са наемани като болногледачи при семейства в нужда.

Проектът се финансира от държавния бюджет в частта обучение и стажуване. Партньорите осигуряват допълнително финансиране за работно облекло, безопасни условия на труд, средства, необходими за самото ра-

ботно място, и други допълнения.

Проектът предвижда още обучение и тримесечно стажуване на безработни младежи до 29 г. Ще бъдат подбрани 400 лица с ниско образование и без квалификация и трудови навици. Те ще се обучават за работници в озеленяването, а стажът им ще бъде проведен в Националната компания "Железопътна инфраструктура".

При показани добри резултати част от младежите ще останат на работа за постоянно.

Страницата подготви
Лиляна ФИЛИПОВА

Мирослава КИРИЛОВА

Във връзка със събитията в Украйна и отношенията ѝ с Русия над България възникна заплахата от нарушаване на нормалната доставка на газ за страната ни. Руският гигант "Газпром" заяви, че отменя договорените намаления на цената на синьото гориво за Украйна от 1 април. Бившата съветска република отново ще трябва да плаща по \$400 за 1000 куб. м газ вместо досегашните \$268. През Украйна обаче минават 66% от руския газ за страните - членки на ЕС, сред които и България. Затова "Газпром" предупреди, че са възможни прекъсвания на доставките на синьо гориво за Европа.

Под сянката на газовата криза

"Разбира се, че е възможна газова криза и в България, след като веднъж вече се е случвала", коментира икономистът от "Индъстри Уотч" Лъчезар Богданов. В началото на януари 2009 г. страната ни остана без доставки на гориво заради конфликт между Русия и Украйна. Според думите на Богданов 5 години след предишната кризисна ситуация България отново не разполага с алтернативни варианти при евентуално спиране на доставките. "Продължава да се бави строителството на връзките с Румъния, Гърция и Турция. Страната ни не разработва природни залежи и източници за собствен добив", допълни анализаторът. Според експерти в областта нуждите на България се покриват на 90% от руски газ и само около 10% от собствен добив. "Тази политика ни обрича на зависимост, въртим се в омагьосан кръг", алармира Богданов.

От "Булгартрансгаз" побързаха да успокоят, че към момента го компанията няма постъпила информация за промяна на

България в омагьосания кръг на газовата криза

договорените количества природен газ, доставяни от Русия. От Министерството на икономиката и енергетиката коментираха за "Животът днес", че е разработен и въведен План за действие при извънредни ситуации, в който е описана методологията на действията при газова криза, както и Превантивен план за действие, съдържащ оценки на риска. "България работи в посока ускоряване изграждането на интерконекторните връзки със съседните страни, за да се реализира на практика диверсификацията на доставките на синьо гориво", обясниха от Министерството на икономиката и енергетиката.

В случай на ограничение на доставките от Русия основният алтернативен източник на синьо гориво е подземното газово хранилище "Чирен". Запасите

там обаче ще стигнат за около месец и половина, изчисли бившият министър на икономиката и енергетиката Трайчо Трайков. Съществува възможност за посрещане на нуждите ни от природен газ и чрез местния добив от находище "Галата". От началото на тази година източник за алтернативни доставки е и газопревозната мрежа с Гърция. "В изпълнение на Регламент (ЕО) 994/2010 тя осигурява техническа възможност за физически поток към България", уточниха от министерството.

Отново безизходица като през 2009 г.

"Не виждам особен напредък по отношение на подготвеността и възможността за реакция на България при газова криза в

сравнение със ситуацията през 2009 година", коментира Лъчезар Богданов. Според него "за различни еко- и природосъобразни лозунги се крие политическата резистентност да не се прави каквото и да е по отношение на собствен добив. Спрени са всякакви проучвателни дейности, забраниха се търсене и добивът на шистов газ. Когато не се разработват собствени източници и не се търсят други партньори, няма как да не сме в същото положение. Този разговор го водихме и преди 5 години",

допълни икономистът от "Индъстри Уотч".

Спирането на кранчето за синьо гориво от Русия обаче в много по-голяма степен би засегнало големите икономики в Европа. За 2012 г. годишният транзит на газ през Украйна за България е бил 2,5 млрд. куб. м. За сравнение в Германия доставките са скочили над 34 млрд. куб. м, а за Турция са около 27 млрд. куб. м. Факт е, че "Газпром" никога реално не е заплашвал да спре изцяло транзита на синьо гориво за Европа, коментира френският в. "Льо монд". "Европа

се нуждае от природен газ, а Русия - от европейските пари, които се вливат като свежа кръв в руската икономика", обобщават анализаторите на изданието.

Как се стигна до напрежение заради синьото гориво

Руският президент Владимир Путин заяви, че "Газпром" анулира договорените отстъпки за цената на газа за Украйна от 1 април заради неизплатени задължения. Към края на февруари те се изчисляват на повече от 2 млрд. долара, допълни директорът на холдинга Алексей Милер. Енергийните министри на 28-те страни - членки на ЕС, се разбраха да помогнат на Украйна да погаси дълга си. Притесненията от газова криза нарастват особено от страна на най-големите потребители на руски газ в Европа - Германия, Италия и Великобритания. По данни на Европейската комисия през 2013 г. руският газов гигант е предоставил на ЕС 133 млрд. куб. м синьо гориво (с 16% повече от 2012 г.). Повече от половината от транзитирания газ минава през Украйна. Според еврокомисаря по енергетиката Понтер Етингер бившата съветска република разполага с газови резерви в обем на 40 млрд. куб. м. "Можем да изкараме до Великден с тези количества", убеден е той.

Германия иска да намали зависимостта си от Русия

Германското правителство съобщи, че страната е "добре подготвена за евентуални проблеми с доставките" на руски газ и петрол в момент, когато действията на Русия в Украйна будят безпокойството на международната общност.

"Резервите на газ са добри", подчерта говорителка на германското министерство на икономиката. "За момента нищо не подсказва за подобни проблеми нито относно газа, нито относно суровия петрол", допълни същият източник.

35% от природния газ и 35% от суровия петрол, потребявани в Германия, идват от Русия, заяви говорителката. Гер-

мания опитва от няколко години да намали енергийната си зависимост от Русия, но процесът е бавен.

По този път трябва да върви и България според енергийния експерт Стефан Гамизов. В предаването "Лице в лице" той заяви, че от ситуацията в Украйна трябва да се възползваме, за да превърнем дефекта в ефект. Първото, което трябва да се направи, е да се спре с тази пълна, 100% зависимост от руския газ. Той посочи, че около България има много газ - от Гърция, Катар и др. "Това е повод просто да се свърши с този кошмар", обясни той.

Нов медицински център за деца в София

Специализираният детски медицински център "Слончо", част от медицински центрове FiHealth, отвори врати на 1 март. Екипът предлага на малките пациенти висококачествено обслужване от тясно профилирани здравни специалисти по детски болести в областите пулмология, кардиология, УНГ, неонатология, ортопедия и педиатрия. Центърът се намира на ул. "Проф. Александър Фол" № 2 в "Студентски град".

Всичко тук е съобразено със специалните потребности на децата. Кабинетите и манипулационната са с модерно медицинско оборудване и апаратура. Има възможност да се правят спирометрия на деца, микроскопско изследване на назален секрет и хрчка, кожно-алергични проби при деца, както и инхалаторно лечение. Извършват се вливания, мускулни и венозни манипулации и други.

Родителите могат да получат специализирана педиатрична извънболнична по-

мощ. В центъра вече работи екип под ръководството на проф. Пенка Переновска - национален консултант по педиатрия, изтъкнат специалист по детска пулмология. Част от останалите признати лекари, които ще преглеждат малчуганите, са: доц. Цоло Цолов - детски специалист УНГ, д-р Антоанета Добрева - неонатолог, дългогодишен завеждащ отделение в АГ болница "Шейново", д-р Румяна Обрешкова - ревмокардиолог и хомеопат, опитен педиатър в УБ "Лозенец", д-р Димитрина Митова и д-р Снежина Лазова - педиатри в Университетската болница по педиатрия, д-р Жечка Глогова - ортопед.

Центърът работи и по договор с НЗОК, и с платени прегледи. Лекарите специалисти от FiHealth Детски център "Слончо" са на разположение всеки делничен ден от 8:00 до 18:00 часа.

FiHealth Детски център "Слончо"
гр. София, кв. "Студентски град",
ул. "Проф. Александър Фол" 2,
Вх. В - партер
02/ 445-66-66, 0882 140 666
e-mail: medc@sofia.fihealth.bg

„Форбс“ преброи 1645 милиардери в света за 2014 г.

● Бил Гейтс отново е на първо място в списъка на най-богатите

Бил Гейтс се завърна на първото място сред най-богатите хора в света - това е новината от публикуваната нова класация на списание "Форбс". През последните 4 години мястото бе запазено за мексиканеца Карлос Слим, който направи състояние с инвестиции в телекомуникациите. Компанията му "Америка Мовил" обслужва милиони абонати в Латинска Америка. Богатството на Гейтс обаче е нараснало с 9 млрд. - до

76 млрд. долара - през последната година, което го върна на върха. Неговата империя "Майкрософт" му осигуряваше водещото място сред милиардерите в света цели 15 пъти за изминалите 20 г. През последните години той се занимаваше главно със своята фондация и с благотворителни цели. Сега обаче отделя повече време на "Майкрософт", понеже Google и Apple напоследък все по-често засенчват неговата компания.

Бил Гейтс и Карлос Слим

Традиционната, 28-а поред, класация на сп. "Форбс" за 2014 г. включва 1645 милиардери. Всички те заедно притежават активи за 6,4 трилиона щатски долара, докато миналата година са били 5,4 трилиона. Има и други цифри в рейтинга на престижното издание, които заслужават внимание - в него са включени рекордните 268 нови милиардери, като 42-ма от тях са жени. Масираното присъствие на гами сред най-заможните е друг рекорд. Най-богата е Кристи Уолтън (36,7 млрд. долара). Тя наследява парите от съпруга си Джон Уолтън, военен лекар, който загина през 2005 г. Преди това той инвестира в компания за производство на фотоволтаици. Общо в класацията са включени 172 жени. Това е повече от всякога преди - през 2013 г. представителите на нежния пол са били 138.

След Бил Гейтс и Карлос Слим на трето място се нарежда испанският търговец на масова конфекция Амансио Ортега.

Неговата най-известна марка е "Зара". Ортега е на тази позиция вече втора година, изпреварвайки Уорън Бъфет, който остава четвърти. На пето място идва американският хазартен магнат Шелдън Аделсън. През миналата година той успя да добави нови 11,5 млрд. долара в сметката си, което го върна в челната десетка за първи път след 2007 г. Показателно е, че за да попадне човек сред 20-те най-богати в света,

миналата година са били достатъчни активи от 23 млрд. долара, докато през 2014 г. летвата е вдигната на 31 млрд.

Марк Зукърбърг, основателят на Фейсбук, е богатият, който е добавил най-голяма сума към състоянието си през последните 12 месеца. То нараства с 15,2 млрд. долара до 28,5 млрд., след като акциите на социалната мрежа поскърпнаха. Впрочем Фейсбук помогна и на други хора да направят състояние и да попаднат в списъка на "Форбс". Изпълнителният директор на социалната мрежа Шерил Сандберг е включен в него за първи път. Същото се отнася и за дългогодишния вицепрезидент на Фейсбук Джеф Ротшилд. Благодарение на сделката за 19 млрд. щатски долара, с която Фейсбук придоби технологичната компания WhatsApp, нейните основатели Джон Кум и Брайън Актън попаднаха за първи път в редиците на богатите от Силиконовата долина. Това са само 4-ма от общо 26 нови имена в класацията на списанието, чиито богатства са натрупани с помощта на новите технологии. Десетима от посочените в списъка са американци. Сред тях е шефът на популярното мобилно приложение Dropbox Дрю Хюстън и съоснователят на Workday Аниъл Бусри.

Благодарение на технологичния бум и благоприятното развитие на борсата САЩ се оказва страната с най-много милиардери - общо 492-ма. Втори поред са Китай - 152-ма милиардери, и Русия - 111 милиардери. Богатството обаче не е запазена марка само за определени страни. За първи път "Форбс" открива милиар-

Амансио Ортега

КОЙ ВЛЕЗЕ В ПЪРВАТА ДЕСЕТКА

1. Бил Гейтс, "Майкрософт" - 76 млрд. долара
2. Карлос Слим, "Америка Мовил", телекомуникации - 72 млрд. долара
3. Амансио Ортега, "Зара" - 64 млрд. долара
4. Уорън Бъфет, Eххон Mobile, Berkshire Hathaway и др. - 58,2 млрд. долара
5. Лари Елисън, Oracle, бизнес софтуер - 48 млрд. долара
6. Чарлз Кох, Кох Индъстрийс - 40 млрд. долара
7. Дейвид Кох, Кох Индъстрийс - 40 млрд. долара
8. Шелдън Аделсън, казина в Лас Вегас и Азия - 38 млрд. долара
9. Кристи Уолтън, "Фърст Солар", производител на фотоволтаични модули - 36,7 млрд. долара
10. Джим Уолтън, универсални магазини "Вал-Март" - 34,7 млрд. долара.

дери в държави като Алжир, Литва, Танзания и Уганда. Своеобразен рекорд е фактът, че за първи път сред 25-те най-богати е включен африканец - Алико Данготе от Нигерия със състояние от 25 млрд. долара. Той се изкачва напред с 20 позиции.

Ако смятате, че заможен се става главно чрез наследство, грешите!

Две трети от милиардерите сами са изградили

ли своите империи.

Само 13% са наследили състоянието си, а 21% са развили полученото чрез завещание. Ето още някои от по-интересните имена, които до момента са отсъствали от класацията на "Форбс" - Винс Макмаън, изпълнителен директор на World Wrestling Entertainment, модният крал Майкъл Корс и Денис Коутс от британската компания за онлайн залагане Bet365.

Въпреки впечатляващите цифри не може да се каже, че последната финансовата година е била успешна за всички богаташи по света. Турция например е загубила 19 милиардери заради голямата инфлация и обезценената си валута. Индонезия, чиято валута се срина с 20% спрямо долара, сега остава с осем богаташи по-малко. Общо 100 души са отпаднали от предишната класация, а 16 са починали.

Това е 28-ото издание на "Най-богатите хора в света". Изготвянето на класацията е трудна задача, казват от "Форбс". Репортерите на изданието събират месеци наред старателно информация, изчисляват нетното богатство, акции и дялове в частни и публични компании, стойността на имоти, яхти, предмети на изкуството и депозити в банки. Някои от номинираните оказват съдействие, но други - не.

В класацията на "Форбс" влизат предимно отделни личности, а не толкова

цели фамилии, които споделят голямо богатство. Така например Мая Оери, която държи най-много акции от фармацевтичната фирма "Рош", успя да влезе в списъка, но нейните осем роднини, които споделят няколко милиарда богатство, не са включени. В някои случаи братя и сестри са посочени заедно, ако разпределението на собствеността между тях не е ясно дефинирано. При тях критерият е общото богатство да е поне 2 млрд. долара, т.е. по 1 млрд. на всеки. Такъв е например случаят с братята Ървинг на Канада тази година. Дете може да е посочено заедно с родител, ако единият е основател, а другият контролира.

Друг принцип на "Форбс" е да не се включват членове от царски или кралски фамилии,

нито пък диктатори, които печелят богатството си в резултат от тяхната властова позиция. Не се зачитат също монархическите фамилии, често с многобройни членове, които контролират поверено от народа богатство. "Форбс" е изчислявал състоянието и на тези заможни диктатори и кралски особи, но е изготвял за тях отделен рейтинг, тъй като те не дават вярна представа за индивидуалното богатство, натрупано с предприемачески дух, което може да се предаде в наследство на по-младото поколение или гарено.

Страницата подготви Илияна АНГЕЛОВА

Кристина ПЕШИНА

Зимата беше относително топла, което обаче не я прави рекордър. Водеща, регистрирана в последните години, си остава тази на 2007-а. Това не е необичайно и не могат да се направят никакви изводи. Меки зими ще има и за в бъдеще, но ще има и студени. Съдейки по общия тренд на климатичното затопляне на Земята, може да се очаква броят на по-меките зими да бъде относително по-голям от броя на студените в следващите години, но това не ги изключва по никакъв начин, както например преди гъва сезона 2011-2012, когато температурите в края на януари и февруари бяха изключително ниски", обяснява доц. Илиан Господинов. Явно не можем да очакваме трайна промяна в температурите през студентите месеци.

Няма как да не си зададем въпроса дали топлите зими, хладните лета и въобще всички промени във времето не се дължат на измененията в климата и глобалното затопляне.

"Има такава тенденция, която е установена от специалистите по глобални промени в климата, но тя е дългосрочна. България е много малка като територия спрямо мащабите на атмосферните процеси, които определят времето в нашата страна. От това, че конкретен сезон или че тази зима е била мека в нашия регион, не могат да се направят никакви изводи за състоянието на земната климатична система като цяло", отбелязва експертът.

След успокоението, че всичко е в рамките на нормалното, ето и какви са прогнозите за предстоящия сезон.

"Очакваме пролетта да бъде относително топла, с температури, близки до нормалните, което ще я направи подобна на миналата, която също беше топла, или евентуално малко по-хладна от нея. Очакваме валежите да са повече от нормалните. Това означава средно количество за март, април и май по-голямо от нормалното, което също ще я направи близка на предходната", прогнозира доц. Господинов.

За лятото е още твърде рано да се говори, но въпреки това се очаква то да бъде по-влажно поради по-сухата зима.

През последните години

в източната част, където попада България, имаше пренос на топъл въздух. Това е причината в България зимата да е мека, а пък в Северна Америка - студена. С това искам да илюстрирам, че не става въпрос за общ процес на затопляне, а по-скоро за конкретна динамика през тази зима, свързана със земната атмосфера", допълва нашият събеседник. Топлото време в България е компенсирало със студено в други части на света. В следващи години е възможно да се случи точно обратното и ние да се окажем в ледената презръдка на северните течения.

На силната динамика на атлантическите циклони се дължат и наводненията и силният вятър в Западна Европа. Илиан Господинов обяснява, че това наистина е много силна аномалия, но в никакъв случай непознатата или неописана. Проблемът е, че не може да бъде прогнозирана със сигурност по-отрано, така че хората да бъдат подготвени. "Това не е изключителна ситуация, но щеше да бъде чудесно, ако имаме възможност да я прогнозираме, преди да започне зимният сезон. Засега можем само да прогнозираме дали може да се случи едно или друго събитие, но с каква амплитуда, е трудно да се каже предварително", обяснява експертът.

Очаква ни топла и дъждовна пролет

Отмина още една зима, която ни пощади откъм студове, виелици и поледици. За едни това си беше истински късмет, но за феновете на белите спортове - мъка. Дали обаче необичайно високите зимни температури са нормални за нашите географски ширини, или природата размахва предупредително пръст? Възможно ли е да се окаже, че толкова хубаво не е на

у нас остава усещането, че прекалено рязко влизаме от един сезон в друг. Сякаш междинните - есен и пролет, почти ги няма или са твърде кратки. Дори се заговори, че ще си останем само с лятото и зимата. Дали обаче в подобни приказки има научна обосновка?

"Няма ясно изразена тенденция за намаляване на продължителността на сезоните. Пак казвам, заради такива динамични процеси понякога се случва например в края на лятото един продължителен сух период, а зимата да започне по-рано, както поминалата година, когато

хубаво и ни предстоят студени пролет и лято? Отговор на всички тези въпроси потърсихме от специалистите в Института по метеорология и хидрология към БАН. Доц. Илиан Господинов от департамента "Метеорологични прогнози" коментира отминалия зимен сезон и даде своята прогноза за това, което ни очаква в предстоящия.

декември беше по-студен и със снеговалежи. Така че такива вариации в усещането кога започва и свършва един сезон са възможни година за година, но като цяло няма драматични промени в продължителността на сезоните. Обикновено, когато сезонът е в рамките на нор-

малното, това не се помни. В съзнанието на хората остават по-скоро екстремните събития, а когато нещата се случват в рамките на нормалното, те не го регистрират задължително в паметта си, а в последните години имаме едни нормални сезони като продължителност", уточнява Илиан Господинов. Основният фактор, който определя сезоните, е слънцето. Това е механизъм, който не се променя, и затова лятото неизбежно ще бъде топло, а зимата - студена. Възможни са вариации по отношение на температурите спрямо нормалните, но винаги лятото е и ще бъде топло.

Хранителна добавка

Ginkofol

Ginkgo Biloba 60 mg

С контролирано съдържание на токсичната гинколова киселина - под 1 ppm

ПРИРОДЕН ПРОДУКТ ОТ ГИНКО БИЛОБА

СПОСОБНОСТ ЗА КОНЦЕНТРАЦИЯ

ПОЗНАНИЕ

СПОСОБНОСТ ЗА МИСЛЕНЕ

УМОЗАКЛЮЧЕНИЕ

СЪЖДИЕ, РАЗМИШЛЕНИЕ

КОГНИЦИЯ

ВНИМАНИЕ

ИНТЕЛЕКТ

ПОЗНАНИЕ

ИНФОРМАЦИЯ

ЛОГИКА

МИСЛЕНЕ

ЕСОPHARM

Food supplement

Ginkofol

60 mg стандартизиран сух екстракт от листата на Гинко билоба, съдържащ 24% флавоноиди и 6% терпеноиди

30 tabletki

Екстракт от листата на Гинко Билоба

Екофарм ЕООД, бул. "Черни връх" №14, бл. 3, 1421 София, България
Тел. 02/ 963 15 96, 963 15 97, Факс: 02/ 963 15 61

Мира ВАЛЕНТИНОВА

Безстопанствена, оставена на произвола на времето, без врати и прозорци, най-високата хижа в Балкана - "Планински извори", крее и се нуждае от спешен ремонт. Стоици запалени планинари и любители на природата обаче са решили с общи усилия да превърнат оглозганата хижа в предишния уютен пристан за туристите в Стара планина.

Организирано от сдружение "Възстановяване и ремонт на хижа "Планински извори", доброволците си проправят път сред бюрократията и помагат с каквото могат, за да върнат стария облик на омайнния кът в сърцето на Балкана. След близо година и половина е отхвърлена много работа. "Направихме архитектурно и геодезическо заснемане, защото документите и оригиналните скици на хижата бяха изгубени, а без тях не могат да започнат ремонтно-възстанови-

Доброволци възстановяват хижа „Планински извори“

телни дейности", обясни арх. Даниела Василева, част от екипа, взел присърце каузата и решил абсолютно безвъзмездно да работи по проекта. Тя отбелязва, че има открито отклонение за водопровод и възстановяването му няма да е много трудно. Изготвят се планове за изграждане на соларни панели, чрез които да се произвежда електроенергия за хижата.

"По принцип групата ни вече е от над 200 човека с реален принос и приходи.

Всеки е дарил каквото може. Един от последните ни доброволци предложи абсолютно безплатно да снабди хижата с оптичен интернет. През последните 5 години той е успял да изгради високоскоростна интернет връзка до почти всички хижи и заслони от старопланинското било с пряка видимост към Северна България", разказа Екатерина Дончева, председател на сдружение "Възстановяване и ремонт на хижа "Планински извори".

Безценна е помощта на десетки жители на с. Антон, които с умиление си спомнят за стария облик на хижата, издигната през 1979 г. "Влизаме в нея по пантофи, винаги имаше топла чорба и гореща вода за чай на печката. Беше развито екскурзионното пътуване до хижата" - споделя Петър Петров, по-известен като Даскала. Местният учител (по изобразително изкуство и по музика) от село Антон неведнъж е бил водач на походите до

"Планински извори", познава местността като петте си пръста. Под негово ръководство и също с предоставени от него лични коне (ездитни и за стопанска работа) е организиран груп от ученици, които се включват с труд във всяка една доброволческа мисия.

"Единствена спънка до момента е отказът на кметицата на с. Антон да постави на гласуване инициативата в Общината за организиране на търз. Така ще се предостави правото на инвеститор да възобнови "Планински извори". Парадоксално е, но в нашия случай има желание за инвестиция, но липсва формално решение. Това го няма

никъде!" - негодува жителът на с. Антон Дочо Петров. Той е предоставял безвъзмездно своите коне на всички доброволчески походи досега. "Ако имахме формалното разрешение, дейностите по ремонта на хижата щяха да са в по-напреднал стадий. Трябваше да се направи път, по който да минават високопроходими машини, защото в момента има само маркирана стръмна пешеходна пътека. Укрепването на "Планински извори" също ще отнеме години, въпреки че основата се е запазила. Не знам защо градоначалникът се дърпа толкова, след като всички антончани сме зад инициативата" - допълва Дочо Петров.

Националното сдружение с нестопанска цел "Възстановяване и ремонт на хижа "Планински извори" (регистрирано с решение № 1 от 29.07.2013, СГС Ф.Д. № 530/2013) набира средства по дарителска сметка за възстановяване на перлата на Стара планина. Банката е ДСК, IBAN BG93STSA93000021277888. Необходимо е сума за цялостен ремонт и обновяване е 150 хил. лв. Всеки може да помогне и с доброволен труд - сдружението обявява предварително във Фейсбук (facebook: Хижа Планински извори) датите на изкачване до хижата. Организацията публикува периодично и събраните за инициативата средства.

Етажна собственост - проблемите и решенията

Проблем

Решение

Безразличие и отчуждаване между съседите

Кой от нас не е бил свидетел или участник в случаи на обезкуражаващо безразличие при възникване на някакъв проблем във входа ни? При течащ покрив, спукване на тръби или друго неблагоприятно? Оказва се обаче, че отсъствието на съпричастност към общите проблеми се дължи не толкова на липса на желание или възможности, колкото на липсата на увереност, че си струва да се ангажираме с проблем, който не ни касае лично. Тоест има недостиг на убедителна информация за значимостта на проблема.

Социалната мрежа за съседите е-Дом предлага възможност за виртуално организиране и изпълнение на всички дейности, свързани с управлението на етажната собственост. Системата може да бъде ползвана самостоятелно от собствениците и живеещите във всяка сграда/вход за изпълнение на задачите, произтичащи от съжителството, които обикновено се възлагат на обичайните домоуправители или да бъде инструмент за рабо-

Форумът на съседите на e-dom.bg, чрез който съседите получават навременна и достоверна информация за случващото се във входа им;

- поддържат удобна връзка помежду си;
- лесно ползват информация, файлове, чертежи или друго от общ интерес;
- поставят открито въпроси, видими от всички съседи.

Резултатът е:

- Изграждане на лична връзка със съседите;
- Изграждане на доверие;
- Навременна информация за възникващи проблеми;
- Бързо обсъждане и вземане на решение.

та на наети професионални фирми - домоуправители. Платформата е-Дом намалява разходите за управление, пести време, облекчава общуването между съседите, предлага бързо и ефективно решение на всички проблеми на бита (сметки, ремонти и др.), както и на комуникацията с компетентната администрация от местната и държавната власт. Хиляди българи, които живеят в ус-

ловия на етажна собственост в най-големите наши градове, вече ползват социалната мрежа е-Дом. От миналата година неин колективен член е и фирмата Домпро - българска компания за професионално управление, стопанисване и поддръжка на етажна собственост в големи многоетажни блокове, жилищни кооперации, затворени жилищни комплекси и други, която

предлага комплексната услуга професионален домоуправител. Какво оферира Домпро? Предлагаме домоуправител там, където няма такъв, заедно с конкретен план за възстановяване дейността на етажната собственост. Имаме готовност с услуги и за съседи, които имат домоуправител, но желаят да бъдат отменени и облекчени в някои дейности срещу минимално заплащане или пък имат домоуправител, но искат да си осигурят по-ефективна грижа към етажната собственост, обясняват от фирмата. Екипът се ангажира с воденето на Домовата книга, с вписване на етажната собственост в общината, с организирането и провеждането на Общите събрания, с работата с доставчиците на външни услуги - електроенергия, вода, асансьор, с управлението на бюджета на входа - разпределяне и събиране на месечните вноски на съкооператорите, със заплащане на дължимите такси на входа - за електроенергия, топлоенергия, асансьор, вода и др. както и с реализирането на контактите с неизрядните длъжници. Отговаря също за управлението на информацията за ремонтите и поддръжката, събирането и оповестяването чрез социална-

та мрежа е-Дом на оферти на изпълнители и с избора на изпълнител.

Цените на услугите се формират на основата на индивидуалните нужди на всяка отделна етажна

собственост. Социалната мрежа за съседи е-Дом и професионалистите - домоуправители от Домпро могат да нормализират бита във всяка етажна собственост.

Домо Про
Домоуправители на Вашите услуги
www.domopro.bg
С БАРТЕРСТВОТО НА **е-Дом**
WWW.E-DOM.BG

АНГЕЛИ ПО ПОДДРЪЖКАТА

<ul style="list-style-type: none"> СЪБИРАНЕ НА ЛАРИНЖНИ ВНОСИ И ПЛАЩАНЕ НА СМЕТКИТЕ ПОДДРЪЖКА И РЕМОНТ НА ОБЩИТЕ ЧАСТИ ПОДДРЪЖКА АСАНСЬОР ЧИСТОТА 	<ul style="list-style-type: none"> ПОДДРЪЖКА ОКОЛООБЛОЖНО ПРОСТРАНСТВО ПРОБЛЕМИ СЪС СЪСЕДИТЕ САНИРАНЕ
---	--

e-mail: office@domopro.bg ТЕЛЕФОН: (02) 443 80 97

e-mail: office@domopro.bg

телефон (02) 443 80 97

Васил Станилов е журналист, драматург и публицист. Дописен член е на Българската академия на науките и изкуствата (БАНИ). Освен автор на пиеси, на сатирични книги и документални текстове той беше издател на в. "Анти".

Последната му книга "Евридика 2033" е създадена под впечатлението на онова, което се публикуваше в този вестник. Затова критиката определя фантастичния му роман като творба на "антисоциалистическия реализъм". Самият автор нарича метода си "фантастичен реализъм", тъй като героите му се оказват в центъра на дилемата: ще я бъде, или няма да я бъде родината ни? От една страна, тя живее в несъвършената демокрация, а от друга - в униващия посткомунизъм...

Местото ми е пред пишещата машинка

Мястото ми е пред пишещата машинка

С писателя Васил Станилов разговаря Румен Леонидов

Още през тоталитарните времена, вместо да ползваме "художествения метод на социалистическия реализъм", предпочитайте да се изявявате като хуморист и обществен сатирик...

- Да, пишех феюлетони, естрадни спектакли, пиеси.

- Има ли поставени някои от тях?

- Една от тях се игра в почти всички окръжни театри.

- Коя?

- Историческата комедия "Алепоис на позорището "Многострадална Геновева" 1876 г.". А пиесата ми "Опера мафиоза" бе поставена в Чехословакия и в Съветска Русия. Сега се играе в Киев и в Баку. Друга една, сатирична, под формата на фантастика - "Вие ли сте обитателите на Земята", се игра в Бургас и Силистра. Пиесата ми за Левски въпреки успеха в Ловеч не бе допусната до друг театър. Имам и още една забранена. Каза се "Пепел"...

- Според Вас, като човек на смешния театър, какъв е жанрът на това, което се разиграва вече 24 години пред очите ни?

- Може би буфонада. И аз, без да се усетя, попаднах във вихъра на това шоу. Залових се заедно с приятели да издаваме полулегалния вестник "Независимост". Започнах да участвам в масовите митинги, направих гладна стачка, станах редактор в многотиражни вестници, заех се да издавам книги за престъпленията на комунизма, избрах ме депутат в 38-ото Народно събрание, опитах се да регистрирам политическото движение "Път за България" и когато върху мен се стовариха поредица от физически и духовни удари, разбрах, че мястото ми е пред пишещата машинка.

- Удари в пряк или в преносен смисъл?

- Няма никакъв преносен смисъл. Явно бях започнал да си отварям устата повече, отколкото е допустимо, и в "Пирогов" се наложи да ми направят седем шева на лицето. Кеворк ме показва във "Всяка неделя". И тогава казах, че това е опит да ми зашият устата.

- Известно е, че още като студент по журналистика сте си търсили боя...

- Тогава направихме по мой сценарий спектакъл "На кюлтурния фронт". Успехът ме поощри, написах и поставих в следващия IV курс "Студентът вчера, днес и утре". Този спектакъл в рамките на Студентския фестивал го играхме в Музикалния театър, в Съюза и смях, в Профсъюзния дом. Толкова го харесаха студентите, че ЦК на Комсомола се разпорежи да бъде спряно по време на представлението. Като завърших, създадох първия естрадно-сатиричен състав към Студентския дом. По това време вече работех в Радио София - предаване за Гърция. След около година, след конфликт с шефа ми Крайо Владов, си подадох оставката. Тогава не знаех, че е бил следовател в процеса срещу Трайчо Костов. Отидох драматург във Видинския театър, чийто директор беше Хачо Бояджиев. Там изкарах година, след което ме приеха в "Стършел".

- Там ли станахте приятел със Станислав Стратиев?

- Да, той работеше във в. "Народна младеж", но сътрудничеса на в. "Стършел". Пролита веднага, че има чудесно перо. Сприятелихме се, дори му станах кум. По това време Хачо Бояджиев ми поиска за пореден път да му дам сценарий за новогодишните балове. Предложих на Станислав да го напишем заедно. Получиха се три едноактни комедии. Станаха страшно смешни. С тях

актьорите от Сатирата, начело с Парцалев и Калоянчев обиколиха цялата страна. Разказвах ни как Калата се разсърдил, когато пристигнали в някакво градче и видял, че на билетната каса пише: "За Парцалев билети няма!".

- Бяхте депутат, защото напуснахте политиката?

- Защото с мен започнаха да стават неприятни неща. Първият опит да бъде елиминиран бе, като ми предложиха да стана посланик в Гърция. Но не приех...

- Защо, Вие сте преводач от гръцки, владеете езика... А откъде го знаете?

- Научих гръцки като малко момче, защото баща ми беше началник на пристанището в Кавала, когато Беломорието беше под българска администрация. После ме вкараха във военно училище за преводачи.

- Как така "Вкараха"?

- Кандидатствах в Морското училище, но имах неблагоприятно да обявя, че знам гръцки. Завърших училището и ме назначиха в Министерството на отбраната - преводач в гръцката секция на разузнаването. След шест месеца ме уволниха, защото междувременно баща ми влезе в затвора.

- За какво?

- Беше обвинен в саботаж. Бяха успели да проучат, че капитан Георги Радков, бащата на леля ми, е бил разстрелян от Народния съд. Днес в Балчик има площад на негово име.

- А към Вас имаше ли обвинение?

- Само едно: че съм живеел на квартира у човек, чиято дъщеря работела в Радио Лондон!? Реагирах яросно пред членовете на комисията: "Откъде мога да знам това!". Отговорът беше: "Длъжен си. Ти си разузнавач!".

- Какви бяха последствията?

- Преквалифицирах се в

бетонджия на строежа на Картографския институт в Павлово, а след това заедно с чудесния поет и преводач Георги Мицков, току-що пуснат от концлагер, копахме туристическите пътеки от "Черния кос" до хижа "Брокс".

- Какво стана с баща Ви...

- След време го пуснаха от затвора, извиниха му се. И едва тогава можах да кандидатствам в университета...

- Будни студенти ли бяхте?

- Някои не бяхме заспали. Вече споменах за естрадните спектакли. През 1956 г. организирахме олимпиада за проф. Топенчаров пред дома му, когато ЦК на БКП го уволни от поста главен редактор на "Отечествен фронт". Опитавме се да направим среща с полския културен аташе Возняк, за да ни разкаже за студентските събития в Познан през 1956 г. Покъсно Начо Папазов, министър на просветата тогава, на събрание със студенти партийци ни обвини в идеологически уклони и ни нарече "хуйвейбини". Точно такава дума използва.

- Романът Ви "Евридика 2033" ни пренася в недалечното бъдеще, но непрекъснато ни връща към довчерашните ни тоталитарни дни. Може ли да бъде определен като политическа сатира?

- Книгата ми е нещо като ретрофантастика.

- В нея се разказва, че след продължителна гражданска война, спряна с намесата на ООН, Съветът за сигурност възстановява решенията на Берлинския конгрес от 1878 г. И това довежда до създаването на държавата Румелия и Княжество България...

- В моя роман Румелия и Ромелия са дублетни форми. Създадената от ООН Ромелия е обетованата земя на циганите от цял свят, а населението ѝ надхвърля 30 милио-

Народ, който не се интересува от историята си, е осъден да я преживее отново...

на.

- Според сюжета на книгата Ви само за две десетилетия ще са изсечени всички гори, затова страната я наричат Великата ромска пустиня...

- Князът ни е израснал в Беларус, говори български заварено...

Мека на Партията е Живковград - там е резиденцията на княза, в чест на най-дълго управлявалия владетел през цялата история на България.

- Явно срещате днешния български читател с комплексите му, предизвикани от близкото и далечното минало...

- Литературният критик Георги Цанков написа, че "бъдещето в тази книга не е нищо друго освен многострадалното минало". Дали описаната от мен картина на Княжество България е сатирична или фантастична, не знам, но според Георги Цанков тя е повече от страшна.

- Навярно защото загледания лозунг, че "Нашата религия е живият човек", се крие ужасяваща система, която отнема на индивида дори правото му на погребение. Защо стигате до такива обобщения?

- Защото системата, която описвам, е стигна-

ла до там да използва човешкото тяло за придобиване на дефицитни суровини. Дори раждането на младенците се използва за източване на свежа кръв. В химна на страната се пее за братството с великия беларуски народ. А Княжеската гържана сигурност е всесилна, тя върши контрабандна търговия за милиарди долари и евро. Каналите, създадени с държавни средства, изнесени зад граница в тайни фирми, се използват за изпирене на мръсни пари, получени от продажбата на наркотици и оръжие...

- Едновременно с това ни връщате в по-далечната ни история, отделили сте място за премълчаваната роля на гръцкото духовно властичество, на османското господство...

- Всичко това е агресивно към днешния ден и към бъдещето на България.

- Навярно затова героинята Ви Евридика казва: "На България сега е нужен внос от българи. Българи, възпитани не в затвор или в лудница, а свободни, жизнени, огухотворени личности. И те да донесат огън, душевност и любов на народа си".

- Мисля, че това е искрицата, която съм заровил под пепелта.

- Какво е посланието Ви към днешните читатели?

- Народ, който не се интересува от историята си, е осъден да я преживее отново...

Гергана ПЕТКОВА

„Българските деца са по-интелигентни и по-образовани от британските.“ Звучи като националистически лозунг за повдигане на самочувствието ни, но не е.

Това е извод на проф. Ан Глоувър, съветник на председателя на Европейската комисия Жозе Барозу. Сподели го по време на посещението си в София преди няколко седмици. Как е стигнала до него? Ето как - попитала няколко български деца какви искат да станат, когато пораснат, и техните отговори били: адвокат, лекар, бизнесмен и т.н. Задала същия въпрос в Обединеното кралство, а децата там имали една мечта - да ги покажат по телевизията.

Добрата стара Англия

Въпреки това Великобритания си остава цел номер едно в списъка на кандидат-студентите, и то не само на българските. Кандидатстването за висшите училища в Англия приключи. Приемат се документи само за отделни свободни места в някои от университетите (справките се дават от UCAS - агенцията, чрез която кандидатстват всички чужди граждани). В края на март трябва да пристигнат отговорите от университетите дали кандидатът е приет и къде. До 8 май тези, които са получили добри новини от вузовете, могат да посочат двете висши училища, към които имат интерес.

Тази година за Англия документи подадоха 2160 български младежи. Миналата година молбите бяха 2440. Причината за спада е в демографския срив, обхващащата информация за заемите и стипендиите, антиимигрантските настроения, както и посилната конкуренция от други държави.

Нашите младежи са все по-ориентирани в избора

Университетът Кеймбридж

Саксонци, викингци или франки?

Последни възможности за кандидатстване в университет в чужбина

си, не се лъжат по малки вузове и не особено перспективни специалности, твърдят консултантите на образователния пазар на Острова. Почти няма кандидат-студент, който да е подал документи за пет университета и да не е получил одобрение за всички. Увеличават се кандидатстваните за Кеймбридж и Оксфорд - тази година за двата вуза са подали документи 30 души.

Приетите младежи не би трябвало да имат проблеми със заемите за студентските такси. Вече 98 висши училища гарантираха облекчени условия за българите по време на обучението им. Скандалът със студентските кредити и обществената дебат за емигрантите не засягат по никакъв начин младежите със статут на студенти, заявиха още преди два месеца академичните институции в Англия.

Шотландия, Ирландия и Уелс затягат приемната си политика. Там няма такси или са символични, но за все повече специалности се изисква успехът да е пълна шестия. В Шотландия таксата е 1800 британски лири на година, но има възможност да се

ползва безлихвен заем, който може да се превърне в безвъзмездна финансова помощ - грант. За целта студентите трябва да завършат обучението си, и то с отличен успех. Това не се налага да връщат заема. Шотландия е предпочитана не само от българите, но и от младежите в цял свят - в момента там са записани 3070 студенти от държави - членки на Европейския съюз, а 1750 - от други страни. Най-търсени са University of Dundee, University of Edinburgh и University of St. Andrews.

За Дания остават 4 дни

Скандинавските висши училища са сериозна конкуренция на тези в Обединеното кралство, като са сред първите 100-150 в различните рейтингови класации. Те приемат без такси, дават високи стипендии, а от тази година

Дания плаща по 750 евро на месец помощ на студент, който едновременно учи и работи. Доскоро близо 90% от младежите подаваха документи за английски вузове, вече почти 50% кандидатстват в скандинавски университети.

Срокът за подаване на документи за Дания е 15 март. Датската образователна система се отличава с новаторски стил на преподаване - обучението се провежда в групи, в неформална среда и е много важно студентите да умеят да работят в екип. Висшето образование се финансира от държавата и няма такси. Но Дания е сред държавите с висок жизнен стандарт в Европа и средната месечна издръжка за студент е около 800 евро. При пристигането там трябва да се предвиди по-голяма сума за квартира, защото на повечето места се изисква плащане на депозит в размер на 3 месечни наема. Нужни са също пари за купуване на учебници и други разходи.

Кандидатстването в Швеция е по-трудно, защото се изисква пълен набор от документи, а дипломите на нашите абитуриенти се издават във време, когато почти всички места в тамошните университети са заети.

Германия иска отлична диплома

В Германия и Австрия кандидатстването е през юни. За Германия е необходима отлична диплома за средно или висше образование, международно признат сертификат за владеене на немски език (TestDaF TDN4, Goethe-Zertifikat C2, DSH-2, Deutsches Sprachdiplom der KMK Stufe II) и попълнен формуляр за кандидатстване във ВУЗ. За издръжката са нужни около 650-800 евро на месец в зависимост от конкрет-

ното място, бюджета и начина на живот. Разходите в западните провинции са по-високи от тези в източните, а и животът в големите градове е по-скъп.

Голямото предимство на висшето образование в Австрия е ниската семействална такса - 380 евро. Допълнителен плюс за българските студенти е, че вече не се налага да бъдат приети първо в български вуз, за да могат да кандидатстват в австрийски. Повечето от стандартните сертификати за владеене на немски език, с които се кандидатства за следване в Германия, се признават и от висшите училища в Австрия.

Франция дава право на труг

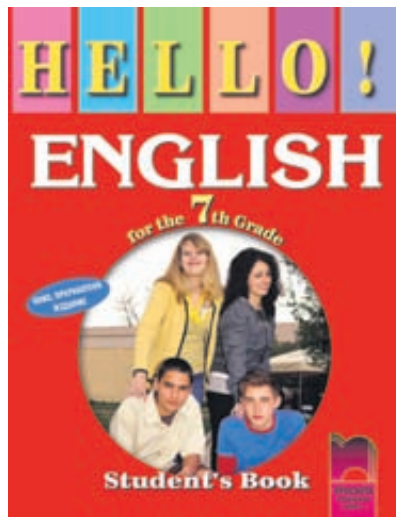
Обучението във Франция е безплатно, а студентите имат право да работят. Изискванията към кандидатите са обичайните - добро владеене на езика, отлична диплома и средства за издръжка. Разходите за живот на един студент са между 800 и 1000 евро на месец. Във Франция има три типа вузове: университети, специализирани институти и т.нар. Les Grandes ecoles. Последните се славят с много строга селекция, те приемат малко на брой студенти за инженери и мениджъри на високо ниво, както и в специалности като изкуствата, литературата и хуманитарните науки. Процедурите за кандидатстване се определят от всеки университет. В зависимост от завършеното образование и получената диплома може да продължите обучението си във Франция в нива Licence или Master.

Преди 20 дни Русия обяви безплатно обучение за чуждестранни студенти в нейните университети, като предлага също стипендии и общежития.

Е-учебниците HELLO! говорят с оксфордски финес

Езикова подготовка е от огромно значение за кандидатстване в чуждестранен университет, а език се учи най-добре и най-лесно в ранна детска възраст. Електронните учебници дават нови, много по-добри възможности за усвояване на чужд език, като го правят и по-забавно за децата.

Поредицата HELLO! на издателство "Просвета" например предлага над 40 интерактивни ресурса във всеки учебник от 2. до 7. клас. Част от тях са базирани на упражненията в хартиения учебник, но, пренесени в мултимедийна среда, те изграждат у учениците комуникативни умения, екипност и способност за оценяване и самооценяване. Добавени са и изцяло нови ресурси, които по атрактивен начин и интегрирано тренират основните езикови умения на учениците. Специален акцент е поставен върху развиването на способността за четене с

ви умения на учениците. Специален акцент е поставен върху развиването на способността за четене с

разбиране, включително на текстовете, които съдържат непознати думи и провокират езикова догадка.

Електронните версии на HELLO! насърчават учениците самостоятелно да се ориентират в различни типове текст и източници на информация, да правят собствени проучвания, да реализират езикови и културологични проекти, да натрупват комуникативен опит на английски език. Всички звукозаписи са направени от носители на езика и учениците усвояват правилното произношение и интонацията на книжовния оксфордски английски. Това ги мотивира и да ползват англоезични електронни и интернет медии. Е-учебниците са и прекрасно средство за опресняване и затвърдяване на знанията чрез упражнения у дома.

КАК ДА КАНДИДАТСТВАМЕ?

1. Определете страната и си осигурете сертификата за владеене на чуждия език.
2. Набележете университети и специалности и проверете условията за прием в тях. Имайте предвид, че учебната година за всеки започва по различно време. Сроковете за кандидатстване също са различни.
3. Изберете университета не само по неговия рейтинг, но и според вашите финансови възможности. Това е най-трудната част.
4. Изпратете писмо до вуза с молба за уточняване на финансовите ви задължения. Питайте за заеми, кредити, стипендии, възможности за работа и т.н.
5. Приемът в повечето вузове е по документи. Само за отделни специалности, като архитектура, музика, дизайн и анимация, има профилиран изпит.

ЖИВОТ & ЗДРАВЕ

11 - 17 МАРТ 2014

„Капризите“ на щитовидната жлеза

Около 10% от населението над 20-годишна възраст е засегнато от дисфункция на щитовидната жлеза. Какво означава това и какви са рисковете за здравето четете

на стр. 13

При ставна болка търсете лекар

Защо увредените стави напомнят за себе си най-вече зиме и в прехода на сезоните, що е то метеопатна болка? На тези и други въпроси отговорите ще намерите

на стр. 15

Насекоми в менюто

От всички кризи, пред които човечеството е изправено, недостигът на храни предизвиква най-голяма тревога, тъй като е непосредствено свързан с оцеляването на хомо сапиенс. Според специалистите изход има и той е в... насекомите. Подробности

на стр. 20

Сиренето е част от традициите ни

Защо уникалното българско саламурено сирене изчезна от трапезата ни и има ли вероятност да се върне ще разберете

на стр. 22

АКО ИМА ДОНОРИ, ЩЕ СПАСЯВАМЕ ПОВЕЧЕ ХОРА

Проф. д-р Никола Владов е лекарят, към когото се обръщат пациентите с най-тежките заболявания на черния дроб и панкреаса, при които често единственото спасение е трансплантацията. Проф. Владов завършва медицина в София, а кариерата му започва в Първа хирургична клиника на "Пирогов". Специализира при професор Y. Charuis в Cochin Hospital, Париж. В периода 1996-1998 г. е хирург в Тунис. След завръщането си оперира в Панагюрище и Пазарджик. През 2002 г. защитава дисертация и става доктор по медицина. В периода 2003-2009 г. е началник на клиника във ВМА - София, където е избран за доцент. През 2006 г. специализира чернодробна трансплантация в Париж при професор O. Soubrane. От 2007 г. е ръководител на програмата за чернодробни трансплантации на ВМА, а от 2009 г. е началник на Клиниката по чернодробно-панкреатична и трансплантационна хирургия на ВМА.

През 2009 г. защитава дисертация за комплексния подход при лечението на рака на панкреаса и става доктор на медицинските науки. През 2010 г. специализира лапароскопска чернодробна хирургия в Elan Court Training Centre в Париж. През 2013 г. е избран за почетен член на Френската академия по хирургия.

Интервю с проф. Никола Владов
на стр. 17

ВНИМАВАЙТЕ КЪДЕ Е ТЕЛЕФОНЪТ ВИ, ДОКАТО СПИТЕ

Пет момичета от гевгелски клас в Дания направиха много интересен експеримент, който привлече вниманието на целия свят, а снимките, които качиха в интернет, предизвикаха бурни реакции при много изследователи, биолози и експерти по радиация в Англия, Холандия и Швеция. Експериментът се състои в това, че ученичките наблюдавали как се развива семето на идентични билки в две помещения. Семената били изложени към слънцето, имали равно количество вода и една и съща температура. В едната стая поставили рутер за безжичен интернет, който излъчва радиация също като мобилните телефони, а в

другата стая нямало рутер. След 12 дни семената, които били в стаята с рутер, изобщо не израснали, а някои билки или мутирвали, или умрели. Билките от семената в помещението без радиация напреднали съвсем нормално и били напълно здрави. Младите изследователки искали да обърнат внимание на мобилните телефони, които повечето от нас държат близо до леглото си, и на тяхното влияние върху съня и концентрацията.

През нощта телефонът или трябва да е изключен, или да бъде в друга стая, а същото важи и за компютъра", казва Леа Нилсен, една от младите изследователки.

БЕЗПЛАТНИ ПРЕГЛЕДИ ЗА ГЛАУКОМА

По повод Световната седмица на глаукомата пациентската организация "Глаукома", Националната глаукомна асоциация и "Токуда Болница София" организират на 12 март, сряда, от 11:00 ч. в аулата на японската болница среща с доц. Наталия Петкова и д-р Алек Топов на тема "Лекари и пациенти срещу неоткриваната глаукома".

В София, Пловдив, Варна, Русе, Стара Загора и Пещера ще има безплатни очни прегледи за ранна диагностика на глаукомата. Подробности за прегледите - дами, телефон за записване и имена на лекарите, можете да видите на интернет страницата www.glaucoma.bg. (ЖД)

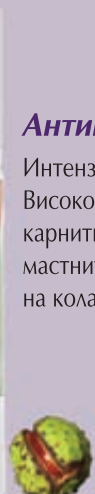
Целулит? Без паника, моля!

Asam®
IRIS COSMETIC
Произведено в Германия

Комплексна програма Кройтерхоф

Антицелулитен душ гел ексфолиант 200 мл

Стимулира микроциркулацията и съдейства за по-гладка и стегната кожа. Идеално подготвя кожата за следващите стъпки от антицелулитната терапия.

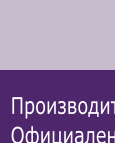
Антицелулитен серум 50 мл

Интензивна 10-дневна терапия срещу целулит. Високотехнологичният патентован комплекс Liporedux комбинира карнитин, кофеин и есцин от див кестен – съставки, които редуцират мастните депа, дренират тъканите, стягат кожата и стимулират синтеза на колаген. Приятен загаряващ ефект, нежна текстура, свеж аромат.

Антицелулитен гел 250 мл

Познатият продукт с висока ефективност срещу „портокаловата кожа“ вече е част от Кройтерхоф – най-популярната козметична серия на АСАМ. Карнитин, кофеин и екстракт от розмарин, подкрепени от мощно термоактивно действие, ускоряват разграждането на целулитните депа и водят до осезаеми, категорични резултати.

Търсете в аптеките!

Производител: Asam GmbH, Германия;
Официален представител за България: БИОНАТ ЕООД
тел. 032 692610; 0884 889 334; e-mail: office@bionat.bg;

www.bionat.bg

НЕГЛИЖИРАНИ ИНФЕКЦИИ ЗАСТРАШАВАТ ЖЕНСКОТО ЗДРАВЕ

Д-р Жекова, по-рай грипната епидемия много се говори за последиците от инфекциите - преки и косвени. Рисковете за женската половна система обаче не остават ли някак встрани от вниманието?

- Всяка инфекция е изпитание за организма, снижава неговия имунитет, като проблемът идва както от самия причинител, така и от антибиотичните средства, които масово се използват. Много се говори за нарушената чревна флора и начините проблемът да се преодолее, но наистина се

● **С д-р Красимира Жекова, началник на родилното отделение в УМБАЛ „Св. Анна“, София, разговаря Галина Спасова**

неглижира фактът, че нормалната влагалищна флора също страда и това не остава без последиствия. Един симптом, чието немедицинско название е много разпространено, е т.нар. бяло течение. Не само младите, но и по-възрастните жени го смятат за нещо незначително и най-често го свързват с настинка. Само по себе си бялото течение не е заболяване. То може да бъде физиологично състояние, което се свързва с определени периоди от живота на

жената - в пубертета, преди появата на първата менструация, по време на бременност заради хормоналните промени, които настъпват в организма. Но може да бъде и признак на влагалищна инфекция, която задължително трябва да бъде лекувана.

- **Чувала съм обаче нееднократно от medici, че именно това лечение рядко се подценява.**

- Така е, защото лечението на всяка инфекция трябва да включва минимум два етапа - микробиологично изолу-

Д-р Красимира Жекова

ране на конкретния причинител и съобразена с него терапия, а като втори етап задъл-

жително е възстановяването на нормалната влагалищна флора. От една страна, това е мярка срещу рецидив на инфекцията, а от друга се създава комфорт на дългодейните бактерии, едни от най-добрите санитарни, защитници на влагалището. При техния метаболизъм се отделя млечна киселина, която прави влагалищната среда силно кисела. Именно тази киселинност е мощният защитен фактор, който осуетява размножаването на патогенните бактерии и е важно условие за гинекологичното здраве на жената и за нейните репродуктивни възможности.

- **Кои са най-честите източници на инфекции и как да се избегнат?**

- На първо място е асцендентната инфекция - по една или друга причина патогенният микроорганизъм прониква във влагалището при нарушена защитна бариера. Той достига в маточната шийка, атакува тръбите и неслучайно това е най-честият път за възникване на инфекцията. За съжаление повече от инфекциите протичат с леко изразени или съвсем без симптоми, което до известна степен зависи и от общия имунитет на организма. При леко протичане на инфекцията, на което пациентката не е обрнала достатъчно внимание, се стига до сериозни възпалителни процеси - например на маточните тръби, запушването им и траен стерилитет. Така че тази дългодейна флора трябва да се съхрани. Създаването от природата е свършено, ние само трябва да го опазваме. Най-често причина за инфекциите са безразборните полови контакти, с различни партньори и неспазване на елементарна полово хигиена. Напоследък са много модерни хигиенни кремове, желеа, които, използвани неправилно, нарушават защитната бариера на влагалището, унищожават млечнокиселите бактерии. По този на-

чин се създават условия при клинично здрава жена нормалните обитатели на влагалището да се размножават в по-голямо количество и да се превръщат в патогенни.

Друг проблем са инфекциите на отделителната или на друга система в организма, за чието ликвидиране се прилагат антибиотици. Известно е, че тези медикаменти нарушават чревната микрофлора, но същото става и с влагалищната екосистема, което се подминава. Влагалищните тампони и вътрешните спирали представляват идеален "мост" за преминаване на болестотворните микроби във влагалището и в маточната кухина. Бих посветвала профилактично три до пет дни след менструация употребата на пробиотика Лактажин.

- **Може ли увреждането на влагалищната микрофлора да остане незабелязано?**

- При една трета от пациентките е безсимптомно. При останалите има бяло течение. Може да се усеща лек влагалищен дискомфорт - щипане, неприятно чувство, но специфична симптоматика, нещо, което да е характерно, по правило няма. Това са неспецифични симптоми, които се срещат и при други заболявания.

- **Как се подпомага защитната функция на влагалищната среда?**

- На първо място са пробиотичните препарати. Напоследък на пазара има доста гелове или свещички с млечна киселина. Но според мен много по-ефективни са пробиотичните продукти, които съдържат самите млечнокисели бактерии. Лактажин е такъв препарат - с живи млечнокисели бактерии, и затова трябва да бъде съхраняван в хладилник. Особено при жени в климакс, когато нормално влагалищният епител атрофира и произвежда много по-малко млечнокисели бактерии, не е излишно на първия етап да се прилагат известни време препарати, съдържащи млечна киселина. И на този фон вече да действа Лактажин. Тогава ефектът на препарата се повишава.

Lactagyn®

- Lactobacillus acidophilus
- Lactobacillus rhamnosus
- Lactobacillus delbrueckii subsp. bulgaricus
- Streptococcus thermophilus

- Богат източник на млечнокисели бактерии.
- Подходящ при всяко преходно нарушаване на баланса на вагиналната микрофлора.
- Възстановява и нормализира естествената микрофлора след прием на антибиотици.

Живи лактобацили
Съхранява се в хладилник

ECPHARM

Екофарм ЕООД, бул. "Черни Върх" №14, бл. 3, 1421 София, България
Тел. 02/ 963 15 96, 963 15 97, Факс: 02/ 963 15 61

Д-р Александър ШИНКОВ,
Университетска болница
по ендокринология - София

ЩИТОВИДНАТА ЖЛЕЗА МОЖЕ ДА БОЛЕДУВА СКРИТО

Около 10% от населението над 20-годишна възраст е засегнато от дисфункция на щитовидната жлеза. Това увреждане може да бъде в две посоки - понижена секреция на хормони от жлезата - хипотиреозизъм, или повишена секреция - хипертиреозизъм. Хипотиреозизмът е по-чест - засяга между 8 и 9% от населението, докато хипертиреозизмът се среща при 1-2%. И двете състояния са по-чести при жените. С напредването на възрастта се увеличава честотата на хипотиреозизма, докато при хипертиреозизма няма такава зависимост. Най-честите причини за повишена функция на жлезата са базедовата болест и възлестата гуша. Базедовата болест по-често се среща при хора в млада и средна възраст, а възлестата гуша е характерна за по-напредналите години.

Хипотиреозизъм

Най-честата причина за намалена функция на щитовидната жлеза в България е едно аутоимунно заболяване, наречено болест на Хашимото. Това състояние най-често настъпва неусетно и симптомите му са доста неспецифични. Повечето пациенти с лека форма на болестта нямат почти никакви оплаквания. Обикновено проблемът се открива случайно при изследвания по друг повод или при скрининг за заболявания на щитовидната жлеза.

Типичните прояви включват:

- Суха кожа;
- Забавеност на реакциите и мисълта, мудност в движенията, разстройството на паметта;

Д-р Александър ШИНКОВ

- Новопоявил се запек без промяна в хранителните и двигателните навици;
- Студов интолеранс, така наречената зиморничавост - постоянно чувство, че е хладно;
- Намалване на апетита при леко до умерено повишаване на телото, обикновено за сметка на задръжка на течности. Типичният оток при хипотиреозизъм е плътен, напрегнат и при натиск не остава следа. Затруднява се свиването на ръката в юмрук поради задебеляването на кожата;
- Повишени стойности на диастолното при нормални стойности на систолното артериално налягане.

За намалена функция на щитовидната жлеза е препоръчително да се изследват претърпелите операция на жлезата, независимо по какъв повод и преди колко време; след лечение в областта на шията; при фамилен анамнез за тиреоидни болести; лекуваните с антиаритмичния медикамент амиодарон и с литиеви соли по повод психически заболявания.

Типичното изменение в лабораторните показатели показва високи нива на тиреостимулиращия хормон - TSH (това е хормон от хипофизата, който стимулира

работата на щитовидната жлеза), и ниски нива на тиреоидните хормони - T3 и T4. Все още не е напълно изяснена границата, от която слабо намалената функция на щитовидната жлеза започва да нанася вреди на организма, преди всичко на сърдечносъдовата система. Затова в общия случай при пациенти в млада и средна възраст, ако TSH е между горната граница, която е 4 милиединици на литър и 10 милиединици на литър, ендокринологът ще прецени дали да се включва лечение или не. При около 40 процента от пациентите е възможно с времето TSH да се нормализира спонтанно. Но ако TSH е над 10 милиединици, това е показание за включване на заместителна терапия.

Хипертиреозизъм

Това състояние е известно още като тиреотоксикоза. Тя е свързана с по-богата симптоматика:

- Повишена пулсова честота - тахикардия (да се прави диференциация с това, което пациентите наричат "сърцебиене", т.е. усещане на сърдечните удари);
- Профузно изпотяване, постоянно влажна кожа, червен дермогра-

температура на околната среда в сравнение със здравите хора;

- Непokoйствие, напрегнатост, нахъсване на мисълта, емоционална лабилност;
- Безсъние;
- Ситен тремор, който в по-тежките случаи може да обхваща цялото тяло;
- Диарични изхождания, които са причинени от ускорен чревен пасаж и не са съпътствани с болки, колики, кръв, слуз;
- Загуба на тегло въпреки засиления апетит и нормалното хранене; склонност към прием на сладки храни;
- Повишено систолно при нормално диастолно артериално налягане.

Лабораторните резултати обикновено показват нисък TSH - под 0,3 милиединици, а щитовидните хормони са с повишени стойности. При тиреотоксикоза ехографията на щитовидната жлеза е важна, за да се търси дифузен процес,

както е при базедовата болест; някои възпалителни заболявания или възли, които могат да са хормонално хиперактивни.

Един от проблемите при лечението на щитовидните дисфункции е спазването на терапията от страна на пациентите, които обикновено се притесняват продължително време да приемат съответните препарати. Всъщност заместителната терапия при понижена функция на жлезата набавя естествен хормон, който по принцип се произвежда в здравия организъм. По отношение на лечението с кортикостероиди при хиперфункция, когато то е предписано от специалист, ползата от тази терапия е по-голяма от риска. Пациентите сами усещат ефекта, когато състоянието им бързо се подобри след прилагането на съответните медикаменти.

КОГАТО ИЗБИРАШ ХЕПАТОПРОТЕКТОР

Съдържа 125 мг Силимарин като чист екстракт и Витамини B1, B2, B6 и B12

Съдържа 300 мг екстракт от корени на Picrorhiza kurroa

ECOPHARM

Екофарм ЕООД, бул. "Черни Врх" №14, бл. 3, 1421 София
Тел. 02/ 963 15 96, 963 15 97, Факс: 02/ 963 15 61

Безплатно измерване на костната плътност (остеоденситометрия на пета) за жени над 65 години.

Само с предварително записване на тел. 02/9839494 и 0885 542 079 или на регистратура. Адрес на ДКЦ „Асцендент“: София, ул. „Бачо Киро“ 47

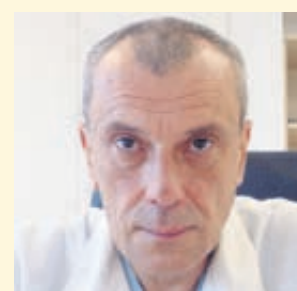
„ПОБЕДИХ НЕЛЕЧИМ ТУМОР!“

За записване на час за консултации с д-р Христов:
тел. 02/ 952 34 49,
София,
ул. „Лайош Кошут“
№ 24, офис 8
до Руски паметник

Методитаката, по която работим, е синтезирана от руска и германска. Това е най-добро, което се предлага в България, когато става дума за бързо възстановяване на имунитета при онкологично болни. Консултациите ни търсят от Италия, ЮАР, Гърция, САЩ и много други страни. Резултатите ни ще видите на сайта www.mikoterapia.bg.

Прилага се при всяка фаза и всеки вид рак.

За консултация по телефона и на живо с д-р Дончев:
тел. 0878 93 12 52
София,
ул. „Родопи“ 68
до Сточна гара

Георги Гаров, бивш преподавател и автоинструктор от гр. Пловдив, тел.: 0884 71 65 70

Виж тук: www.mikoterapia.bg

"На първи март 2013 г. се събуждам и всичко е точно! Здрав съм, прав съм. Ставам и отивам на работа. Занимавам се с ремонт на автомобили. Влизам в гаража и следобед започва да изтръпва левият ми крак. Казвам си: "Сигурно нещо дископатия имам". След три-четири дена започва да се усилва това изтръпване, качва се нагоре вече към тялото. Започва да изтръпва от глезена нагоре. И след три-четири дена започва много да ми се схваща крака. Мисля, че е дископатия и отивам на един лекар, който и друг път ми е лекувал дископатия. Той като започна с една игличка така, по крака... Казва: "Гошко, не си за мен, моето момче. Отивай на невролог." Отидох в болницата, във втора поликлиника да търся невролог... Направих две снимки на ядрено-магнитен резонанс и ги нося на един лекар, който ми препоръчаха. Той гледа половин час дискетата и казва: "Такова чудо е много рядко нещо - тумор на гръбначния мозък." Аз се шашнах. Тумор на гръбначния мозък. Интрамедуларен тумор на гръбначния мозък. И докторът, тъй като негов приятел, който е мой приятел, ме праща при него, ми каза: "Извинявай, че ти го казвам това

нещо, обаче работата е страшна." А той е неврохирург - един от най-добрите тука, в Пловдив. Питам: "Докторе, а лечение?" Казва: "Няма лечение. Ако искаш отиди в София, попитай някой друг лекар, да се уточнят нещата." Аз на другия ден от там хващам един приятел с кола, кара ме във Военно-медицинска академия в София. Отивам горе, при началника на неврохирургията. Доцентът излезе от операция, прие ме веднага. И той един час гледа дискетата. И ми каза: "Момче, такова чудо! Това е много рядко нещо." Казвам: "Докторе, рядко, нерядко - аз си отивам, осакатявам целия, не мога да се движа. Взимай, нещо прави!" "Нищо - вика, - не мога да направя, защото ако барна там - край, изцяло се парализираш." Питам: "Ами, тогава какво да правим?" "Нищо - казва, - не мога да ти кажа. Опитай нещо друго." Това, което тук ми каза лекарят в Пловдив, същото ми каза и оня човек - само ми се извиниха, че ми казват тези неща. И идвам тука, вкъщи. До вечерта започва и дру-

гият крак да ми се парализира. Това вече става горедолу две-три седмици от първия случай. И намерих един безплатен вестник. И гледам - имаше два-три случая описани. И си казвам: "Какво да правя - това ще е." Набирам номер, търся, обажда се доктор. С две думи му обясних в какво състояние съм, вече не мога да вървя. Разпита ме подробно и ми обясни за тези препарати. Каза ми всичко - колко струват, как се приемат... Даже аз съм записал на два-три листа. Каза: "Пиши всичко." Той като ми обяснява за тези гъби и тези препарати аз си викам на акъла: "Те, лекарите нищо не направиха, сега на тези гъби... Ама, няма как - почвам и ги пия! Само заради децата и заради внуците!" И същата вечер вече се парализирах. И казах на моите деца: "Търсете тука някъде квартира. Не искам да ме гледат внуците как умирам." Викнах сина ми. Казах му: "Карай ме някъде там." Той беше намерил тази квартира. Кара ме в квартирата, лягам тука, ей на това легло. През деня,

след обяд, след като говорихме с доктора, взех препаратите - "Имюн Модулятор", гъбите. И започвам да ги пия, обаче се парализирах вече и 40 дена ей тука от това легло не мога да мръдна. Обаче пия гъбите. Не можех да си мръдна 1 милиметър големия пръст на левия или на десния крак. Нищо! Не знаех къде са ми краката. Трябваше да погледна къде са ми краката, за да видя в какво състояние са - ужас! От гърдите надолу... Добре че тука тоалетната е близо, та ме носеха дотам и... Ужас, ад, ад! Това беше за мен един ад! За мен вече животът не е същия. Както и да е. След 40 дена, откакто ги пия тези препарати... Една сутрин се събуждам и гледам - а, мога да си мърдам палците на краката! Казвам си: "Нещо става..." Дойдох едни приятели следобед - тези, които ме караха по София. Викам: "Почнах да си мърдам пръстите на краката." Те се зарадваха толкова много! Четиридесет дена тука умирах! Бях решил по едно време да се самоубиям. След една-две седмици започнах ве-

че да си чувствам леко краката и от гърдите надолу започнах като се щипя, така... То и сега още ми е изтръпнало, и то доста, обаче пак чувствам вече. След още две-три седмици, може би месец, започнах да се изправям на крака. Даже един път ми идват приятелите на гости, жена ми идва и аз ставам. И децата се зарадваха толкова! На четвъртия месец пак се свързах с фирмата - исках просто да им благодаря. Това е едно страховотно заболяване на централната нервна система. Страховотно заболяване! Ад! Направо ад! И може би моите близки се бяха приготвили да си отивам - като видяха за какво става въпрос. И сега всеки един ме пита: "Бе, тате, ти от тези гъби какво става?" И са разказали тука на хората. Всеки ме пита. Ама, то, с две думи не може да се отговори на човек. Трябваше така, по-продължително да се говори, да се беседва по този въпрос. Защото много от хората не знаят за какво става дума. Никога не съм вярвал, че това нещо може да ми помогне. Макар че с голяма вяра ги пиех и викам, бе 40 дена минаха и нищо. След 40-тия ден започна раздвижването. Иначе аз бях станал слаб - 50% от мускулната маса я изгубих. Някъде от 95 на 60 килограма. Бях станал кожа и кости. Първите дни нямаша апетит. Като почнах да пия препаратите и започнах да имам желание да ям, да се храня. И всеки ме пита, даже мои познати лекари: "Храниш ли се?" Казвам: "Храним се." Плюс това, всеки лекар ме пита: "Изпускаш ли се по голяма и малка

неужда?" "Няма такова нещо" - казвам. Пия ги тези препарати. Много интересно защо ме питат. Нито химиотерапия, нито лъчетерапия съм правил, нито съм регистриран. Раздвижването беше много трудно. Може би два месеца. Сега вече някой път сутрин като тръгна да излизам забравям бастуна. Толкова се радвам! Толкова се радвам за това нещо! Вече като ги пия ми дават сила и на мускулите. Не знам какво става. Просто като се стегна... Преди - не, нищо не можех да направя. Абсолютно нищо! Само ме тормози това, че според препоръката на лекаря не трябва да ям месо. Не съм ял грам месо за това време. Ето - Пауд'арко, хрущял от акула, сребърна вода - задължително приемам. Тинктура Гравиола, гъби Кордицепс, Шиитаке, Мейтаке, Имюн Модулятор, който изглежда много допринася за излекуването ми. Селен, клева тинктура. Всичко е за усилване на имунната система. И чай - "Есиак" се казва. Плюс витамин С. Това ме спаси мене - тези неща ме спасиха. Сега мога да ви демонстрирам как ходя. Хората няма да повярват. Те не знаят какво чудо е било, какъв ад е бил - 40 дена пълна парализа. Щом забравих вече и бастуна..."

Г-н Гаров разказа своята история на 20 септември 2013г. До 07 ноември 2013 година почти всеки ден, до обяд, той прави разходки по около 3 километра. Ако изключим лекарта тежест, която усеща в краката под коленете, той твърди, че се чувства отлично.

„БАЩА МИ ОЗДРАВЯ ОТ РАК!“

Разказано от Борислав Пеев (ветеринарен специалист), тел. 0879 890 242

"Баща ми е на 70 години. Преди 5 години беше опериран от рак на дебелото черво. Две години по-късно открихме много разсейки в черния дроб с размер около 4 мм. Тогава по препоръка на д-р Милен Христов започна да приема възможно най-

пълната схема от лекарствени гъби. Направените наскоро изследвания с рентгенов апарат, ехограф, скенер, гастро- и ректоскопия не показват наличие на никакви разсейки в черния дроб.

Виж тук: mikoterapia.bg

ЗА КОНСУЛТАЦИЯ И ЗАКУПУВАНЕ НА ПРОДУКТИТЕ

• гр. СОФИЯ

Магазин - ул. Лайош Кошут № 24, офис 8
д-р Милен Христов,
Консултация само при записан час
тел./факс: 02/ 952 34 49

• гр. СОФИЯ

ул. Родопи № 68-70
(до Сточна гара), вход вдясно, ет. 2
д-р Пламен Дончев
GSM: 0878 931 252
(от понеделник до петък от 9 до 17 часа)

• гр. ПЛОВДИВ

ул. Филип Македонски № 37, ет. 2,
кабинет 8 (в сградата на "Медлайн клиник"),
тел./факс: 032/ 62 24 55
и GSM: 0878 780 742

д-р Лилия Евтимова, GSM: 0878 790 336
(от понеделник до петък от 9 до 13 часа)

• гр. СТАРА ЗАГОРА

ул. "Цар Калоян" № 30,
д-р Веселин Кънев
GSM: 0878 780 491

• гр. ВАРНА

ул. Христо Попович № 15

(до сладкарница "Маргарита"),
Свилен Лапаков, тел.: 052/ 65 13 65
и GSM: 0878 10 54 76

• гр. БУРГАС

ул. Трайко Китанчев № 23,
тел.: 056/ 82 11 70 и GSM: 0878 950 397
д-р Цветан Балкански,
GSM: 0878 800 044

• гр. КЮСТЕНДИЛ

д-р Василка Захаријева,
тел.: 078 52 32 39 и GSM: 0889 32 67 58

• гр. ПЛЕВЕН

д-р Иванова,
GSM: 0886 07 50 24

• гр. ВЕЛИКО ТЪРНОВО

д-р Радосвета Запрянова,
GSM: 0898 466 376

• гр. РУСЕ

д-р Дарина Кънева,
GSM: 0896 83 15 80

• гр. ШУМЕН

д-р Стоян Стоянов,
GSM: 0878 646 034
(само от 21.00 до 22.00 часа)

• гр. МАДАН

д-р Недко Димитров,
GSM: 0897 92 22 30

САМОЛЕЧЕНИЕТО ПРИ СТАВНА БОЛКА НОСИ МНОГО РИСКОВЕ

Защо увредените стави напомнят за себе си най-вече зиме и в прехода на сезоните, що е то метеопатна болка и какви допълнителни проблеми може да докарат широко разпространените практики за самолечение? Информация и съвети потърсихме от д-р Иван Казмин, завеждащ ревматологичното отделение в МБАЛ, Бургас.

По принцип артрозната болест засяга всички хрущялни структури на тялото, но е по-изразена в определени стави. Зимата все още не си е отишла, има резки сменни в метеорологичната обстановка и затова много хора изпитват и т.нар. метеопатна болка - зависеща пряко от промяната на времето. Наистина възрастните могат ден по-рано да предскажат влошаване на времето. От друга страна, обяснението за изостряне на ставните болки през този сезон е, че студът, като физически фактор на въздействие, води до стесняване на периферните кръ-

воносни съдове, до повишаване на тонуса на мускулатурата. Това пък предизвиква скованост в движенията и пациентите се чувстват дискомфортно. Но студът, влагата, вятърът са фактори, утежняващи вече съществуващо заболяване, но не и първопричина то да се появи.

Българинът вярва на какво ли не и по-рядко на лекарите. Първо се започва с най-различни "изпитани" мазила. Последният ми такъв пациент беше с прогорена кожа на коленете, защото се мазал със смес от мед и чесън. Имал съм и пофрапантен случай - мазане с мед и негасена вар. Без каквото и да било ефект, тези методи но-

Д-р Иван Казмин

сят немалък риск. После идва носенето на различни видове наколенки. Но ако не друго, те поне топят. Ако говорим за продукти за локално въздействие, които могат да се намерят в аптеките, те са две групи - чисто фармацевтични средства и такива, съдържащи естествени съставки. В практиката си аз използвам Неокс олио, защото е напълно натурален препарат, съдържа само билки и на второ място - разработен е на базата на древнотиндийската система Аюрведа. По нейните правила стремежът е освен прякото въздействие на билките да се

постигне баланс на енергията в засегнатите зони. Това води до подобряване на функционалното състояние и до намаляване на субективните оплаквания. Моят опит показва добра поносимост на препаратите и сравнително висок процент от пациентите съобщават, че се чувстват добре, има ефект от прилагането.

Когато се изчерпят възможностите на локалните средства, тогава пациентите прибягват към перорални - на първо място нестероидните противовъзпалителни, които са най-масово предписвани. Проблемът, особено при по-възрастните хора, идва от това, че заедно с този противовъзпалителен и обезболяващ ефект по-често се проявяват и страничните действия - знаем, че защитата на стомашно-чревния тракт с възрастта отслабва и той

става по-уязвим. Нещо повече - според най-новите данни при пациенти със сърдечностъдови заболявания - исхемична болест, сърдечна недостатъчност - неконтролираният прием на нестероидни противовъзпалителни средства увеличава рисковете от усложнения на тези болести с до 96%. Само лекарят в този случай може да прецени баланса между риска и ползата.

Проблемът е, че когато пациентът поиска в аптеката "нещо", защото го болят коленете, той получава такова лекарство, но никой не му обяснява какви рискове поема. При немалко препарати има ограничения за продължителността на приемане, с възможна алергична реакция и т.н. Основният принцип в медицината още от времето на Хипократ е - "На първо място, не вреди!". Ако пациентът не желае да се съветва с ле-

кар и сам си избира средство в аптеката, което да му помогне, като алтернатива на хапчетата нестероиден противовъзпалителен препарат може да се спре и на Неокс крем. Той е особено подходящ в случаите, когато болката е доста силна, тъй като има по-изразена противоболева активност. Страдащите от ставни проблеми, свързани с възрастта, често имат и други заболявания, като някои са сериозни - сърдечностъдови, белодробни, мозъчностъдови и др. Затова лекарят винаги се съобразява с това. Неокс няма противопоказания за комбиниране с каквото и да е вид лечебни средства. Това ни позволява да прилагаме препарата при много широк кръг пациенти.

За контакт
с д-р Иван Казмин
0898 457493

Искате ли да забравите за неудобствата на зъбните протези?

Protefix®

Сигурност и грижа

За зъбните протези
и ортодонтични апаратчета

ПРОТЕФИКС® Фиксиращ крем
за зъбни протези

- Изключителна фиксираща сила и при мокра основа
- Продължително действие
- Подходящ при обилно слюноотделяне
- Без консерванти

ПРОТЕФИКС® Почистващи таблетки
за зъбни протези
и ортодонтични апаратчета

- Почистват за 3 минути
- Дезинфекцират за 15 минути
- Подходящи за почистване на зъбни протези и ортодонтични апаратчета
- Не увреждат материала на зъбните протези

Всички продукти **ПРОТЕФИКС®** носят печат - гаранция за контролирано качество, отлична поносимост и изключителна функционалност.

Гарантирано немско качество на най-добра цена

При болки в ставите!

NeOx®

Неокс крем е комбинация от 5 оптимално подбрани природни съставки за бърз и продължителен обезболяващ ефект.
При болки в ставите и мускулите.

Подходящ е за приложение при:

- хронични травми на опорно-двигателния апарат
- болезнени мускулни спазми и разтежения

ECOPHARM www.ecopharm.bg

ПАЦИЕНТИ ТРУПАТ ДО 20 ЛИТРА ТЕЧНОСТ В КОРЕМА ПРИ АСЦИТ

● **Д-р Никола Станчев, гастроентеролог от Александровска болница, през CredoWeb:**

Асцитът (събиране на свободно подвижна течност в коремната кухина) е един симптом, който обаче се свързва с цяла група заболявания. В повечето случаи се асоциира с чернодробна цироза, състоянието обаче често се среща и при хора с хепатит В и С. Асцитът може да бъде и следствие от сърдечносъдови, бъбречни и злокачествени заболявания в по-напреднала фаза.

Симптоматика

Първоначалните симптоми на асцит са свързани с раздуване на стомаха, което пациен-

тите най-често отгатват на газове или напъняване. Болните обикновено са хора на възраст и в повечето случаи не обръщат голямо внимание на факта, че коланът им отеснява. В повечето случаи решават да потърсят лекарска помощ едва когато видимо наедреят в коремната област и започнат да им отичат краката.

Пациентите с асцит обикновено намаляват приема на храна, тъй като при прехранване усещат тежест от притискането на вътрешните органи. Въпреки това слабят, защото в повечето случаи черният дроб е увреден и не

произвежда достатъчно белтъчини. Основното тегло се поема от корема, а крайниците отслабват. В крайни фази по самия корем на болния се появяват характерни съдове, при мъжете изчезва окосмяването и се увеличават млечните жлези (гинекомастия).

Възможно е при съвсем здрави жени да има свободно подвижна течност (20 мл до 50 мл), която не е патология и не е повод за притеснение.

Диагнозата

Асцитът в началната си фаза не боли и е труден за диагностициране. Може да се открие само при ехографски преглед. Той регистрира дори малки количества течност и донякъде помага на лекаря да се ориенти-

ра за основното заболяване. Втората степен е видима (коремът е наедрял и в легнало положение течността отива по страничните флангове) и дори обикновен преглед може да установи наличието на течност. След установяване на асцит се прави коремна пункция, с която се взема течност за изследване. Тя дава представа на специалиста за характера на асцита (дали е възпалителен или не) и помага да се открият евентуални злокачествени клетки.

Лечение

Срещат се доста тежки случаи на пациенти с над 20 литра свободна течност в корема. Към тях не бива да се подхожда грубо - тоест

да се източват наведнъж или за кратък период от време големи количества течност. Максимумът е 6-7 литра за една седмица, като паралелно се провежда заместително лечение с белтъчни препарати. Това се налага, тъй като коремната течност е белтъчна смес (албумин) и нейното източване вреди на организма.

Съществуват и т.нар. шънтови операции, които се правят при повишено налягане на съдовете на черния дроб, но предпочитаният метод за лечение на асцита е медикаментозна терапия с обезводняващи средства.

Диета

Пациентите с асцит трябва да знаят, че мо-

гат да живеят комфортно дори с малко течност в коремната кухина, стига да си взимат лекарствата и да спазват диетата. Приемът на сол при тях трябва да бъде снижен до максимум 2 г дневно (една трета чаена лъжичка). Препоръчително е да приемат повече белтъчна храна - извара, месо. Да се избягват мазни и газообразуващи храни. Приемът на вода трябва да бъде нормален. Не е нужно пациентите да се лишават от прием на течности, тъй като водата няма отношение към натрупването ѝ в корема.

Ако имате въпроси за лечението на асцита или други проблеми и заболявания в коремната кухина, можете да ги зададете във форума на credoweb.bg.

Топспециалистите по репродуктивна медицина пак искат ясни правила за сурогатното майчинство

Лиляна ФИЛИПОВА

5% от бебетата, които се раждат у нас всяка година, са заченати инвитро. На фона на средно 60 000 нови живота това значи, че 2500-3000 са резултат от усилията на специалистите по репродуктивна медицина. С тази статистика стартира XV конгрес по стерилитет и репродуктивно здраве в курорта Боровец.

На форума се събраха повече от 200 наши изявени специалисти и 10 медици от Франция, Испания, Австрия, Турция, Холандия, Дания.

Предизвикателствата пред нас са свързани с публикуването на резултатите от дейността на инвитро центровете у нас, каза д-р Т. Тимева от клиника "Щерев". Те са вече 30 и топспециалистите очакват агенцията по трансплантация да огласява подадените данни. Продължава да търси решение въпросът с многоплодната бременност - през 2012 г. има 1138 такива случая.

Участниците във форума се обявиха за въвеждане на ясни правила за сурогатното май-

3000 БЕБЕТА ИНВИТРО СЕ РАЖДАТ ВСЯКА ГОДИНА У НАС

чинство. В момента износването на плода от чужда майка у нас не е забранено, но няма регламент, който да гарантира правата на майката, която износва бременността, и жената, която ще отглежда бебето.

"Това крие риск от изнудване и необосновани финансови претенции", коментира д-р Петър Матеев, шеф на организационния комитет на форума и председател на Асоциацията по стерилитет и репродуктивно здраве. Затова десетки българки избират да направят процедурата в чужбина, което при сегашната демографска ситуация допълнително усложнявало нещата.

"Редно е отношенията между двете жени да бъдат уредени нотариално, с договор", убеден е д-р Матеев. Миналата година най-авторитетните родни акушер-гинеколози и специалисти по асистирана репродукция излязоха с меморандум за законопроект за гестационното сурогатство. Оттогава досега обаче нищо не се случи и на тазгодишния си форум те подновиха апела си до здравното министерство.

В центъра на дебата по време на конгреса бяха горещите теми за стерилитета и асистираната репродукция. Проф. Рой Хомбург от Израел се спря на темата за лечението на стерилитета при поликистозни яйчници. Специалистите коментираха съвременните постижения на ендоскопската хирургия и възможностите на ултразвуковата диагностика при жените, страдащи от безплодие.

За първи път у нас датският специалист проф. Клаус Андерсън представи възможността за замразяване на яйчникова тъкан с цел запаз-

ване на репродуктивната способност на жената след онкологично заболяване.

В България бездетните семейства са между 250 и 300 хил., сочи статистиката. Причините са поравно в жената и в мъжа. Мит е масовото схващане, че по-проблемна е жената, заяви д-р Матеев. При представителите на силния пол обикновено става дума за генетичен дефект. Безплодието е резултат от прекарана заушка, травма, радиационно облъчване, злоупотреба с алкохол. При някои професии мъжкят стерилитет е следствие от систем-

но претопляне в слабините. Най-голям е рискът при шофьори, леяри, хлебари, заварчици, които прекарват повече от 10 ч дневно при повишена температура.

На форума присъстваха проф. Виктор Златков, шеф на "Майчин дом", националният консултант по акушерство и гинекология Ангел Димитров, Марияна Димитрова, шеф на Изпълнителната агенция по трансплантации, представители на БЛС. Проф. Станка Маркова, почетен председател на Асоциацията по здравни грижи, заяви, че раждаемостта може да се стимулира по различни начини, дори и по-нетрадиционни. За пример тя разказа истински случай с едно село, в което раждаемостта била изключително висока, защото всяка сутрин влакът минавал оттам точно в 5 ч. и будел всички жители, които след това не можели да заспят и правели любов.

Бащата на инвитро у нас доц. Атанас Щерев (вляво) обсъжда актуалните предизвикателства пред репродуктивната медицина с проф. Виктор Златков, директор на "Майчин дом", на конгреса в курорта Боровец

МЛАДИТЕ ЛЕКАРИ ТРЯБВА ДА ПОЕМАТ ТРАНСПЛАНТАЦИИТЕ

Проф. Владов, като студент представяте ли си, че ще се занимавате с толкова бутикова специалност като чернодробната трансплантация?

- В първите курсове от следването не знаех какво е чернодробна трансплантация, така че изобщо не съм си мислил да се занимавам с това. Запознах се подробно с този метод чак когато отидох на специализация във Франция. Тогава в България чернодробната трансплантация все още беше екзотика. Разбрах, че ще се занимавам с този тип хирургия, когато дойдох на работа във Военната болница в София през 2003 г. Тогава се появи идеята да направим център за чернодробна трансплантация в болницата. Постепенно сформирахме екип, създадохме условия за тези трансплантации и започнахме операциите.

- Защо все още са малко тези трансплантации?

- Защото у нас има доста проблеми с трансплантациите като цяло, включително и с присаждането на черен дроб. Основната причина е липсата на донори, а другата причина е, че държавата все още не е много сериозно ангажирана с тази дейност, липсва целенасочена политика, каквато водят в други държави. Не на последно място са някои създадени междуличностни отношения, вечните нашески опити за надскачане, които пречат на работата и създават излишно напрежение в колегията.

- Имаме ли шанс Европа да ни приеме в общата организация за снабдяване с донорски органи?

- Това може да стане, когато в Евротранс-плант се убедят, че у нас стабилно работи системата за извършване на трансплантации и когато ние също даваме органи за пациенти в Европа, в случай че у нас няма подходящ реципиент. При сегашната ситуация с донорството едва ли могат да ни приемат. Освен това те изискват доказване на обем дейност и конкретни резултати, които са съпоставими поне с един европейски център.

- Ако обаям, че Бълга-

• С проф. Никола Владов, началник на Клиниката по чернодробно-панкреатична и трансплантационна хирургия на ВМА, разговаря Петър Галев

Лично съм се убедил, че няма по-хубаво от това да работиш в държавата, в която си се родил и формирал

рия ще дава органи от свои донори за пациенти в други държави, тук веднага ще започнат страховити коментари и сценарии за търговия с органи.

- Няма как да очакваме европейските ни партньори да осигуряват органи за нашите пациенти, без ние да даваме, когато тук няма подходящ реципиент. А по отношение на коментарите и писанията в публичното пространство проблемът е, че масово отношение вземат хора, които нямат никаква представа от тази сложна дейност, каквато са трансплантациите. Мога да Ви уверя, че никой специалист няма да рискува десетилетния си труд и изградената репутация, за да се извърши някакво нарушение на стандартите при трансплантация и някакъв тип "търговия". Да не говорим, че това е и практически невъзможно. Толкова хора участват в процеса по намиране на донор, поддържане на състоянието му, определяне и подготовка на най-подходящия реципиент, извършването на операциите по вземане на орган и трансплантирането му, че нищо не може да остане скрито. Жалко е, че сме способни да опорочим предварително всяко добро начинание, това е една от причините да сме на опаската по трансплантации.

- Съществува и тако-

ва мнение, че го необходимо от трансплантация достигат най-често злоупотребяващите с алкохол. Един вид те сами са си виновни...

- В световен мащаб най-често цироза се развива на базата на ексцесивна алкохолна консумация. Факт е, че много такива пациенти в крайния стадий на заболяването нямат друга алтернатива освен трансплантацията. Но нека никога да не правим морални обобщения, защото самият алкохолизъм е заболяване, което може да възникне по много причини. Освен това често черният дроб на тези хора е засегнат и от други патологични процеси като вируса на хепатит В и С. Тогава не можем да сме категорични кой фактор е основният за възникването на крайната фаза на чернодробната недостатъчност. Но за да се направи трансплантация на пациент с алкохолна цироза, той трябва да има един светъл период без никаква употреба на алкохол поне 6 месеца и трябва да покаже, че е осъзнал каква е причината за състоянието му. Обществува няма право да дискриминира пациентите поради причината за възникване на тяхното заболяване.

- Колко пациенти чакат за чернодробна трансплантация в момента?

- Как Ви влияе тази постоянна дискусия в България за състоянието на медицинската помощ, за опасността да останем без лекари?

- Най-сетне започнахме да дискутираме накъде вървят българската медицина и здравеопазването. Този диалог обаче трябваше да се води много отдавна, преди да се стигне до постоянните кризи. Самият аз доста често съм си задавал въпроса какво правя тук, при условие че многократно съм имал възможност да работя и да остана в чужбина. Когато бях на 30 години и беше модерно лекарите да замислят на работа в ЮАР с много високи заплати, прецених да остана в страната си. Лично съм се убедил, че няма по-хубаво от това да работиш в държавата, в която си се родил и формирал. Там винаги си остава чужденец. Но тук идва въпросът, че обществото още от времето на развития социализъм възприема лекарите като обслужващ персонал. Няма как този начин на мислене да създава нормална среда за работа и развитие на един лекар. Защото за разлика от много други професии при нас не може след 2-3 години не особено напредното образование да започнеш да печелиш и да си осигуриш висок стандарт. Лекарят учи първоначално около 15 години при много трудни условия, а след това трябва да се обучава цял живот и е нормално да очаква и морална, и материална оценка за труда си. Ако това не се осъзнае, наистина ще се окажем без лекари. Имаше един период, в който бяха занижени критериите за прием в медицинските университети, защото не бяха много мотивираните младежи, които искат да се посветят на професията. Сега медицинското образование отново стъпи на крака, но масово младите искат да работят навън.

- Оставям с впечатление, че не София, а болници от други градове са най-активни в откриването и предлагането на подходящи донори.

- Така е, но за причините трябва да се обърне към Агенцията по трансплантации. В момента всичко зависи от активността и инициативността на съответния координатор по донорство. Радвам се, че на много места има истински отдадени колеги. Все пак е добре да не се различава основно на субективни фактори.

- Какъв е изходът от тази ситуация?

- Държавна политика за развитие на медицинското образование и специализацията, осигуряване на адекватни доходи за начинаещите ле-

кари, промени в системата за здравно осигуряване, които да гарантират истинска солидарност, а не такава, при която едни само плащат, а други само ползват. Ако един млад лекар получава при сегашните условия 2000 лв, най-вероятно ще остане в България. А такъв доход у нас си осигуряват много хора, без да се е налагало да полагат тези къртовски интелектуален и физически труд. Аз съм съгласен и с тревогите на пациентите, които са си внасяли съвестно осигуровки 40-50 години и след това в болниците трябва да доплащат редица импланти и консумативи, защото касата не ги поема. А ние не можем да правим съвременна медицина без качествените материали. Трябва да се търси решение и на този казус, но то не е в кешовите плащания, когато си болен и стар.

- Каква е следващата цел в развитието на Вашата клиника?

- Факт е, че за около 10 години при нас чернодробната трансплантация се превърна в рутинна операция. Колегите, които идват от западни клиники, казват, че сме на тяхното ниво. Следващата ни цел е разработването на панкреасните трансплантации при пациенти с тежък некомпенсиран диабет. Имаме желание да утвърдим клиниката и сред пациентите от чужбина, защото вече имаме доста такива болни, които идват да се оперират при нас. Това създава добър имидж на медицината в България. Другата ми цел е развитието на младите специалисти в областта на чернодробната трансплантация. Мога да Ви уверя, че хората от моя екип са напълно готови да поемат тази дейност. Част от лекарите бяха в чужбина, но се върнаха и сега работят отново тук. Трансплантацията е работа за млади хора, постепенно нашето поколение ще трябва да отстъпи инициативата в тази област и в това няма нищо лошо!

- В личен план как се спасявате от стреса?

- Обичам да карам ски, да ходя в Синеморец, изобщо да пътувам.

Д-р Бирданов, често срещан проблем ли са хемороидите?

- Хемороидалната болест засяга много хора, при това през последните години броят на пациентите се увеличава заради съвременния начин на живот - силно намалена физическа активност и хранене със сухи, концентрирани храни. В момента като по-често боледувачи се очертават мъжете, при това в млада и активна възраст около 30 години.

- Какви са причините за тази болест?

- Става въпрос за комплекс от причини, като водещ е наследственият фактор. Има хора с вродена слабост на съединителната тъкан, при което естествените съдогови "възглавнички", намиращи се в долния край на правото черво, се уголемяват, изтъняват и започват периодично да кървят и да се възпаляват. За това заболяване допринася хроничната констипация (запек), повишеното налягане в малкия таз при различни състояния - бременност, някои видове спорт и др.

- Какви са обикновено първите оплаквания?

- Много често състоянието се изяснява с наличие на ясна кръв при дефекация, без да има болка. Понякога пациентите напипват възли с различна големина, имат сърбеж, дискомфорт. Болката се явява при напреднало заболяване, когато хемороидалната болест се ус-

ХОРА В АКТИВНА ВЪЗРАСТ СТРАДАТ ОТ ХЕМОРОИДИ

● С д-р Йордан Бирданов, началник на хирургичното отделение в МБАЛ „Доверие“ - София, разговаря Камен Здравков

ложни с тромбоза, nekроза и инфектиране на хемороидите.

- Но нали с кървене могат да протекат и някои много сериозни заболявания на храносмилателната система?

- Точно затова е важно всеки пациент с кървене и оплаквания от страна на стомашно-чревния тракт да се обърне навреме към лекар. Работата на хирурга е да прецени каква е причината за кървенето.

- Хората често отлагат прегледа поради неудобство и се надяват проблемът им да мине спонтанно. Това възможно ли е?

- Възможно е, разбира се, но в много редки случаи. Обикновено заболяването прогресира. Хемороидите се делят на външни и вътрешни, а степента на развитие на заболяването се определя по 4-степенна скала.

- Кога се прилага лечение с хапчета, свещички и мехлеми?

- При всички случаи трябва да се започне с консервативно лечение. В аптеките има изобилие от препарати за локално приложение с противовъзпалително и

Д-р Йордан Бирданов в операционната с робота „Да Винчи“

противоболково действие, както и медикаменти за укрепване на кръвоносните съдове. Но при напредване на заболяването тези средства стават неефективни. Тогава идва ред на хирургичното лечение.

- Много хора се стряскат от мисълта за операция...

- В случая има различни подходи, като някои от тях са доста щадящи и не влизат в класическата представа за операция с рязане и шевове. Понякога се налага да се направи и класическа операция - при крайния стадий на заболяването, но в повечето случаи, при по-ранните стадии, е възможно да се приложи най-съвременната технология. При

под обща упойка, но и със спинална упойка, без загуба на съзнание. Такава операция се прави за около 45 минути до час, а след това няма кървене и следоперативна болка. Пациентът изпитва лек дискомфорт. Изписването от болницата е след 24 часа и човекът може да се захване с обичайното си всекидневие. В нашата клиника прилагаме този метод от няколко години с апаратура от последно поколение. В САЩ по този начин работят от около 10 години.

- Медиите са пълни с обяви, които обещават бързо справяне с хемороидите, за какво става въпрос?

- Обикновено се рекламира т.нар. лигиране на хемороидите - най-общо казано, поставяне на

малки гумени пръстени в основата на възлите. Не бих казал, че това е трайно решение на проблема. Понякога носи временно облекчение. Съветвам хората да се обърнат към доказаните клиники, където ще подхождат комплексно към диагностиката и лечението. Важно е, преди да се лекуват хемороиди, да се изключат други заболявания на дебелото черво.

- Какво става, ако човек занемари проблема си?

- В напредналите случаи се стига до хронично кървене, спадане на хемоглобина и анемия. Освен това заболяването може да протече и с остри кризи, които са силно болезнени, буквално човек не може нито да седне, нито да ходи по нужда. Тогава се налага спешна операция.

За контакти
0886 436 800

„СИРИУС-Д“ МИ ВЪРНА ЗДРАВЕ И МЛАДОСТ

Роден съм и живея в София от десетилетия. Но последните няколко години бях като затворник у дома си - след диагноза лумбална лордоза, дегенеративни изменения в междупрешленните дискове, дискова херния, остеохондроза. С денонощни болки в гърба движението ми беше мъчение. Да не говоря за ужасната мигрена, за всички костно-ставни проблеми и шепите хапчета всякакви. Обаче животът ми срещна с един невероятен човек, с проф. Димитров, създавател на храната "Сириус-Д". И днес отново съм жив, ходя пак и по планината, не само пеша из града. Проучих подробно всичко за тази храна - разрешителни, сертификати - и български, и европейски. Има доказателства, че тя може да създаде хрущялна тъкан, да възстановява, отпушва и изчиства кръвоносните съдове, абсорбира болната, нефункционална тъкан от всички органи. Освен това е по-чиста и безвредна храна от

ябълките, съдържаща всички аминокиселини - лесноусвоими. Започнах да взимам "Сириус-Д". Всичко се потвърди. Още първия месец изчезна и спохождащото ме понякога сърцебиене, зрението ми се подобри и смених очилата с по-нисък диоптер, забравих и гастрита, енергията ми се повиши. Третия месец изчезнаха болките в гърба, коленете и главата. Пиша, за да помогна и на други страдащи. Всеки, който има нужда от съветите и храната на д-р Димитров, може да го направи и аз съм готов да съдействам и със своя опит - инж. Христов, 0988 948420, 02 4179236.

Подпомага лечението на:

- ☐ множествена склероза
- ☐ коксартроза
- ☐ инсулт, инфаркт
- ☐ склероза, паркинсон
- ☐ остеопороза
- ☐ гастрит, язва

За поръчки:
0878 918 498, 0898 573 092

Хранителна добавка

Urocomfort

Благоприятно повлиява
функцията на пикочните пътища

ЕСOPHARM

Urocomfort

Комплексна формула, възбави червена борвеника, д-маноза и коприва

60

Активни вещества

Урокомфорт при уроинфекции

ЕСOPHARM

УЧЕНИТЕ ПОВЕДОХА БИТКА С МЕСОТО, СИРЕНАТА И ЗАХАРТА

съветват хората на средна възраст да ядат по 0,36 грама протеини на 450 грама от собственото си телло. В бургера има 30 грама, в резенче бекон - 3 грама, а в бифтек - 70 грама.

Изследването на американските учени е обхванало група от 6400 човека. Продължило е 18 години. То е установило още, че протеините от растителни продукти са полезни за здравето.

Като цяло учените препоръчват да не се правят резки промени в храненето. Освен това месото не бива да се изключва напълно от менюто, тъй като чрез него в организма постъпват важни витамини и минерали.

Докато американските лекари водеха битка с месото и сирената, Световната здравна организация (СЗО) се заехва със захарта. Според специалистите тя трябва да е само 5 процента от приетите калории за деня, за да бъдат намалени рисковете за здравето. Препоръките се основават на "целокупността от доказателства за връзката между приема на свободна захар, телесното тегло и карцините", се казва в съобщението на организацията.

Свободни захари на-

пример са монозахаридите и дизахаридите, които се добавят в храните от производителите, готвачи, потребители. Те присъстват и естествено в меда, сиропите, плодовите сокове, плодovите концентрати и др.

Хората трябва да се стремят да ограничат захарите до 5 процента, препоръчва "условно" СЗО, но отбелязва, че "силно препоръчва" те да не са повече от 10 процента от дневния прием на калории. "Увеличава се безпокойството, че консумацията на свободни захари, особено под формата на подсладени напитки, увеличава общия енергиен прием и може да намали приема на по-полезни хранителни вещества", заяви от СЗО. Това може да доведе до "нездравословен начин на хранене, напълняване и увеличен риск от

незаразни болести като сърдечносъдови, диабет и рак".

Пет процента от общия енергиен прием се равняват на около 25 г захар дневно (около 6 чаени лъжички) за възрастен с нормален индекс на телесна маса. В много от съвременните храни обаче е добавена захар, което не се отчита от потребителите. В една лъжичка кетчуп например има лъжичка захар. За някои хора, включително и деца, изпиването само на една подсладена газирани напитка дневно би надхвърлило препоръчаната от здравната организация граница.

Ако все още не сте наясно какво е най-здравословно да сложите на трапезата си, черпете направо от извора. В случая вземете пример от най-възрастната жена в света,

японката Мисао Окава, която на 5 март навърши 116 години. Според нея дълголетие е просто нещо - достатъчно е да ядеш суши, изобщо добре да си похапваш, а също много да спиш. Освен това да имаш много здрава психика, уточняват лекарите ѝ. "Госпожа Окава се храни добре по три пъти на ден и спи по 8 часа. Тя обича суши, особено от скумрия, а също ориз на пара с оцетен сос", разказва Томохито Окава, ръководител на дома за възрастни хора, където Окава живее през последните 18 години.

Средната продължителност на живота на японките е 85,9 години, а на мъжете - 79,6 години, а една и може би основна причина за дълголетие им е здравословните храни, с които изобилства менюто им. (ЖД)

За пореден път специалистите доказаха истинността на максимата, че за всяко нещо трябва да има мярка. Оказа се, че консумацията на месо и сирена в големи количества на средна възраст е също толкова опасно, колкото и тютюнопушенето. Тази новина съобщи медици от университета на Южна Калифорния. Преди време смърт сред хората, надхвърлили 50-годишна възраст, които включват много животински протеини в менюто си, се среща два пъти по-често.

Рискът да се разболеят от рак нараства 4 пъти, а това е сравнимо със статистическите данни за тютюнопушенето. Причината според експертите е, че протеините подхранват туморите и ускоряват процеса на стареене на клетките.

Учените препоръчват на хората да намалят количеството на продуктите от животински произход в храната си, да преминат на риба, боб и леща. При тегло от 57 килограма човек трябва да консумира не повече от 45-50 грама протеини на ден. Експертите

СЛОЖЕТЕ КРАЙ НА БОЛКИТЕ В КРЪСТА

РЕШЕНИЕТО: **ТУРМАЛИНОВ КОЛАН, ЯПОНСКА ТЕХНОЛОГИЯ**

При поставяне на лечебния колан на кръста след 10-15 минути се усеща облекчаващо затопляне.

САМО СЕГА С ПОДАРЪК НАКОЛЕНКИ!

Д-р Трайкова, ОПЛ, София

Препоръчвам убедено носенето на лечебния колан. Той има чудотворен резултат и при по-възрастни, и при млади хора. Японската технология с турмалин в колана е известна в цял свят, вече е и в България.

ЗА ПОРЪЧКА:

0897 72 10 10

0889 72 10 20

0877 72 10 40

www.bg-terramagica.com

Области на приложение на турмалиновия колан:

- Болки в гърба, кръста, тазовата област;
- Дискова херния;
- Ишиас и невралгии;
- Остеопороза;
- Отоци и отпадналост на долните крайници;
- Мускулни спазми на бедрата;
- Разширени вени;
- Простатит;
- Бъбречни проблеми;
- Нередовна менструация;
- Проблеми с кръвообращението;
- Нервно напрежение, стрес, умора;

Цена 59 лв. + безплатна доставка + подарък наколенки!

**ПОМОЩ ОТ ПРИРОДАТА
ПРИ ХОРМОНАЛЕН ДИСБАЛАНС
С КАЧЕСТВЕНИТЕ ПРОДУКТИ
НА TERRAPOINT GMBH, АВСТРИЯ**

Диоскорей корени, растителни капсули x 30

Съдържа фитохормона диосгенин, като източник на естествен прогестерон, който значително подобрява състоянието на женския организъм по време на менопауза. Балансира отношението естроген - прогестерон и намалява симптомите на пременопаузния синдром. Подпомага нормалния хормонален статус по време на половото съзряване. Препоръчва се за регулиране на менструалния цикъл и фертилните функции на жената от пубертета до климактериума. Екстрактът от корените на диоскорейта способства за производството на дехидроениандростерон (ДХЕА) - прохормон, на чиято основа ендокринните жлези произвеждат повече от 20 различни (предимно полови) хормони. Използва се при нарушена функция на хипофизата, хипоталамуса, надбъбречните жлези и яйчниците. Действа подмладяващо и регенеративно върху физическото тяло, в съчетание със стимулиращ ефект върху емоциите и психиката.

Червена дотелина, растителни капсули x 30

Червената дотелина е добър източник на изофлавоно (химикали на растителна основа, които предизвикват ефект в тялото, подобен на този от естрогена). Прилага се успешно за регулиране на жлезите с вътрешна секреция за отстраняване на неприятните вегетативни реакции в периода на предменопаузата (приливи на топли вълни, сърцебиене, нощно изпотяване, повишаване на артериалното налягане и др.) и за премахване симптомите на предменструалния синдром (ПМС). Намалява риска от остеопороза, действа превантивно срещу рака на гърдата и мастопатии. Червената дотелина е имунен стимулатор, подобрява циркулацията на кръвния и лимфния поток, пречиства кръвта, тонизира гладката мускулатура на кръвоносните съдове, балансира нивото на хемоглобин и броя на кръвните плочици.

За информация се обърнете към вносител: "ФАРМАБИОН ПЛЮС" ЕООД, тел. 02/9532601, www.pharmabion-plus.dir.bg

Доц. г-р Димитър
ПОПОВ

ЕНТОМОФАГИЯТА - ДОБРЕ ДОШЛИ В БЪДЕЩЕТО

● В насекомите е спасението от продоволствена криза

По данни на Продоволствена и селскостопанска организация (FAO) на ООН дори сега живеещото поколение на Земята, което посещава детските градини и училищата, в близките 30-40 години, когато населението на планетата ще достигне и надмине 9 милиарда души, ще бъде изправено пред изключително жестока и безпощадна продоволствена криза. Причината е, че произвежданите храни по никакъв начин няма да могат да изхранят тези допълнителни над 8 милиарда гърла, които ще се появят на бял свят през близките години. Според статистиката в света системно не си дояждат около 1,5 милиарда души, а над половин милиард откровено гладуват. Междувременно в член 25 на Всеобщата декларация за правата на човека на ООН е записано: "Всеки човек има право на жизнено равнище, включително прехрана, облекло, жилище...". Само че при сегашните дадености

задачата по изхранването на населението след няколко десетилетия ще е абсолютно

неизпълнима, което означава глад, повсеместен глад, последствията от който ще бъдат катастрофални за цивилизацията на Земята. Такава е изключително тревожната прогноза на FAO, оповестена наскоро. Всичко говори за един предстоящ кошмарен сървайвър, в който няма да има зрители, а само участници.

Сигурен симптом за наближаването на въпросната криза е непрекъснатото повишаване на цените на основните храни (месо, житни култури, захар, млечни продукти), което от 1990 г. съставлява цели 214%. В наши дни сме свидетели на добавянето в храните на невероятен брой сурогати и синтетични материали, заменящи натурални съставки в тях, с оглед изхранване на възможно повече хора. За съжаление голяма част от продуктите на съвременната хранителна промишленост силно се разминават с понятието здравословно хранене.

Изходи се търсят в най-различни посоки - съживяване и възраждане

От всички кризи, пред които човечеството е изправено - демографска, екологична, изчерпване на запасите от питейна вода и енергийни ресурси, недостиг на храни, - последната, без по никакъв начин да се омаловажават останалите, предизвиква изключителна тревога, тъй като е непосредствено свързана с оцеляването на хомо сапиенса.

на забравени във времето храни като киноа, амарант, топинамбур, камелина и т.н., в синтеза на изкуствени протеини, в по-мощното утилизирание на морските водорасли и въобще морската фауна и т.н., и т.н.

Съгласно официално становище на FAO най-перспективно направление за противодействие на надвисналата със страшна сила продоволствена криза са... насекомите.

Да, именно насекомите - скакалци, шурци, водни кончета, бръмбари, гъсеници, мравки, мухи, пчели, оси и т.н. Според специалистите Земята се обитава от над 1400 вида "ядливи", т.е. потенциално подходящи като храна, членестоноги. На всеки жител на нашата планета се падат над 200 кг биомаса от летящи, плаващи и пълзящи животинки, които, общо взето, не са нищо любимци на човечеството, нито предизвикват определени положителни емоции. Факт е обаче, че

90% от биомасата на нашата планета е съсредоточена именно в насекомите, чиято популация и плодovitост е наистина зашеметяваща.

Например само за едно лято потомството на обикновената домашна муха може да достигне цели пет трилиона (пет хиляди милиарда) насекоми, които, ако решат да се строят в една редица, ще "покрият" разстоя-

нието до Луната! Представителите само на това насекомо наброяват цели 60 хиляди вида, които са обсебили цялата планета, дори и Антарктида. Личинките на повечето от тях са изключително богати на протеини, като в някои съдържанието им достига и надминава 40%. За сравнение в говеждото месо то е едва 23-25%, в свинското - 22-24%, а в пилешкото - 18-25%. При това отглеждането на подобно "стадо" е свързано с многократно по-малко разходи, отколкото при които и да са домашни животни - свине, говеда, кози, овце, зайци, птици и т.н. За изхранването на последните се изразходват колосално количество растителни протеини, които могат да бъдат използвани като храна от човека. Например за получаването на едно и също количество протеини в една ферма за шурци е необходима 12 пъти по-малко храна, отколкото в една кравеферма. Според американския ентомолог Крейг Шепърд от университета в щата Джорджия отпагъците от големите птицеферми с над 100 хиляди пернати само за пет месеца, без каквито и да било вложения, могат да осигурят "урожай" от над 66 тона личинки, които да се използват като високоценна храна за изхранване на птиците. Колкото и странно да звучи на пръв поглед, насекомите наистина изглеждат едно особено перспективно направление за решаване на теж-

ката продоволствена криза на Земята. За изследване на състава и възможностите за използване на насекомите като високоценна храна в близкото бъдеще в ЕС са заделени над три милиона евро. Контролът върху изпълнението на този проект е възложен на британската Агенция по хранителни стандарти (Food Standards Agency - FSA). Справедливостта изисква да припомним, че ентомофагията (консумирането на насекоми) съвсем не е новост за човечеството.

За около два милиарда души на Земята различни видове насекоми от столетия са обичайна, дори любима храна.

Например в Китай за изискан деликатес се смятат гъсениците на копринената буба, чийто вкус напомня този на месото на рака или скаридата. Скакалиците са изключително популярна, почти национална храна в Мексико, където ги ядат във всякакъв вид - сурови, сушени на слънце, варени, пържени или маринирани в сок от зелени лимони (лайм). В земите на Амазония и в Африка печените бръмбари са истинско лакомство, което се консумира като пуканки. А в Тайланд, Китай и някои страни на Латинска Америка порция запържени в масло бамбукови червеи са прекрасно "антре" към обяда, както например супата за

европееца. Мравките определено са най-популярните и предпочитани насекоми след скакалиците. В Колумбия печени мравки традиционно се предлагат в кинотеатрите и са предпочитани пред попкорна. Най-вкусни определено са т.нар. медени мравки, обитаващи Австралия, които се хранят със сладкия нектар на цветовете на растенията. От векове те са любима храна на местните аборигени. Интензивните изследвания показват, че по-вече от насекомите са изключително полезна и диетична храна, която съдържа редица ценни за човешкия организъм нутриенти. Гъсениците например са богати на протеини - над 28% (т.е. повече от което и да е месо), а по съдържание на калций (29,6 мг/100 г) и желязо (35,5 мг/100 г) те превъзхождат говеждото съответно близо 4 и над десет пъти! При почти аналогично съдържание на протеини скакалиците са около два пъти по-богати на калций от свинското месо и около 4,5 пъти от говеждото.

За разлика от традиционните меса всички насекоми са бедни на липиди и почти не съдържат холестерол. Количеството на липидите в скакалиците е 6,1%, в торните червеи - 3,8%, в термитите - 2,2%, а в пчелите - едва 1,4%. За сравнение съдържанието на мазнини (предимно наситени) в говеждото месо е над 16%, а в свинското - повече от 30%.

Диетолозите виждат в ентомофагията спасение от един особено сериозен здравословен проблем на съвременния човек - наднорменото тегло,

от което страдат около милиард и половина жители на Земята. Триста милиона са тези със затлъстяване. В насекомите са открити редица витамини и други биологично активни вещества. При много народи личинките на пчелите и самите пчели са любима храна, която помага на поменцията.

Изключително лакомство, което е богато на ценни нутриенти, е водното конче, което обаче се лови трудно, тъй като развива скорост от над 60 км/ч. В този смисъл то си е парекселанс истинска fast food (бърза храна).

Очевидно не е далеч денят, в който и ресторантите в Европа ще предлагат например крем супа от гъсеници, печени на скара скакалци, а за десерт - глазирани скорпиони. Съвсем наскоро на човечеството предстои трудният избор между храна, в която преобладават съмнителни природни или синтетични сурогати, или високоценни продукти с високи диетични качества, произведени частично или изцяло от насекоми или техни личинки.

gropov_bg@yahoo.com

Преодоляването на психическата бариера при ентомофагията си е истинско предизвикателство. Първата крачка в Европа вече е направена - в Белгия е разрешено предлагането и консумацията на десет вида насекоми. Австрийската гузайнерка Катарина Унгер създаде изцяло домашна ферма за личинки на муха, която в абсолютно автономен режим, без каквито и да са енергийни и други разходи, за по-малко от три седмици осигурява 2,4 кг висококачествени протеини. Добре дошли в бъдещето!

Тина БОГОМИЛОВА

Копривата е всепризнат еликсир за младост. Още древните са я използвали за лек, храна и магическо биле.

Urtica dioica е поливитаминен, полиминерален и полипротеинов природен склад. В младите филизи има най-много витамини и минерали, а изсушената коприва съдържа големи количества витамини

С, К, D, E, B₂, каротин, пантотенова киселина, желязо, калций, манган, калий, цинк, магнезий, мед, кобалт, сяра. По минерален състав копривата е много близка до спанака и киселеца, но желязото в нея е повече. Това е причината да се препоръчва при изтощение и анемия. Богатото съдържание на калиеви соли прави копривата полезна при задържане на течности, както и при сърдечностъдоби нарушения.

В българската народна медицина парещата

КОПРИВАТА ПОДМЛАДЯВА И ВТАЛЯВА

билка се препоръчва при ревматизъм, ускорено сърцебиене, виене на свят, главоболие, епилепсия, хистерия, кашлица, задух, жълтеница, захарен диабет. Всеизвестни са нейните хемостатични и пречистващи свойства, способността ѝ да подобрява обмяната на веществата и да тонизира целия организъм. Но вреди при камъни в бъбреците.

Чаят от коприва изчиства тялото от токсини и намалява апетита, което го прави идеално средство за отслабване.

Младата коприва е истинска съкровищница на витамини, минерали, органични киселини и други полезни вещества, които идеално освежават и подхран-

ват както кожата, така и косата ни в началото на пролетта.

Копривената отвара придава блясък и плътност на гривата. Някои дори я превъзхваляват, че не само отървава от косопад, но и че за една година ще върне цвета на побелелите коси.

Екстрактът от коприва попада в много шампоани и балсами за мазна коса, против пърхот или косопад. Има различни варианти за красива грива с коприва в домашни условия. Необходимо е да се купят шепи листа в литър вода и с прецедената запарка се измива косата. За повече блясък може да се добавят една-две лъжици ябълков оцет.

При прекомерно омазняване на скалпа шепи

листа се заливат с 200 мл спирт в стъклен буркан, който трябва да престои една седмица на тъмно. Тинктурата се втрива в скалпа десетина дни всяка вечер. Рецептата става и с ракия, а се препоръчва и при косопад, като втриването на отвара продължава месеци.

Друг вариант е нарязаните на ситно листа да се залее с половин литър вода и 300 милилитра винен оцет. Сместа се вари половин час, прецежда се и косата се изплаква. При много упорит косопад се използват корените на растението.

Копривената козметика глади кожата, избистря тена на лицето и гони пъпки. Досматъчно е с отвара от зеленото биле да се

оттрива често лицето сутрин и вечер. При уморена и захабена кожа две супени лъжици смляна коприва се разбъркват с малко кисело мляко за мазна кожа или със зехтин за суха. Маската се нанася на лицето за 20 минути. Кожата сияе, ако сместа предварително се загрее за десетина минути на водна баня.

Външното разкриване е добре да се комбинира с вътрешно пречистване.

Парещата билка отдавна присъства на нашата пролетна трапеза - супи, каши, чай, салати. А сокът от коприва в съчетание с моркови, ябълки, портокали или лимони освежава и преборва пролетната умора.

Пролетното зеленице се пие и за детоксикация и отслабване. Копривата в чаши или чинии дава не само много витамини, но и свеж вид и добра фигура. Така че веднага след зимата е точно то време да се хванем за тази популярна нашиенска билка - и за лек, и за храна, и за красота. А и може да се намери навсякъде.

Болно време е!

Vitamins). Те не дразнят стомаха и се усвояват напълно. Специално комбинирани съставки противодействат на досадните пролетни проблеми. Б-групата премахва нервността и стреса, витамини А, Е и коензим Q10 подобряват състоянието на кожата. Магнезият бори умората и отпадналостта, а витамин С и желязото подпомагат общото укрепване на организма.

ЗДРАВА СЪМ И СЕ РАДВАМ НА ВНУЧКИТЕ

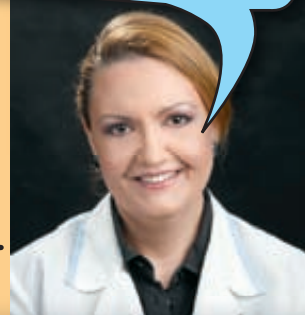

На 61 г. съм, работя и имам две внуци. За мен е важно да съм здрава и жизнена. Пих Live Vitamins 2 месеца. Не боледувах, имах повече енергия и спрях хроничната умора и безсънието.

Елка Велкова, 61 г., София, velkova@abv.bg

“ Live Vitamins са с идеално балансирана формула и са подходящи както за възрастни, така и за деца. ”

Д-р Маргарита Виткина
ендокринолог диетолог

ЖИВИ ВИТАМИНИ ЗА ЦЯЛОТО СЕМЕЙСТВО

Идваха жени и купуваха Live Vitamins за себе си, после се връщаха и вземаха за цялото семейство. Разбрах, че са добри и започнах да ги пия за превенция и заради нередовното хранене и много работа.

Фармацевт Абдулазал Ал Аюби
Аптека „Аби фарм“,
София, ж.к. Света Троица,
пл. „Преображение“ № 1

Вече на пазара!

Бум на болестите през пролетта. „Болното време“ води до гърлобол и хрема. Обаждат се цистит, главоболие и кожни проблеми. Налягат ни депресии и стрес. Виновници са отслабеният имунитетот „постното“ на витамини зим-

но меню. Заради нитратите ранните зарзавати не само не помагат, но и предизвикват стомашни несгоди.

Затова вещите по въпроса специалисти препоръчват мултивитаминови, най-точни от които са Живите витамини (Live

Live Vitamins е новото име на доказалия се продукт Vitaslim VITAMINS

vitaslim.eu
ТЪРСЕТЕ В АПТЕКИТЕ!

Доц. г-р Динко ДИНКОВ,
Тракийски университет

ЗАБРАВИХМЕ ЛИ ВКУСА НА БЪЛГАРСКОТО СИРЕНЕ

В годините на преход много от хранителните продукти не само промениха

външния си вид, придобиха нови и по-атрактивни за потребителите опаковки и етикети, но за жалост и съществено измениха състава и вкусовете си качества. Последният факт е доста неприятен особено за хората от по-възрастните поколения, които помнят натуралните истински продукти.

Най-ощетени през годините като че ли са привържениците на хубавото българско бяло саламурено сирене.

Днес то все по-рядко присъства на трапезата ни, но продължава да намира добър прием в много страни по света.

През 2010 г. беше въведен доброволен за производители Български гържавен

стандарт (БДС) с аргументите за завръщане към натуралния истински вкус на сиренето (направено само от мляко без добавка на растителни мазнини). В повечето случаи той се спазва, но се оказва, че като краен резултат не води до желаните вкусови качества на продукта. Повнимателният преглед и сравнението между новия БДС за производство на сирене и технологичната инструкция на бившето стопанско объединение "Млечна промишленост" от 80-те години на миналия век водят до две основни заключения, които не са в полза на съвременното производство.

Първо, установи се, че в суровините за производство на саламура за осоляване и зреене на сиренето по новото БДС не се включва закваската. За сметка на това фигурира само лимонената киселина, придаваща познатия на потребителите кисело-парлив вкус на продукта. Доказано е, че високите нива на лимонена киселина

пречат на развитието на микроорганизмите, използвани в закваската на сиренето, на които се дължи натрупването на желаната млечна киселина при ферментацията на млечната захар. При зреенето на сиренето и разпада на този вече по-малък брой микроорганизми не се отделят достатъчно специфични ензими, въздействащи на сложните белтъчини, превръщайки ги в по-прости. Като логичен резултат в края на зре-

енето не се постигат желаните уникални вкусови характеристики на зрялото сирене, познати на по-възрастните поколения.

Второ, добавянето от много производители на възстановено сухо мляко като допълнителна суровина за производство на сирене с аргумента, че има недостиг на суровина, а сухото мляко би могло да замести суровото, създава съществени предпоставки за недостатъчна плътност на продукта, а впоследствие и до по-лесното му разтрошаване, неприятно явление, наблюдавано от потребителите особено при нарязване на сиренето.

нощие парчетата ще са запазили формата си, а незрялото или получено от големи количества възстановено сухо мляко и при неправилна технология се превръща в кашеобразна разпадаща се маса.

Известно е, че най-важната част от качеството на хранителните продукти се обуславя от техните вкусови характеристики.

Сиренето, което е добре узряло и получено по старата българска технология, трябва да има умерено солен вкус, с характерен млечно-кисел отпътенък и аромат, обусловен от албумозите и пептоните, придаващи му много лека горчивина. Т.е. вкусовете качества на натурално зряло сирене са гарантирани от комбинацията на млечнокиселия вкус от закваската и саламурата с изключително леката ненапращива горчивина от разпадните продукти на сложните белтъчини (албумози и пептони), както и допълнителния привкус, свързан с аромата на някои аминокиселини, натрупващи се в процеса на зреенето. Това в крайна сметка представлява т.нар. букет от вкусови компоненти, типичен за зрялото българско бяло саламурено сирене.

Как може да разпознаете хубавото зряло сирене?

На първо място то трябва да има т.нар. "порцеланов лом". Това се установява, като с пръсти се разчули бучката сирене на две неправилни парчета - вътрешната повърхност следва да е изключително гладка, бяла и да наподобява вида на разчупената повърхност на порцеланова бяла чиния. Това показва, че сиренето е получено от качествен суровини, по правилна технология и е добре узряло.

Нашето сирене по нормативни изисквания обикновено съдържа сол до 5% и много от потребителите, желаейки да го консумират, без да поемат по-големи количества от тази съставка, водеща до високо кръвно налягане, зрителни и др. здравословни проблеми, прибягват до обезсоляването му, като го поставят в съд с вода. Когато сиренето е зряло, след едно гено-

те скъсяване на производствения цикъл с кратък период за зреене, даващо възможност за бърза реализация на пазара, води до още по-неприятни резултати.

Какво могат да подобрят производителите, ако имат желание?

Аргументът на производители, че евентуалното влагане на млечнокисели микроорганизми под формата на закваски в суровината и в саламурата за зреене и съхранение на продукта ще повиши неимоверно себестойността на продукта и той ще стане непродуваем, не е достатъчно точен, особено в контекста на една забравена национална препоръка от преди повече от 30 години.

В технологичната инструкция за производство на бяло саламурено сирене на бившата "Млечна промишленост" е посочено, че влаганата сиренарска закваска със специфичен състав може да се смеси или замени със закваска за кисело мляко, представляваща на практика разбито качествено кисело мляко.

Препоръчва се на 100 литра пастъризирано и охладено до 35 °C мляко за производство на сирене да се добавя закваска за кисело мляко в количество 150-500 мл.

Към саламурата за осоляване и зреене на сиренето също се установяват специфични изисквания. Препоръчва се тя да се приготвя, като в пребарената при 70-80 °C и охладена до 10-15 °C суроватка за производство на саламура за осоляване и зреене на сиренето също се прибавя млечнокисела закваска (кисело мляко).

По този начин лимонената киселина с нейния кисело-парлив вкус, отразяващ се и върху качествата на крайния продукт, би могла да отстъпи и да възстанови на полагащото й се място млечната киселина. Впоследствие при правилно протичане на процесите на зреене българското бяло саламурено сирене отново ще достига до потребителите с поздравените си уникални вкусови характеристики, запазвайки се като национално историческо наследство и за следващите поколения.

СОЕВИЯТ ИЗОФЛАВОН ЗАПАЗВА МЛАДОСТТА, КРАСОТАТА И ЗДРАВЕТО НА ВСЯКА ДАМА

Изофлавоните са биологично активни съединения, които присъстват в храните от растителен произход. Спадат към групата на растителните естрогени (фитоестрогени) и имат действие, подобно на естествените женски полови хормони (естрогени), но не са стероиди. Имат и антиканцерогенно и антиоксидантно действие.

Едни от най-богатите източници на изофлавоны са соевите зърна. Соевият изофлавоон е алтернативен заместител на хормоналната терапия с естроген при жените в периода преди и по време на климактериума, тъй като балансира женския полов хормон. Увеличава го, когато е на ниски нива, и го намалява, когато е на твърде високи. Намаляването на нивото на женските хормони в кръвта се свързва с редица неприятни симптоми като топли вълни, безсъние, нощни изпотявания, вагинална сухота, главоболие, нервност, неспокойствие, промени в настроението, раздраз-

нителност и др.

Соевите изофлавоны и най-вече генистеинът потискат и ензима на разрушителите на костното вещество и така предотвратяват остеопорозата, водят до повишаване на съдържанието на костни минерали и на плътността на прешлените на гръбначния стълб, както и на други кости.

Наблюдава се и ефект на удължаване на менструалния цикъл, от което следва намаляване на броя на менструациите през живота на една жена и съответно намаляване на излагането на гръдната тъкан на въздействието на естрогените, които участват в генезата на рака на гърдата.

В голям брой проучвания е установена асоциация между рака на гърдата и постоянно увеличеното ниво на естрогените в кръвта. Така че редовният прием на соев изофлавоон може да се използва и като профилактика срещу развитието на рак на гърдата. Той има важна роля и в профилактиката на някои сърдечносъдови заболявания, както и на злокачествени процеси, засягащи простатата и дебелото черво.

Н овата премиера на Националния музикален театър беше предизвестен успех, защото "Графиня Марица" на Имре Калман е любима оперета не само на публиката, но и на артистичния състав на театъра. Това произведение органично съчетава прекрасна музика с унгарска фолклорна основа, динамични танци с прочутия чардаш, интригуващ сюжет и задължителния за жанра щастлив край.

Световната премиера на "Марица" е през 1924 г. във Виена при огромен успех. Оперетата е поставяна три пъти в Музикалния театър "Св. Македонски". В сегашната четвърта постановка в ролята на Марица се превъплъщават Валентина Корчакова и Егелина Кънева, като граф Тасило ще гледат Марио Николов и Пеню Пирозов, барон Коломан Жупан играят Александър Мутафчийски и Денко Проданов, а като Лиза се представят Людмила Козарева и Десислава Николова. В останалите роли ще видим и чуем Лъчезар Лазаров, Христо Сарафов, Емил Митрополитски, Драгомир Стойков, Мария Корвешова, Николай Борисов, Александър Василев, Иван Панев, Светлана Иванова, Христина Пипова. Солисти на балета са Йоанна Стоянова, Татяна Янева, Иво Агов, Станислав Стефанов.

Режисьор на спектакъла е Марио Николов, диригенти - Иван Кожухаров и Огнян Митонов, сценография - Иван То-

„ГРАФИНЯ МАРИЦА“ ГРАБНА СОФИЙСКАТА ПУБЛИКА

каджиев, костюми - Чавдар Чомаков, и хореография - Михаил Мандрацио - Румъния.

И до днес любителите на оперетата спорят дали "Царицата на чардаша" или "Графиня Марица" е най-силното произведение на Калман. Всъщност този спор е напълно излишен. Доказва го реалността - и двете заглавия не слизат от музикалните афиши в целия свят.

Новата постановка в София е запазила класическия облик на сценографията и костюмите, но фактът, че "Марица" има над 40-годишна история на българска сцена, определено допринася за творческия успех на екипа. Личи си, че всеки детайл е изработен много внимателно, намерен е оптималният баланс между музика, пеене, говор и танц. Отпадналите в последната постановка сцени с графиня Божена и нейния прислужник Пенчик са включени този път, но по-органично и стегнато. (ЖД)

Людмила Козарева (Лиза), Егелина Кънева (Марица) и Александър Мутафчийски (Жупан) по време на репетиция

Марио Николов като Тасило и Валентина Корчакова като Марица на премиерата

Младен Багелски е завършил музикална педагогика, но вместо с ноти се самоизразява чрез художествена керамика

ПОЛЕТЪТ НА УЧИТЕЛЯ ПО МУЗИКА СРЕД ПТИЦИТЕ

Младен Багелски е роден е в Гоце Делчев. През 2000 г. завършва музикална педагогика в Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство в Пловдив. От 2001 г. се занимава с художествена керамика - изработка на съдове и пана, облицовка за интериор и екстериор, и на бижуа. През 2003 г. и 2004 г. гостува със свои изложби в Керамична къща "Еребус", а през 2006 г. заедно с Екатерина Чаушева излагат керамика и художествена фотография. По-известните му самостоятелни прояви са в престижни галерии като "Нике" - Несебър, "Червеното пони" - Пловдив, Арт център RG21 - Русе, "Анима" - София, "Актив арт" - Варна, "Жорж Папазов" - Пловдив и гр.

В софийската галерия "Артур" Младен Багелски гостува за втори път, където представя "За птиците и хората" - самостоятелна изложба от рисунки и керамика.

Съпоставим ли е човешкият свят със света на птиците? Авторът не задава директни въпроси, нито ни натрапва своите отговори. Може би защото вярва в надеждата, че човекът е част от свободния свят на птиците... Затова

новата експозиция на Младен Багелски е до голяма степен основана на идеята за летящите хора. Тук формата и материалът не са определящи. Материалът не про-

меня търсения смисъл, той го подчертава, придава му блясък, трайност, избистря начина, по който "полетът" му може да бъде "рамкиран", уловен. Предложената серия от керамични пана и рисунки с туш не слага акцент върху края на движението, върху мъртвата точка, а търси продължението на полета в многоточие...

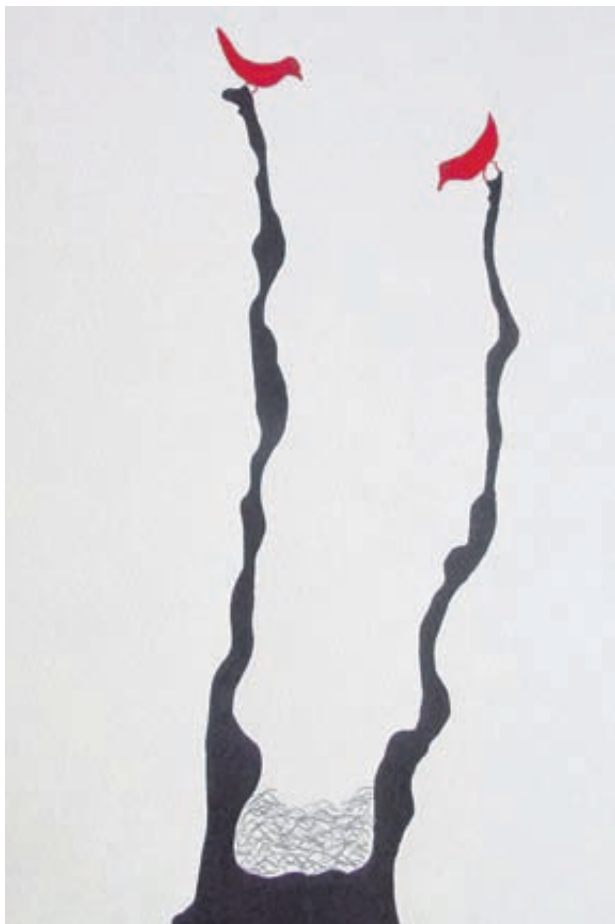
Ако посетите акцията на Багелски, ще попаднете сред силуети на птици в контраста на различен фон - бяло, черно, сиво, червено. Получила се е приказна поредица от състояния, раз-

каз за политането и разлитането на посоките, приобщаване на себеподобните към ятото, отчуждаването на различната птица и поразяващата еднаквост на самостата. Серията на художника е наниз от уловени усещания между паузите на общуването, навиците, завръщането, оцеляването - умение да балансираш върху жичите на живота, да имаш гнездо в роговото дърво, да не бъдеш единственият клон без птици. И никога да не спира представата ти за свобода да се изразява в способността ти да летиш. Поне в себе си.

СЪСТОЯ СЕ ПРЕМИЕРА НА „БЪЛГАРСКА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЯ“, ТОМ 2

Излезе от печат втори том на "Българска национална история", издание на Българската академия на науките и изкуствата (БАНИ). Официалното представяне на книгата се състоя на 7 март 2014 г. в салона на книжарница "Хеликон" на столичния

булевард "Патриарх Евтимий" № 68. Присъства авторският колектив начело с дописен член проф. Пламен Павлов, както и много съмишленици, които проявяват интерес към най-съвременния прочит на историята на родината им.

СТАРА ЗАГОРА

Нови паркоместа в центъра на града

В централната градска част на Стара Загора ще бъдат създадени нови безплатни за гражданите паркоместа. Първите десет от тях вече са факт до Търговската гимназия, по южното платно на ул. "Св. княз Борис".

Мястото е обособено с паркинг коцета, като 2,5 м от тротоара са оставени за преминаване на пешеходците. Участъкът от улицата е сигнализи-

ран със съответните пътни знаци.

Паркоместата се създават по идея на кмета Живко Тодоров с цел да бъде облекчен достъпът на гражданите до центъра на града. Предвижда се, там където е възможно, уличното пространство да бъде организирано така, че да бъдат обособени повече места за безплатно паркиране на автомобилистите.

Започна дарителската кампания за зоопарка

Зоологическата градина спечели надпреварата за любимо място на жителите на Стара Загора. Това показва резултатите от конкурса "Място в сърцето", който се провежда в различни градове в страната.

Зоопаркът събра 425 гласа в сайта myastovsarceto.bg и така изпревари другите две кандидатури - Старият чинар и Алековият кът.

Вече стартира дарителска кампания, средствата от която ще бъдат изразходвани за възстановяване на пешеходните алеи, за създаването на детски кът, за подобряване на достъпа на хора с увреждания и на майки с детски колечки.

Всички желаещи да дарят средства могат да направят това чрез изпращане на sms, онлайн или по банков път.

СОФИЯ

Около 500 хил. лв. са вложени в храмове

През последните три години общината е отделила около половин милион лева за строителство и възстановяване на храмове в столицата. Това обяви кметът на София Йорданка Фандъкова при първата копка на православната църква "Свето Рождество Христово" в квартал "Младост".

Около 120 хил. души живеят в столичния квартал и досега те нямаха

място наблизо, в което да се помолят.

Столична община има последователна и устойчива политика за съдействие при изграждането на храмове в София, коментира Фандъкова. В подкрепа на гумите си тя припомни, че вече е приключил строежът на църквите в районите "Подуяне", "Слатина", както и в гробищния парк "Бакърена фабрика".

В момента продължава

изграждането на черкви във Владая и в район "Триадица".

Успоредно с това столичната управа подпомага строителството на арменската църква в центъра на София, с която се обогатява зоната на духовност и на толерантност, където от години мирно съжителстват различни храмове на водещите религии.

ПЛОВДИВ

Най-модерният в страната център по роботика и автоматика бе открит в пловдивския филиал на Техническият университет

- София. Проектът е финансиран изцяло от американската фирма "Милара Инкорпорейтед", чийто изпълнителен директор е българинът Краси-

Роботи ще обучават студенти в Техническият университет

мир Петков. Общата стойност на дарението е над 200 хил. лв. и включва три робота, програми за работа с тях, ремонт на залата, така че да отговаря на специалните технически изисквания на техниката. Роботите остават собственост на компанията, тя ще ги поддържа, монтира и обновява за своя сметка.

Годишно в центъра ще бъдат обучавани повече от 100 студенти от четири специалности, които чрез аудио-визуална система ще имат шанс

да слушат лекции на живо, изнасяни от професори на Бостънския университет и на Масачузетския технологичен институт.

Градът ни се превърна в притегателна точка за много хора, а целта ни е да ги задържим, като им създадем възможност за работа с добри доходи, коментира кметът на Пловдив Иван Тотев. Той изрази надежда, че проектът ще се разрасне, а примерът на американската фирма ще бъде заразителен.

БЛАГОЕВГРАД

Променят структурата на социалните услуги

Нова структура на социалните услуги в Благоевград влиза в сила от 4 март т.г. Реформирането на сектора се извършва с решение на Об-

щинския съвет по предложение на кмета д-р Атанас Камбитов. Според новата организация всички услуги се обособяват в три отделни комплекса - за деца, за възрастни с увреждания, за стари хора.

За ръководител на новия комплекс за социални услуги за деца е избран Христо Христов, а на комплекса за възрастни хора с увреждания - Маргарита Бербатова. За третото звено предстои да бъде определен ръководител.

Реформата се предприема с цел оптимизация и повишаване качеството на предлаганите от Община Благоевград социални услуги във всички бюджетни звена в социалната сфера.

Числеността и длъжностите на персонала са съобразени с изискванията на Министерството на труда и социалната политика, а изготвените длъжностни разписания осигуряват кадровото обезпечаване на звената.

Над 1000 танцуваха на фестивала „Русчуклийска среща“

За трета поредна година Русе бе домакин на Националния фестивал

"Русчуклийска среща". Събитието премина под егидата на кмета Пла-

РУСЕ

мен Стоилов, който приветства всички участници и благодари за техния принос в съхраняването на българския фолклор и народните традиции.

Във фестивала се включиха над 1000 танцьори от 34 любителски школи от цялата страна.

Съставите се представиха в две категории - до 39 участници и над 40 участници. Те изпълниха по две автентични хора. Уменията им оценяваше жури от водещи експерти в областта на народните танци. Всеки от клубовете излъчи и двойка, която се включи в нагизаване на ръченица под съпровода на оркестъра при фолклорен танцов театър "Найден Киров" - Русе.

ВАРНА

Близо 100 деца ще получат нов дом

Започна изграждането на първия от седемте центъра от семеен тип, в които ще бъдат настанени деца от социални институции от област Варна. Срокът

за изпълнение на целия проект е 34 месеца, а общата му стойност - 4,8 млн. лева. Това включва разходи за ново строителство, обзавеждане и оборудване.

Капацитетът на всеки от центровете е 14 места, а целта е малчуганите да получат условия за живот, които да се доближават до нормалната семей-

на среда и да отговорят на индивидуалните им потребности.

Две от къчичките ще бъдат изградени в ж.к. "Вл. Варненчик", две - в кв. "Из-

рев", три - в село Тополи. В тях ще бъдат настанени деца от домовете в село Рудник, Винаца, Крушаре и Луковит.

С реализацията на проек-

та ще се създаде възможност да бъдат закрити част от 137-те институции за деца. Очаква се също така да бъдат осигурени десетки работни места.

Страницата подготви Георги ГЕОРГИЕВ

Кристина ПЕШИНА

"Красотата не е в последния модел обувки, които носиш, нито в марковите грешки, не се състои от скъпи придобивки и диамантени грънкулки. Красотата е в гордо изправената глава, в това да умееш да прощаваш, да разбираш, да подкрепиш - красотата се крие в пътните, в които си помагал на някого, в радостта, която си създад на нечие лице, във вярата, която си вдъхнал в нечия душа, в любовта, която си дарил на нечий сърца. И дори да си обленен в най-обикновени грехи, същинското очарование идва от вътрешния пламък на личността."

Това е житейската философия на дванадесетокласниците от Втора английска езикова гимназия "Томас Джеферсън". Те са убедени в нея, затова сложиха кръст на суетата и създадоха свой Панаир на добрината. Една благородна инициатива, в която абитуриентите се отказваха от новите и скъпи тоалети за изпращането в училище, а средствата дариха на деца, страдащи от булозна епидермолиза. Така на раздяла с гимназията те ще облекат бели тениски, в знак на съпричастност, но душите им ще бъдат в най-красивите и лъскави одежди.

Идеята е на четирите приятелки Агрияна Евтимова, Гергана Върбанова, Виктория Василева и Искра Дукова, ученички в последния випуск на елитната гимназия. Същинският катализатор е Виктория, която спонтанно споделя идеята си, а останалите веднага я подкрепят. Гергана и Агрияна ни разка-

„Панаир на добрината“ В помощ на болни деца

● Абитуриентите от Втора английска езикова гимназия намериха своята кауза

заха повече, но първо помолиха да уточним нещо много важно - те не се отказват от бала си и такъв ще имат, а става въпрос за изпращането в училище. Мнозина вероятно не са наясно, но през последните години се наблюдава една нова мода. Последният ден в училище се е превърнал в нещо като минибал за зрелостниците. Генералната репетиция преди същественото събитие, но, разбира се, с други специални тоалети, прически и други внушителни разходи.

"Изпращането се превръща в един панаир на суетата. Измества се тотално акцентът на този ден - раздялата с училището, и се прехвърля отново на това как изглеждаме. Не стига, че имаме бал, пък и този ден - обяснява Агрияна и допълва: - Ние сме младото поколение. Ние трябва да сме промяната, за да се започне от някъде. Има много каузи, за които да се бориш." Просто трябва да избереш своята. Те дават тона, като се надяват тяхната идея да се възприеме и припознае и от следващите поколения.

Как успяват четирите момичета да заразят и своите съученици с вируса на съпричастността?

"Направихме един късометражен филм, който представя живота на хората с булозна епидермо-

лиза, и една презентация, с която представяме нашата идея какво да направим, за да им помогнем. Абсолютно всички бяха трогнати от нашата кауза. Нямахме нито един, който да не се чувства и да не каже, че това е най-смисленото нещо, което можем да направим за изпращането. И така вече сме 180 души в това начинание", разказва Гергана. Пълна подкрепа получават и от своите преподаватели, както и от училищното ръководство. Освен завършващия випуск желание да се включат проявяват и вече бивши възпитаници на гимназията. Затова и момичетата предвидливо са подготвили повече бели тениски, отколкото е броят на първите участници, за да може всеки, който желае, да си закупи в деня на изпращането и така да се включи в благотворителната акция.

Популярността на инициативата дори прехвърля границите на гимназията и към нея ин-

мата ще се преведе по сметка на сдружението "Добра България", което у нас се е ангажирало да защитава интересите на хората, страдащи от тежкото заболяване.

В България каузи, за които си заслужава да се бориш, колкото искаш. Хора, имащи нужда от помощ, също.

Какво накара Виктория, Агрияна, Искра и Гергана да се организират именно в помощ на болните от булозна епидермолиза?

Всъщност разбират за рядкото заболяване съвсем случайно, попадайки в интернет на деца с тази диагноза. До момента те дори не са и предполагали за тяхното съществува-

че в другите страни това заболяване е поето от здравната каса, тук държавата още нищо не е направила?", задава съвсем логичния въпрос Агрияна. Борбата се води от години и момичетата се надяват със своята инициатива да поразмърдат тежката и тромава бюрократична машина. Те си дават сметка, че средствата, които ще успеят да съберат и да дарят, ще стигнат за известно време, но поне се надяват да е до момента, в който държавата вече ще е поела нещата в свои ръце. Болестта не е лечима, но ежедневните болки и страдания могат да се облекчат със специални превръзки и кремове, които са жизненоважни за тези пациенти и изключително скъпи. "Месечно за лечението на дете, болно от булозна епидермолиза, са необходими около 2000 лева в зависимост от състоянието, но сами разбирате, че за едно българско семейство е непосилно да отдели тези средства", пояснява Гергана.

Болестта представява свръхчувствителност на кожата.

Всъщност кожата е толкова тънка, че при всеки досег, при холене, при хранене дори се получават рани и мехури, които понякога се равняват на изгаряне втора степен. Страдащите от леката или средната подформа на заболяването при специални грижи могат да водят нормален и пълноценен начин на живот. Трудно, но е възможно. При най-тежката форма на булозна епидермолиза децата рядко доживяват двегодишна възраст. Тъй като заболяването е генетично, дължи се на мутирал ген, степента на заболяването, в която се ражда болният, остава, тоест няма прогресиране от една форма в друга.

"Нашата цел е да помогнем на тези деца и да запознаем повече хора със заболяването. Да не се стряскат и отдръпват, когато ги срещнат на улицата", казва Агрияна, а Гергана допълва, че колкото повече хора научат за това заболяване, толкова повече желаещи да помогнат ще се появят.

Гергана и Агрияна, както и останалите две момичета от компанията, ще имат своя бал, тъй като смятат, че това е един прелом, много съществен - моментът, в който се разделяш с училищния живот и навлизаш в дебрите на зрелостта и отговорностите. Преходен етап, който е добре да се отбележи. "Да, ние ще имаме рокли, но не смятаме, че трябва да се прекалява, както се прави през последните години", твърди Гергана, дистанцирайки се от цялата тази необяснима помпозност, на която сме свидетели по абитуриентските баловете. "Ние мечтаем да облечем дългите рокли и да сме красиви, но не е нужно те да са прекалено бляскави, с пера, разголеени. Има си граници", включва се и Агрияна напълно в унисон със своята приятелка.

А дали някога балът ще се превърне в една отживелица? Едва ли. Поне съдейки по тенденциите, нещата отиват към задълбочаване. Трудно се изкореняват дълбоко залегнали традиции, а може би не е и необходимо, стига всичко да бъде в рамките на нормалността и добрия вкус.

Интерес проявяват съмишленици и от други училища. Във фейсбук страницата им пишат всякакви хора, които им изказват подкрепата си и както те самите казват, често "ги трогват до сълзи".

Когато станат готови тениските, ще стартира и самата кампания по набирането на средства. Резултатите от нея ще обявят на 15 май, в деня на изпращането. Су-

не. Болестта е изключително рядка. В България страдащите от нея са стотина души, от които седем деца.

"В момента, в който видяхме какво представлява заболяването, какъв е животът на тези деца, това докосна сърцата ни по един такъв начин, който не ти позволява да ги оставиш, да ги подминеши", казва Гергана.

"Защо, при положение

Акад. Григор Велев

Борбата ни за независима църква приключва с триумфален успех

● С акад. Григор Велев разговаря Румен Леонидов

В предишния разговор стигнахме до Българския Великден и сериозния сблъсък между българските и гръцките духовници...

Защо се стига до създаването и на българска униатска църква?

- В хода на тази епична борба определена група българи начело с Драган Цанков, възмутени от политиката на православна Русия, търсят контакти с католическата църква. След кратки преговори с мисионери на Ватикана се създава Българската униатска църква, но със запазване на източноправославен обред и обичаи. С помощта на орден на лазаристите Драган Цанков започва да издава вестник "България". Успехът на униатите е нетраен поради липса на популярност на идеята.

По това време Библията се превежда и на български...

- Появата на униатите стимулира дейността и на протестантските мисионери, изпращани от Америка и Англия. Те успешно осъществяват превода на Библията на български език. Това е прецедент. Превеждането на Светото писание на езика на един народ е прието за фактическо признаване на идентичността на този народ. Преводът е извършен от г-р Елайас Ригс и г-р Алберт Лонг с участието на Константин Фотинов, а по-късно и на Петко Р. Славейков.

През 1871 г. българският превод на Библията е отпечатан в голям формат и се разпространява из цялата страна...

- Точно така, но тук е необходимо да допълним, че освен протестантските мисионери активно участие в българските църков-

ни борби взимат всички учители и ученици в американския "Роберт колеж" в Цариград. Всичко това стряска руската дипломация. Създаването на униатско движение и църква, както и активирането на протестантската църква създават сериозна заплаха за политическите позиции на Вселенския патриарх и гръцката православна църква, поддържана енергично от Руската православна църква и държава.

Кога Българската екзархия става напълно узаконен факт?

- Историята има своя предистория. А тя е такава: през 1867 г. в Цариград за патриарх е избран Григорий VI. Той подготвя нов проект за разрешаване на българо-гръцкия спор. В него се предвижда всички епархии от Дунав до Стара планина да образуват автономен окръг под името Екзархия.

Но нали Русия е против отделянето на българската църква от властта на гръцката?

- Да, но проектът е одобрен от руския посланик Николай Игнатиев, защото предвижда създаването на полуавтономна българска църква, признаваща върховенството на Патриаршията.

Как реагират българите?

- Българските църковни дейци отхвърлят енергично половинчатия проект и се обръщат към турското правителство да вземе окончателно решение. През 1869 г. Високата порта свиква смесена българо-гръцка комисия, която се ръководи от великия везир Али паша. Комисията изготвя друг документ, който е представен за мнение на Патриаршията. Същата прави опити да протака одобрението и османската администрация решава да вземе

окончателно решение.

На 28 февруари 1870 г. Високата порта издава ферман за създаване на независима българска църква по егидата на Българска екзархия.

Значи турският султан се явява освободител на българското духовенство от гръцкото духовно потисничество?

- Не, съвсем не е така, този акт не е направен от султана от любов или уважение към българския народ, а със съзнанието, че се нанася удар върху авторитета и стремежа на Русия и руската православна църква да играе ролята на покровител на православните християни в Османската империя.

Докъде и в какви граници се простира властта на Българската екзархия?

- В диоцеза на екзархията са включени 15 епархии с територии, населени с българи. Предвижда се в райони със смесено население да се проведе допитване за определяне на юрисдикцията, под която да премине епархията. В началото на март 1870 г. в Цариград се свиква учредително събрание, което избира Привременен съвет. Този съвет трябва да изработи проекта за устав на Българската екзархия и да ръководи епархийските дела до избор на екзарх.

Може ли да приемем, че борбата на народа ни приключва с триумфален успех?

лен успех?

- Разбира се, въпреки отчаяната съпротива на цариградския патриарх и упорството на руската православна църква. Българският народ най-сетне получава правото да има независима Българска църква и да учреди своя Българска екзархия начело с български екзарх.

По този начин Българската екзархия получава диоцез на територията, населена с българи, включваща географските области Мизия, Тракия и Македония, с което се очертават и етническите граници на България.

Кога се свиква Първият църковно-народен събор?

- Това става през май 1871 г. в Цариград. Църковно-народният събор приема окончателния текст на устава и предлага на Високата порта няколко кандидатури за екзарх. На 16 февруари 1872 г. за екзарх е избран видинският митрополит Антим. Веднага след това започва процедура по назначаване на митрополити и епископи...

Каква е реакцията на висшето гръцко духовенство?

- Както се очаква, Цариградската патриархия отказва да признае Екзархията. И през септември 1872 г. на специално свикан събор обявява българската православна църква за схизматична (непризната).

По изпълнението на Фермана от 1870 г. се провежда допитване в спорните епархии и се разиграва безкомпромисна борба, особено на територията на Македония. Българската екзархия успява да спечели Скопска и Охридска епархия...

Битката за църковна независимост приключва с успех за българите, но как се развива борбата за българското просвещение?

- Епохата на Българското възрождане е в неугържим възход. През 1838 г. архимандрит Теодосий Синаитски от Доиран открива първата българска печатница в гр. Солун. През 1844 г. в Смирна българският учител Константин Фотинов издава първото българско периодично списание "Любословие". А през 1846 г. Иван Богоров, просветител и журналист, отпечатва първия български вестник "Български орел". В средата на 50-те години на XIX в. едновременно в три града - Лом, Свищов и Шумен, се откриват първите български самобитни културни институти - читалища, които до Освобождението достигат 1400.

Появяват се и забележителни журналисти, поети, писатели, драматурзи...

- Заслужава да споменем имената на Найден Геров, поставил началото на съвременната българска поезия, забележителните поети Добри Чинтулов, Константин Миладинов, Райко Джинзифов, Григор Пърличев, както и Васил Друмев, създател на първата историческа драма "Иванко", самородния талант, поет и журналист Петко Р. Славейков, Добри Войников - създателят на първия български театър, дейността на големите книжовници и национални революционери Георги Ст. Раковски и Любен Каравелов, събирателите на български народни песни - братя Миладинови. По това време в България се развиват и три иконописни и резбарски школи - Тревненската, Самоковската и Дебърската. Те ни завещаха изключителни творби, които откриваме във всички краища на България.

Вярно ли е, че Русия

продължава да се съпротивлява на българските борби за църковна независимост и просвета?

- Руската империя чрез нейния посланик в Цариград застава на страната на Вселенския патриарх и на претенциите на Светия синод на гръцката православна църква. Тази позиция на Русия е продиктувана от геополитическите ѝ интереси, както и да се представи пред света като единствената наследница на Византийската империя.

Каква е била нейната цел?

- Далечната ѝ цел е да не се допусне политическото идентифициране на българския народ, което ще попречи на завоевателните намерения на Русия на Балканите. Очевидно е, че с признаването на Българската православна църква като независима институция се признава националната идентичност на българския народ. Това значи, че при една бъдеща война с Турция Русия няма да може да присъедини към империята територията, населена с българи, както е правил след всяка от десетте предшествващи войни с Турция. Така и става.

В книгата Ви "Българската национална кауза. 1762 - 2012" борбата за самостоятелна православна църква и българска просвета е втората национална кауза, която нацията ни приема и осъществява с големи усилия... Коя е третата ни кауза, за която ще говорим следващия път?

- Третата българска национална кауза обхваща историческия период от 1870 до 1878 г. Тази кауза съм формулирал като борба за свободна и независима българска държава... Ще поговорим за появата на българското националнореволюционно движение, за четническата тактика, за последвалото узряване на идеята за организирана революционна борба, създаването на Български революционен таен комитет, приемането на Програмата на БРЦК и кулминацията - избухването на Априлското въстание... Така поредният национален идеал прераства във всеобща кауза - българите да имат своя свободна държава.

СЪОБЩЕНИЕ

БАНИ организира дискусия „Позитиви и негативи на членството на България в ЕС“

Българската академия на науките и изкуствата (БАНИ) организира дискусия на тема "Позитиви и негативи на членството на България в Европейския съюз". Форумът ще се проведе на 12 март 2014 г. (сряда) от 17:00 часа в зала 10 на Военномедицинска академия - София. В дискусията ще участват акад. проф. г-р Петко Тодоров, дописен член проф. г-р Мария Чавдарова, проф. г-р Динко Динков, доц. г-р Емилия Георгиева и г-р.

Ако искате да научите повече подробности по темата, потърсете в книжарниците книгата „Българската национална кауза 1762-2012“ на акад. Григор Велев

Василка ТЪПКОВА-ЗАИМОВА

През настоящата 2014 г. ще си спомним за смъртта преди 1000 години на цар Самуил, който пада, поразен от сърдечен удар, когато вижда ослепените си 15 000 войници след поражението си в Беласица от византийския василевс Василий II. Ще се върнем в паметта си и към всички тогавашни събития от различен характер в средата на Българското царство, което постепенно върви към падение.

Един от паметните моменти в този период е кратковременното управление на Йоан (Иван Владислав), племенник на цар Самуил, който управлява до 1018 г., след като е убит през 1015 г. братовчед си Гаврил Радомир в една семейна драма, която остава необяснена. Иван Владислав става прочут в българската история с надписа, който издига в Битоля. Тук припомням съдържанието на този надпис на съвременен български език:

[+ през 6523 от сътворението на света (= 1015 от р.Хр.) обнови се тази крепост, зида]на и правена от Йоан, самодържец българск[и и с] помощта и с молитвите на пресвета-та владчица наша Богородица и за [заст]ъпничеството на дванадесетте и на върховните апостоли. Тази крепост бе направена [за убежище и за спасение] и за живота на българите, започната [беше] крепостта [Б]и[т]ола през [мес]ец октомври в 20-и [ден], а се завърши през месец... ..в кр[ая]. Този самодържец [беше] българин по род, у[н]у[к] [на Никола и на Рипсимия] благоверните, син на Аарон, [който е брат на Самуил, царя самодържавен, и който двамата разбиха [в Щипон гръцката войска на цар Василий, където бе взето зл[ато] А този ...цар ра[збит биде от цар Василий в] 6522 година от сътворението на света [в Ключ и почина в кр]ая на лятото.

Надписът беше намерен в Чауш джамия в Битоля, поставен като стъпало. Самата джамия е бивша църква, приспособена като джамия с останките на старата крепост. Това става през 1522 г. Местните мюсюлмани влизали в нея, като пристъпвали до вътрешността към минарето, минавайки през мраморната плоча, която е с дължина 92 см, височина 98 и дебелина 15 см. Надписът е от 12 реда, полуизтрит от едната страна - там където чехлите на ходката отивали към минарето в

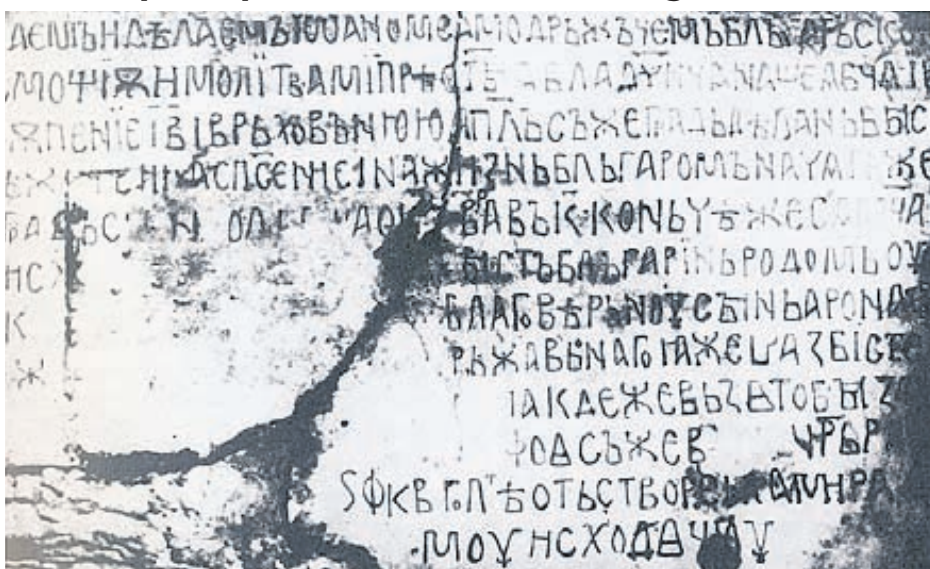
Василка Кирилова Тъпкова-Заимова е видна българска византоложка и историчка. Родена е през 1924 г. в семейството на учителя Кирил Тъпков. Преподавателка е в Катедрата по класическа филология на

СУ. Работи в Института по история, а по-късно в Института по балканистика при БАН. Преподава история на Византия и балканските средновековни държави и други сродни дисциплини в Художестве-

ната академия, повече от двadeset години във Великотърновския университет и други висши учебни заведения. Почетен доктор е на Великотърновския, Пловдивския и Бургейския университет.

Как Йордан Заимов възстанови Битолския надпис на Иван Владислав?

● Този артефакт нанася голям удар на привържениците на македонизма

мечение на 390 години. Липсва и първият рег, очукан от съответния строител, защото плочата е била много голяма за стъпало. Но все пак по-голямата част от надписа се чете и се разбира, че това е езикът на българския цар Иван Владислав, син на Самуиловия брат Аарон. Чете се на тогавашния правопис, със съответните съкращения и с каменоделското издълбаване на буквите.

Битолската плоча беше намерена през 1956 г., когато при благоустрояване на града събарят полусрутената вече джамия.

И от там проговорва възданият дух "на последния български цар на Първото българско царство: "Никой летописец не е отбелязал как след смъртта на Самуил в средата на неговия род се зараждат неприязнени отношения. Знае се само, че в тази семейна драма Иван Владислав влиза в царската свита на братовчед си - Самуиловия син и наследник Гаврил Радомир, и го убива по време на лов. Какви са причините? Нямаме конкретна информация, но известно е, че и новият носител на царския жезъл, т.е. Иван Владислав, продължава борбата на живот и смърт с прочутия византийски василевс, на ко-

гото тогавашните историци прикачили епитета "Българоубиец".

Какво научаваме от Битолския надпис?

Ситуацията в българското царство е критична в този период. Град Охрид, тогавашната столица, е паднал в ръцете на Василий, който е навлязъл във вътрешността през Воден, Острово и Соск. Но Битоля стои в сърцето на богатата Пелагонийска равнина и там ще пренесе своята власт този, който гордо се нарича "самодържец български". Зидането на Битолската крепост започва само няколко месеца след възцаряването на Иван Владислав, който взема властта в края на лятото или в началото на есента на 1015 г. Само няколко месеца преди това византийска войска е обсаждала напразно Средец и само няколко месеца след това, през лятото на 1016 г., Василий обсажда Перник цели 88 дни, но прочутият български полководец Кракра Пернишки успява да го отблъсне. За Иван Владислав обаче остава единствената възможност - да се насочи към Адриатическо море и към Драч, защото пътищата към изток и юг са прекъснати. Напрегната е и годината 1017. Василий се спуска към Костур, а освен това изпраща войска да опустоши Битолското поле. За Битолската крепост той не мисли, но се отказва да обсажда и Костур, защото научава, че Кракра Пернишки

е успял да събере нова войска и да се съедини с Иван Владиславовите отряди. А освен това от българска страна очаквали помощ откъм север - от тамошните печенези. Но този план излязъл неуспешен - печенезите се отказват да помогнат на българите. Императорът се готвел да се насочи към крепостта Сетина в областта на Мъзлен и оттам направо към лагера на Иван Владислав, който на свой ред се насочва да ги залови чрез засада. Един византийски хронист, Йоан Скилица, подробно разказва за тия събития и в този случай се изразява дори на български език: "Бягайте, царят (иде)!". Василий обаче се върнал в Цариград, за да си откъхне - било месец януари 1018 г. И тогава българският цар отново използва оставения му отгук, както съобщава пак Скилица, и продължава да се бори "за спасението и за живота на българите". Така пише пък в надписа на Иван Владислав.

Разказът ни готук е твърде кратък и на места непълен и не съвсем точен, защото събитията се редуват с голяма бързина и ние нямаме възможност да възстановим цялата картина на превзети и загубени селища, на успехи и загуби. Както казахме, последната надежда е бил излязъл на Адриатика. Българската войска обсажда Драч. И хронистът известява, че българският цар се сражавал "с варварска надменност и високоме-

рие". А друг цариградски приговорен писател, Михаил Псел, нарича Иван Владислав "непобедим всеприятел и прехрабър Аарон", който "държал на косъм съдбата на "ромейската държава". И наистина, както разказва пак Псел, Иван Владислав влиза в единоборство с византийския стратег на Драч, Никита Пизонит, който успява да го прободат с копие си. А пък друг, по-скромен летописец, който допълва хрониката на Скилица, съобщава, че по време на двубоя двамата пехотинци ранили Иван Владислав в корема, за да помогнат на началника си. Дали всичко е станало точно така? Не всички автори приемат така развитието на събитията. Но във всеки случай това е краят. На стените обаче на Битолската крепост остава надписът на Иван Владислав, самодържец български, за да напомня и в бъдеще за героичната му борба.

Този надпис е толкова убедителен по тон, толкова сърдечен в своите изрази, че има изключително значение като исторически паметник.

Затова и през 2009 г., когато проф. Пламен Павлов издаде в Търново една моя книга с извори за Самуиловия род, ние ѝ поставихме заглавие, което да напомня изразите на надписа, а именно: "Българи... родом".

Ето как мъжът ми, проф. Йордан Заимов, и аз се добрахме до Битолската плоча.

Беше лятото на 1968 г. От Съюза на учениите в България беше организирана екскурзия в Македония, в която проф. Йордан Заимов и аз се включихме. В чантите си носехме няколко екземпляра от книгата на известния български интелектуалец и дипломат Симеон Радев "Ранни спомени", която беше издадена наскоро. Подарявахме екземпляри на различни места, главно в Ресен, откъдето беше родом Симеон Радев. Навсякъде ни посрещаха приветливо, дори на едно място няколко момченца доближиха до нашия автобус, за да ни кажат, че техният и нашият език са един и същ език.

А когато влязохме в Битоля, веднага се насочихме към музея. Докато няколко колеги и аз се качихме на горния етаж и разпитувахме за разни експонати, мъжът ми, който беше не само езиковед, а и скулптор, извади от чантата си една специална хартия, която под намокри на чешмата в двора и я наложи на надписа на Иван Владислав, който беше поставен във вертикално положение на пода под стълбището. Слънцето грееше силно и хартията изсъхна бързо.

Когато се върнахме в София, съпругът ми веднага успя да направи негатив на плочата, гипсова отливка и много скоро възстанови дубликат в естествен размер на прочутия надпис. Разпрати го в няколко музея, така че той стана познат на мнозина специалисти, а и на широка публика. Към днешна дата ни е известно, че отливка се съхранява в Националния исторически музей и една друга (силно повредена) в Самуиловата крепост.

Надписът на Иван Владислав беше издаван преди това през 1959 г. Въз основа на една обикновена снимка, изпратена от местен човек, Георги Калоянов, на проф. Ал. Бурмов, който направи публикацията си в сп. "Пламък". След това, през 1966 г., го издаде Владимир Мошин от Белград в "Македонски јазик".

Приносът на Йордан Заимов е, че възстановява по-голямата част от текста, който познаваме и ползваме днес. Професионалната му практика като филолог и изследовател на местни имена и средновековни паметници допринася за извършването на това трудно и патриотично дело. От значение се оказва фактът, че за разлика от по-горните изследователи на надписа Йордан Заимов има школовка и на скулптор, получена още в ранните му години. Съчетанието между двата занаята допринася и за популяризирането на един толкова важен паметник от Българското средновековие. Академичното издание е озаглавено: Йордан Заимов. "Битолски надпис на Иван Владислав, самодържец български. Старобългарски паметник от 1015-1016 г." С допълнение: Василка Заимова. Иван Владислав и неговият надпис. София, БАН, 1970.

41-годишният Иво е изцяло отдаден на бащинството, но няма намерение да го превърща в професия

Ивайло Иванов от София е сред българските татковци, които временно са прекъснали работата си, за да се занимават с отглеждането на своето дете.

Двамата със съпругата

му Ани взели това решение, когато малката Елица навършила годинка и парите за майчинство паднали драстично. Пресметнали, че е по-изгодно за семейния бюджет Ани да се върне на работа, тъй като нейната заплата била по-висока.

Кризата смени мама с татко

● **Заварчикът от София Ивайло Иванов слага памперси и върти домакинство**

Татковци с бебета и детски колички у нас можете да срещнете основно вечер и в почивните дни. През останалото време с тази дейност са заети главно

майките и отчасти бабите. От няколко години обаче в България все повече мъже се престрашават да излязат в продължителен отпуск по бащинство.

"Всичко опира до пари - обяснява Иво. - Искаш или не, обстоятелствата те принуждават. Пък и аз не робувам на старите разбирания, според които мъжът трябва да работи, а жената да домакинства и да се грижи за потомството."

Таткото признава, че в началото идеята да остане вкъщи не му харесала особено, но вече приема нещата доста по-позитивно. Щастлив е от факта, че малката Елица е кротко и послушно дете, което не създава проблеми. Освен това стриктният режим на бащинството му подействал дисциплиниращо. Ежедневието на двамата минава през обичайния цикъл: хранене, игри, спане, хранене, игри, спане... Въпреки че няма никакъв предишен опит с деца, таткото няма сериозни трудности при отглеждането на малката. Овладял е до съвършенство дори смяната на памперси, подмиването на гуле и многократното преобличане.

"Памперсът ми отнема по-малко от две минути. Сега пелените са еднократни и модерни, няма пране, повиване и т.н. Много пъти съм гледал как го прави жена ми, пък и май ми удва отръпки", споделя сръчният татко.

Въпреки всичко той е категоричен, че отглеждането на детето е по-сложна дейност от която и да е друга професия. Работата

е нещо рутинно, докато с детето винаги има ситуации, за които не си подготвен и се налага да импровизираш, казва Иво.

"Когато за пръв път детето се разболя по-сериозно с температура и всички други неприятни екстри, доста се шашнах. Беше кисела, раздразнителна и плачеше за всяко нещо. Направо не знаех какво да правя. Звънях на майки, баби, доктори и накрая с общи усилия овладяхме положението, но не беше никак лесно", разказва таткото.

Освен грижите за детето той е поел почти изцяло и домакинството - готви, чисти, осигурява детската кухня. Приема новите си задължения като допълнителна школовка и в никакъв случай не се сраму-

ва от тях. Засега няма много лично време, но приятелите за бира проявяват истинско разбиране. Към момента всекидневието на Иво минава изцяло в компанията на майки с деца на сходна възраст. Наследил този нов приятелски кръг от жена си. Даже вече е възприел типичната "ние" форма, когато говори за своята дъщеричка.

"Всеки ден се разхождаме в парка, играем, храним се. Засега там съм единственият татко в делничните дни, но това не прави особено впечатление на мамите. По-интересно беше за колегите ми в службата, където също съм единственият татко в отпуск по бащинство", разказва Иво.

По професия той е заварчик. Споделя, че шефовете и колегите са го подкрепили изцяло в това необичайно решение.

Към момента таткото е напълно отдаден на новата си "професия" и вече е успял да научи малката Елица да ходи. Сега на дневен ред е гърнето.

Иво Иванов е на мнение, че никога татко не би могъл да замени майката в живота на едно дете, затова отговорността и грижите винаги трябва да са споделени. За щастие семейството разполага и с отзивчива баба, чиято помощ винаги е добре дошла.

Мъжът-бавачка е истинска находка

Известна автомобилна марка създаде спортен модел детска количка, специално предназначена за бащи. Татковата количка има хидравлично окачване, спортен салон, регулируема рамка и 20-инчови джанти от леки сплави

Докато професията детегледачка беше напълно затворена за мъже. В прайвиписна речник дори тя съществува единствено в женски род. Причините за това са остарелите схващания, че жените са по-грижовни и подхождат с по-голяма отговорност и търпение. Няма обаче научни доказателства, че мъжете не могат да бъдат грижовни родители или бавачи. Напротив, те са много по-изобретателни в игрите и забавленията, а в повечето случаи са по-спокойни и рядко из-

падат в истерия или паника. Освен това са по-добри зад волана, респективно по-добре управляват детската количка. В Америка предразсъдъците отдавна са отстъпили място на здравия разум и сред обявите често присъстват квалифицирани мъже, готови да се грижат за чужди деца. Бавачите дори се превърнаха в мода сред холивудските звезди. Бритни Спийърс, Мадона, Ел Макферсън и Гуинет Полтроу дадоха едно рамо на мъжете в професията, като заложи-

ха на силния пол в отглеждането на децата си. В Германия все повече разведени жени търсят мъже детегледачки, които да компенсират липсата на бащина грижа в семейството.

- Ето, виждаш ли, че и татко може да те изкъпе, а ти разправяше, че без мама няма да се справим.

- Да, но мама винаги ми сваля обувките, когато ме къпе.

Страницата подготви Вероника ХРИСТОВА

Хранителна добавка

Lacto4VIP

Пробиотик   Капсули X 15

Четворна сила

- Lactobacillus acidophilus
- Lactobacillus rhamnosus
- Lactobacillus bulgaricus
- Streptococcus thermophilus

Живи лактобацили
Съхранява се в хладилник

Vitality Internal Protection

VIP

VIP - Специална формула, запазваща жизнеността на лактобацилите в киселата среда на храносмилателния тракт

Екофарм ЕООД, бул. "Черни Връх" №14, бл. 3, 1421 София, България
Тел. 02/ 963 15 96, 963 15 97, Факс: 02/ 963 15 61

Владислава ГАЛЕВА,
юрис

Как се прави оценка на имот

За извършване на различен вид правни действия с недвижим имот се нуждаем от неговото остойностяване. Необходимост от оценка на даден имот се явява най-често при съдебни спорове за делба на недвижим имуществ, при определяне стойността на обезпечение, при имоти за ипотекиране (при кредит) от страна на банките, при процесите на приватизация и др. Всеки недвижим имот има два вида оценки - данъчна и пазарна.

Данъчна оценка

Данъчната оценка на недвижимите имоти се определя от данъчния орган по законоустановени норми в зависимост от вида на имота, конструкцията, обективното, площта, състоянието, етаж, местонахождението и др. Данъчната оценка служи за база при облагането на имота с годишен данък. Когато имаме придобиване на имот (независимо от това по какъв начин), собственикът трябва да уведоми в 2-месечен срок съответното данъчно подразделение по местонахождение на имота и да подаде декларация по чл. 14 от Закона за местни данъци и такси, за да се заведе партидата на негово име и да се обложи имотът с годишен данък.

Данъчната оценка е необходим документ винаги, когато извършваме сделки по прехвърляне или учредяване на вещни права върху недвижими имоти и наследствени права, включващи недвижими имоти. Не се допуска извършване на сделка с недвижим имот, ако прехвърлятелят има непозасени публични задължения за конкретния имот. Те се удостоверяват от данъчния орган в документ, наречен удостоверение за данъчна оценка. За да не може собственик да продава имота си при наличие на публично задължение, законът е поставил ограничение за срока на действие на удостоверението за данъчна оценка. Издадените до 30 юни на текущата година удостоверения за данъчна

оценка са валидни до тази дата, а издадените след тази дата - до края на текущата година.

Пазарна оценка

За пазарното оценяване на даден имот се ползват три основни подхода за остойностяване, като всеки един от тях включва множество методи. Изборът на подход и метод за определяне на пазарна оценка става от специалист, наречен лицензиран оценител или експерт-оценител, и зависи от много фактори - вида и характеристиката на конкретния имот, целта на оценка, наличната пазарна информация и др.

Видовете подходи

са следните:

- 1. Разходен** - оценката на имот при този подход представлява определяне на всички присъщо необходими разходи за придобиване на имот - цена, държавни и нотариални такси, банкови такси и др. Този подход е най-близък до традиционното мислене.
- 2. Приходен** - този подход се основава на възможността имотът да генерира доходи във времето и оттам да се определи неговата настояща стойност.
- 3. Пазарен** - в този случай стойността на имота се получава, ка-

то се обработи информация за имотния пазар за преходен период от време и се направят пазарни сравнения с отчитане на характеристиките на конкретния имот. Този подход се явява основен.

При изготвянето на оценителен документ се използват и различни методи.

- 1. Метод на пазарните аналози** - при този най-популярен метод стойността на недвижимия имот се определя чрез пряко сравнение на оценявания имот с други подобни недвижими имоти, с местонахождение в непосредствена близост до оценявания имот или в сходен ценови район, които са били оферирани, продадени или наети през последните месеци преди датата на оценката. Този метод е приложим само при наличието на информация за сделки с подобни имоти.
- 2. Метод на приходите** - при този метод се определя чистият годишен приход от недвижимия имот, след като се приспадат всички разходи като поддръжка, данъци и такси, застраховки, разходи за поддръжка и отдаване под наем ка-

то комисиони и т.н. В зависимост от това дали имотът се използва от собственика, или е отдаден под наем, могат да се приложат две техники - на директната капитализация и на дисконтираните парични потоци.

* Директна капитализация се прилага, когато се оценява имот, използван от своя собственик. Пресмятат се потенциалните годишни приходи от отдаването на имота под наем. След това се приспадат разходите, свързани с поддръжката на сградата, и се получава потенциалната оперативна печалба от имота. Тази печалба се капитализира посредством нормата на капитализация за подобен вид имоти.

* Дисконтираните парични потоци се използват като техника за оценяване в случаите, когато обектът на оценката е сграда, която предлага площ под наем. Обикновено се правят 10-годишни прогнози за бъдещата оперативна печалба от имота. След като се дисконтира с подходяща норма на капитализация, се получава стойността на сградата по метода на приходите.

3. Метод за определяне на цената при замяна - иновативен метод, който е подходящ при определянето на цената на недвижим имот,

който ще бъде заменен срещу друг имот или срещу други стоки и/или услуги. Този метод е комбинация от метода на пазарните аналози и метода на приходите. Има за цел да посочи максимално най-високата реална цена на имота, която да не оцети собственика, ако той реши да направи замяна.

4. Метод за определяне на ликвидна цена - чрез този метод се определя цената на недвижим имот, който е необходимо да се реализира в максимално кратки срокове за продажба или за отдаването му под наем. Сроковете се определят от настоящото състояние на пазара в района, където се намира недвижимият имот. Този метод не е приложим при всички видове имоти. За определянето на ликвидната цена се взимат предвид най-ниските ценови равнища, при които са се реализирали сходни по параметри и местонахождение имоти.

Понякога се налага, в зависимост от това за какво ще се използва оценяването, да се приложат минимум два метода за оценка. Резултатите от тях, с използването на тежестни коефициенти за всеки метод, служат за определяне на заключението за справедлива пазарна стой-

ност на имота.

Оценката на един и същи обект за различна цел и нужди може да бъде различна.

- Когато се оценява един имот за продажба, се търси средната му стойност, съобразена с пазара на имоти.

- Ако имотът предстои да бъде обявен на търг, се изготвя тържищна оценка. При нея се търси минимална стойност, за да може в процеса на нагдаване да се достигне до максималната цена и да се постигне баланс между интересите на продавача и купувача.

- Когато имаме необходимост от оценка на имот за сключване на застраховка, в този случай специалистът оценява ситуацията с оглед на евентуалните щети и средства, които ще бъдат необходими за възстановяване на имота.

- Оценката на имот, който ще служи като гаранция за получаване на заем или ипотека, се нарича ипотечна оценка. При нея се отчита бързата ликвидност и способността имотът да се продаде в минимални срокове.

- При съдебните оценки експерт-оценителят трябва да има познания по процесуалното законодателство.

- Съществуват и оценки за наем, при които клиентът трябва да получи съвет каква наемна цена ще е подходяща за дадения имот съобразно пазара на наемите в момента.

- Във връзка с нуждите на процесите на приватизацията се изготвя и приватизационна оценка на недвижимата собственост.

- Изготвянето на историческа оценка е свързано с реституцията на редица отчуждени навремето имоти. При този вид оценка на имота голяма роля играе факторът време, както и дали имотът, предмет на реституция, не е унищожен. В тези случаи експерт-оценителят определя каква е била стойността на имота, ако все още съществувал на пазара. По този начин бившият собственик може да бъде обезщетен справедливо.

Важно е да се знае, че дейността на оценителите е регламентирана в закон. При изготвянето на всяка оценка оценителят декларира, че е незаинтересовано лице. Крайният продукт, оценката, представлява заключение за стойност на имота, а не за цената му.

За контакти:
0886 742 526
galeva_v@abv.bg

НАШ ПРОФЕ-
СОРИЗЛЕ-
ДОВАТЕЛ НА
АНТАРКТИДА

ПЕЩЕРА
КРАЙ СЕЛО
ЪГЛЕН
НОВОЗЕЛА-
НДСКИ
АБОРИГЕНИ

ГРАД В
КАЛМИКИЯ

ЯПОНСКИ
ПИСАТЕЛ
1925 - 1993
"ЖЕНАТА ОТ
ПЯСЪЦИТЕ"

ВЪТРЕШНИ-
ТЕ СТРАНИ
НА РЪЦЕТЕ

ЕЗЕРО ВЪВ
ФИНЛАНДИЯ

ВОДАЧЪТ
НА АРГО-
НАВИТИЕ

ОВАЛНИ АР-
ХИТЕКТУРНИ
ОРНАМЕНТИ

КРИВО-
ГЛЕДСТВО

ВОДЕН
СПОРТ

ГЕРОИ НА АЛ-
РАИЧЕВ ОТ
ОПЕРАТА "ХАН
АСПАРУХ"

КОЗЯ ВЪРБА

ПЕСЕН НА
НОНА
ИЮТОВА

ИМЕНАТА НА
НАШ ПОЕТ
1887 - 1916
ИНДИАНСКО
ПЛЕМЕ ОТ
Ю.АМЕРИКА

РОМАН ОТ
Х.БЪОП

КНИГА ЗА
СПРАВКИ

УСПЕХ БЛА-
ГОПОЛУЧИЕ
ФРЕНСКИ
КИНОАРТИСТ
"ДЪВОЛЪТ
МОЖЕ БИ"

ИНДИАНСКО
ПЛЕМЕ ОТ
С.АМЕРИКА

НАША
ПИСАТЕЛКА
1912 - 1974
"ЛЕВСКИ"

ДЪРЖАВА
В АЗИЯ

АНГЛИЙСКИ
ИГРФИЛМ С
ЕАТЕРТЪН
И А.РАЙЪН

РУСКА
ПИСАТЕЛКА
"ЕДИНАКЪТ"
КОРЕЙСКА
МЯРКА ЗА
ДЪЛЖИНА

ШУМЕРСКА
БОГИНЯ НА
УРОЖАЯ

ПЛАНИНА В
БОЛИВИЯ

СЪДБА
ГЕРОИНА НА
МАРК ТВЕН
"ТРИНЦЕТЪТ И
ПРОСЪКЪТ"

ГРУПА ПРИ-
ДРУЖИТЕЛИ
НА ВАЖНА
ЛИЧНОСТ

СОЛИ НА
АЗОТОВОДО-
РОДНАТА
КИСЕЛИНА
НАШ КИНО-
РЕЖИСЬОР

ДУНАВСКИ
ПРИТОК В
ГЕРМАНИЯ

ЯПОНСКО
ЦВЕТАРСКО
ИЗКУСТВО

ПОДВОДНИ
МОРСКИ
РАСТЕНИЯ

ГЕРОИ НА Г.
ФЛОБЕР "МА-
ДАМ БОВАРИ"

ПЪРВАТА
ЖЕНА ПРЕ-
ЗИДЕНТ НА
ФИЛИПИНИТЕ

ТЕЛЕФОНЕН
ПОВИК

НАУЧНОФАН-
ТАСТИЧЕН
РОМАН ОТ
УГИБСЪН
ПЕТРИЧКО
ХОРО

ДЪРЖАВА
В АЗИЯ

ГЕРОИ ОТ
ТВ СЕРИАЛА
"ПЕРЛА"

ОРГАН НА
ОБОНЯ-
НИЕТО

АСМИ

ГЛАВНА
ОСНОВНО
ПОНЯТИЕ
В ПСИХО-
АНАЛИЗА

ЮЖЕН ПЛОД

РАЗТОЧЕНО
ТЕСТО ЗА
БАНИЦА

НАША ФОЛК
ПЕВИЦА

ГЕРОИНА ОТ
ФИЛМА "ХАН
АСПАРУХ"

ИТАЛИАНСКИ
ПИСАТЕЛ
"МАХАЛОТО
НА ФУКО"

КАРТА НА
НЕБЕСНО
ПОЛУКЪЛБЪ

БАЛЕТ ОТ
ИГОР СТРА-
ВИНСКИ

СТАРО БИЛЕ

ЕЛИНСКИ
БОГ НА КОЖ-
НИЯ ВЪТЪР

БИВША
НАША
ГРЕБКИНА
ВЕЛИКАН В
ЕЛИНСКАТА
МИТОЛОГИЯ

ФРЕНСКИ
КИНОДРАМА-
ТУРГ "ЗАЦО"

ОПЕРА ОТ Г.
ДОНИЦЕТИ

ОПЕРА ОТ
АЛБОРОДИН

ХРИСТИЯНИ-
КАТОЛИЦИ
В СИРИЯ

ГЕРОИНА НА
ГРАИЧЕВ "СЪ-
НОВИДИЕНИЯ"

МАРКА РУСКИ
САМОЛЕТИ

ГЕРОИ НА
Л. ДИЛОВ
"ХУБАВАТА
ЕЛЕНА"

ДЖАЗПЕВИ-
ЦА ОТ САЩ
1886 - 1938

МИТИЧЕН
ОСНОВАТЕЛ
НА РИМ

ДЪЛГО ДЪР-
ВО ОТПРЕД
НА КАРУЦА

БИВША СВЕ-
ТОВНА ОР-
ГАНИЗАЦИЯ

РЕКА В
МОНГОЛИЯ

ВИД КАМЪК
ИЗПОЛЗВАН
В СЮЛТУП-
РАТА

ПЛОДОВ
ИЗВЛЕК

МАРКА КАФЕ

ГРАД В
БЕЛГИЯ

ФРЕНСКА КИ-
НОАКТРИСА
"ТОЛЕМИТЕ
ПРИЛИВИ"

РУСКИ
САМОЛЕТИ

НАГРАДА В
САЩ ЗА
МУЛТИФИЛМИ
ВДОВИЦАТА
НА ДЖОН
ЛЕНЪН

ИМЕНАТА НА
НАШ ПОЕТ
"ОКОВАНА
НЕЖНОСТ"

Екстракт от листата
на Гинко Билоба

РЕЧНИК: АДИК, АКИНО, АМИНА, АНС, ИДОРУ, ИЛИМАНИ, ИНАНА, МАОРИ, ОРОНОВА, ОТЕРО.

МИХАИЛ МИЦЕВ

Отговори на кръстословицата от бр. 9:

ВОДОРАВНО: Копнеж. РАДОМ. Родинал. РИО. "Евита". Акаба. Ана. Стена. Ало. Адамити. Ат. "Осакатени души". Акула. Яка. Апап (Жил). Аса. Али. "Иде ли?". Маказа. Плевели. Елерон. Романо (Рей). Лира. Ива. Есе. Ит. Витоша. Ареколин. Николаса. Юлар. Ринолити. Ар. Дим. Аким. Воронин (Андрей). Вила. "Ането". "Имена на жени". "Ер". "Иконата". ОКИ. Оцетова (Светла).

ОТВЕСНО: Портокал. Салони. Пиеса. Ерера (Панчо). Ек. Анона. Иво. Ерато. "Академик". Кон. Оже (Пиер). Апелатори. Ваталин. Лимит. Прилепи. Олин (Лиса). Ма. Атон. Нове. Ода. Лоно. Ад. Чирак. Амаду (Жоржи). Тони. КАШАРЕЛ. Нина. Арамис. Ливи (Барбара). Ижо (Миклош). Оби. Американец. Адата. Аратор. "Не". Икако. Ол. Вит. Яна. Упанишади. Анализ. Василев (Васко). Блата. Ава. Амара.

ЛЕСНО

			1	6	7		5	9
5			9	3		2	7	
3	9	7		8		1		
7		9				5		1
	8	1	7	5				
4					9	7	6	3
2	5				8		1	
1			3		5	6	2	4
	6	4						

СРЕДНО

	5			9			8	
3	7						2	
1				6		9		
	4	5	2	6		8		7
	6		8			9		5
	1		3			2		6
5	3				8	1	6	
		1	4				7	
	9				3			

ТРУДНО

		9		7			8	4
	7	6	8		9			
					3			2
	1			3				
	2		4					
			9	2				6
		7	6	5	4		3	
	5				1			
					2		9	

ЖИВОТЪТ ДНЕС

Главен редактор
Петър Галеб

Отговорен редактор
Светлана Любенова
s.foteva@health.bg

Редактори
Галина Спасова
Румен Леонидов
Илияна Ангелова
Лиляна Филипова

Репортери
Вероника Христова
Татяна Вълкова
Георги Георгиев
Мирослава Кирилова
Кристина Пешина

Наблюдател
Акад. Григор Велев

Графична концепция
РЕМЕ-сун

Прегнечат:
Веселка Александрова,
Росица Иванова

Коректор
Татяна Джунова

ISSN 1314-6092

Издава Хелт ЕООД

Адрес на редакцията:
София 1574,
бул. „Шипченски проход“ 65
тел. 02/43 97 300

Реклама: ХЕЛТ МЕДИЯ
София, тел.: 0887/93 98 89,
m.vazharova@health.bg

Печат: Алианс
Медиапринт АД,
Адрес: София, ж.к. „Дружба 1“,
ул. „Илия Бешков“ №3

Разпространение:
0887 75 33 70
k.kostadinov@health.bg

Безплатен абонамент за електронното ни издание
в PDF формат на: info@health.bg

ВАЛЕРИ БОЖИНОВ - ЕДНО РИАЛИТИ, КОЕТО ЧАКАМЕ С НЕТЪРПЕНИЕ

● Това е четииво за тв продуцентите в България

знам още коя лига, а после се оказва, че там са били в публиката...

Идеята сега е за друго. Подаряваме я на тв продуцентите в България: нека се направи риалити с Валери Божинов в Левски! Сценарий няма да пишем, защото хората вземат пари за тая работа. Това шоу ще удари всички в земята, рейтинзите ще хвъркнат до небето, рекламодателите ще се побъркат, въпросната телевизия ще гръпне

пред останалите, и то с много! Ето ви икономически ефект в цялата работа и най-сетне свеж полъх в родния ефир.

Зрителят у нас и без това все копнее да надниква в джобовете и под завивките на футболистите. Камерата просто ще следва Валери: на тренировка, у дома, в "Син Сити", на поредната фотосесия... Всичко това може да се върже с Николета Лозанова (че как иначе!), предаването ѝ

да се прекръсти на "Повелително от "Герена". Примерно. Ако пък потръгне на Валери със синята фланелка и той почне да бележи, тогава нещата ще излязат от чисто телевизионната обвивка. Хората ще се върнат на стадиона в квартал "Погуяне", ще се стичат и на тези, където Левски гостува. Ето ви ефект и за футбола. Най-малкото ще тичат към арените, тъй като ще ги дават "по телевизора".

Е, има вариант Божинов да използва втория си шанс (в неговия случай той е от пети нагоре). Тогава ще се извиним на звездата и ще напишем похвално слово. А треньорът на "сините" Тони Здравков окончателно ще си спечели славата на мажьосник, след като през есента вдигна един мъртвец от гроба малко преди вековния му юбилей.

bgfootball.com

Годината на 100-годишния юбилей на Левски почва повече от обещаващо. Покрай очаквани и заявени намерения от сорта: "ще го празнуваме, ще се усети в цяла България, каним голям отбор за приятелски мач", една анкета "само с живи легенди" и т.н., и т.н., се случи нещо дългоочаквано. Валери Божинов стана играч на "сините". Това вече е бомба!

Валентин МАРИНОВ

Хайде да пропуснем факта, че бившият футболист на клубове като Фиорентина, Ювентус, Манчестър Сити и Спортинг (Лисабон) не беше съблечен от фенове на Левски, задето тренира с ЦСКА, снима се с екип на ЦСКА и беше пред договор за 1 година с ЦСКА. Всъщност той само се е готвил и фотографирал на "Армията". Нищо повече. Тренира също с "локомотивите" от София и Пловдив и къде ли още не. Не е казвал, че като малък е бил от "червените". И сега левскарите се снимат с новата "девет-

ка". Така и трябва.

Да пропуснем и злостните подхвърляния как от Манчестър Сити се е озовал в... "Син Сити". Сега е на "Герена" в най-популярния български отбор, какво искате повече?! За последно трябваше да е в ПАОК, президентът на солунския евроболец лично го бил избрал. Не щеш ли, нещата се промениха. Още по-добре: Валери ще вдигне нивото на българското първенство, ще радва очите на изстрадалия роден запалняк. За него поне сме сигурни, че игра в Италия и Англия, а не като разни наемници, дето ги докарват тука с (уж) визитки от Примера, Премиър, Серия А и не

Презареди с Амбинор!

Ambinor

Аргинин аспартат, Магnezий, Витамин B6

За повече енергия и жизнен тонус при:

- умора и стрес
- умствено натоварване
- физическо натоварване
- спорт
- след боледуване

ECOPHARM

www.ecopharm.bg

BGfootball.com

ФУТБОЛНАТА МЕДИЯ на България

ХИТОВИЯТ ПРОЕКТ „ЛУДОГОРЕЦ“ Е НЕПРИЛОЖИМ В ЦСКА И ЛЕВСКИ

● „Зелените“ постигнаха нещо немислимо - обединиха България

Мартенска лудост. Има такова понятие в спорта. В американския спорт. Ако отидете в Щатите и питате 10 човека какво е March madness, поне

половината от тях ще ви дават верен отговор: плейофната фаза на колежанското първенство на САЩ по баскетбол.

В България спортната мартенска лудост обикновено е свързана с началото на скандалите при обновяване на футболното първенство и първите паднали треньорски глави. Нещата са особено драматични, тъй като цяла зима жадно сме чакали пролетния полусезон в лутане из безкрайни контроли и

трансфери.

Тази година март започва предимно с положителна енергия - нещо рядко срещано или просто забравено. Имаше си Григор Димитров - новият любим син на България. Имаше си и Лудогорец. Тотален шок! Та кой е предполагал, че точно футболът ще ни усмихне и точно този отбор, допреди 2-3 години

забравен от Бога?! Всъщност никога не е бил и негов любимец, тъй като Разград няма история и традиции в този спорт.

Шок. Не е Левски, не е ЦСКА. Не е националният тим, на който все пак възлагаме надежди за следващата година. Тия дни, каквото и да излъчват по телевизията, всеки намира повод да спомене Лудогорец. Немислимо доскоро. С ЦСКА или Левски не би било така. Едната половина от раздираната чрез всевъзможни противоречия и противоборства България би ликувала, а другата би завиждала и злорадствала. Плюс-минус трезво мислещите фенове на други отбори.

В тази връзка - шанки голу пред публиката на Бо-

Радост в зелено - неочаквана от мнозина, но пък много сладка

тев (Пловдив), която бурно аплодира Лудогорец преди възловия мач в "Коматево". Все още е останала някаква нормалност в тази държава...

Архитектът на проекта "Лудогорец" - Кирил Домусчиев, каза в едно интервю, че помага на "сините" и "червените" с примера си. Едва ли го мисли наистина. Бизнесменът многократно бе питан защо не се е наел с любимия си ЦСКА и винаги посочваше като една от причините публиката. Именно. Прехвалени агитки на двата паднали гранда, дето с проявите си пълнят касата на БФС, са сред големите пречки вечните спъници да се излекуват и отново да тръгнат нагоре. ЦСКА е (уж) в оздравителен процес. Както се казва: рано е да се каже дали на Армията ще се вдигнат. Или ще ги тръшне нов вирус. Левски дори не е тръгнал по този път, а има всички шансове да се сгромоляса още по-зле навърх

вековния си юбилей.

Вижте само какво се случва на "Герена" и в Борисовата градина, докато Лудогорец лудее из Европа и печели сърцата на българите. Едните само със Светия синод не се съдят (поне засега), затънали са в дългове, чудят се как да спасят лиценза... Другите чакат Гого (разбирай Газпром), също са затънали в дългове, чудят се кой треньор и директор да сменят и как да угодят на феновете...

Все неща, които поне на този етап не заплашват проекта "Лудогорец". И ако повечето са характерни за огромна част от спортните клубове по света, то последният е просто немислим за нормалното функциониране на един отбор. Намесата на запалняковците в делата на клуба. Зависимостта от тях. Такова нещо в Разград няма как да се случи. Нито пък в Ловеч. Някой може би се усмихва иронично, че и двата клуба имат "два

асансьора фенове". Да, но за едните в момента говорят хора, които никога не са се интересували от футбол. А другите събират възхищение, защото залагат на собствени кариери също в град, който не можеше да се похвали с футболна страст.

Животът си върви, героите се сменят, а в Левски и ЦСКА напоследък го удариха само на спомени. Ако двата клуба са силни, българският футбол може да излети, още повече при обещаващото развитие на Ботев (Пловдив) и Литекс. Но не само гледането назад е проблем, а и запалняковщината в управлението. Докато я има, проект "Лудогорец" е неприложим на Армията и на "Герена". Защото футболът е бизнес, в който трябва да се взимат трезви решения и да се работи спокойно и с доверие. Да се дава време. Само се замислете колко треньори и директори сменяха Левски и ЦСКА, докато в Разград махнаха само един...

Стойчо Стоев: Излизаме срещу Валенсия с нагласата за успех

- Г-н Стоев, има ли шанс Лудогорец срещу Валенсия? Това е може би най-силният отбор, срещу който сте се изправяли още от началото в евротурнирите този сезон.

- Аз вече го казах. Излизаме с нагласата за успех. Искаме да се противопоставим, да играем добър футбол срещу поредния силен противник. Пътят дотук ни дава увереност. И досега срещаме много класни противници със звезди и огромни бюджети. Няма от какво да ни е страх.

- Успяхте да обедините България,

очаквахте ли такава подкрепа срещу Лацио на реванша?

- Надявах се. Ние сме първо българи и защитаваме честта на страната си. След това сме клубен отбор. Наистина се впечатлих от атмосферата на стадион "Васил Левски". Дано зарадваме хората отново. Много ни помогнаха срещу Лацио.

- Доколко ще липсват наказаните Козмин Моци и Христо Златински?

- Ами, ще липсват. Жалко е, когато не можеш да разчиташ на основни футболисти. Поне Дяков се върща,

той е нашият капитан. Чака ни тежка битка.

- Доколко Лудогорец е готов за нова атака на Шампионската лига?

- Нека не избързваме. Първо трябва да защитим титлата си. Но при всички положения сега сме много готови като отбор, отколкото през миналата година. Натрупахме мачове, израснахме като отбор.

Страницата подготви
Валентин МАРИНОВ
viasport.bg

Chondrosave®

Хондросейв - с грижа за Всяка става!

ЕСОФАРМ

Бул. "Черни връх" №14 бл. 3, 1421, София, България.
Тел. 02/ 963 15 96, 963 15 97, Факс: 02/ 963 15 61
www.ecopharm.bg